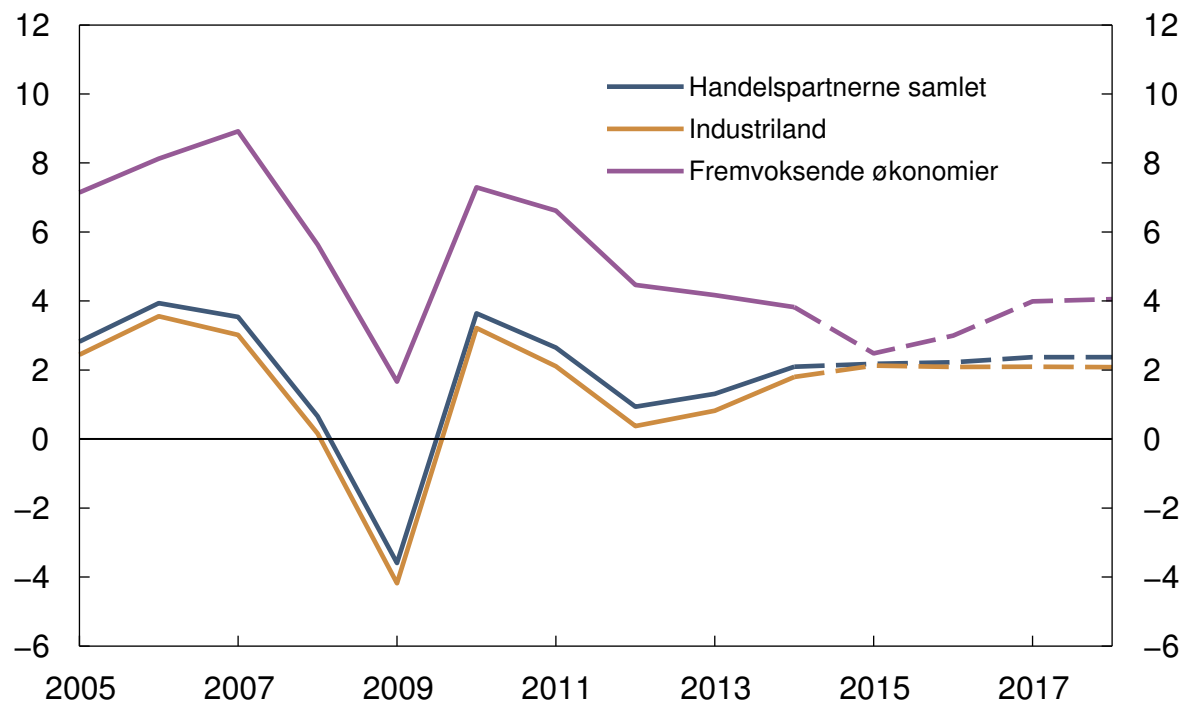
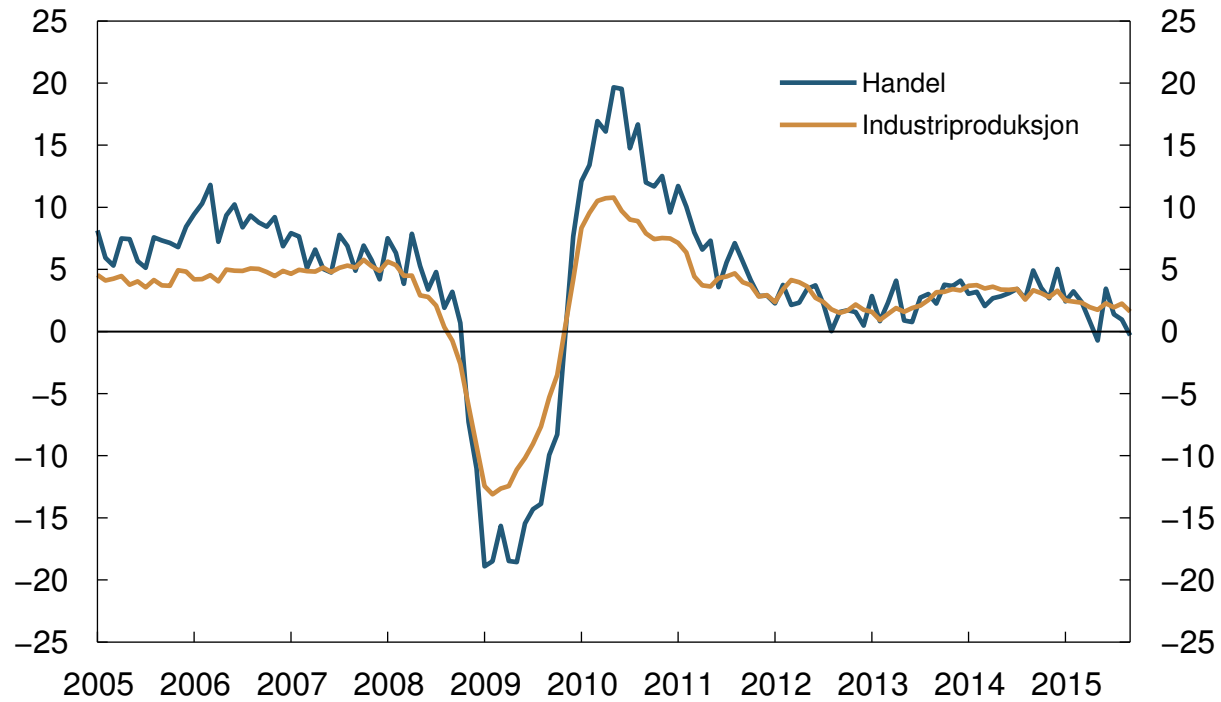

Figur 1.1 BNP-vekst hos handelspartnerne. Samlet og fordelt på industriland og fremvoksende økonomier. Årsvekst. Prosent. Eksportvektet. 2005 – 2018¹⁾

1) Anslag fra 2015 (stiplet)
Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

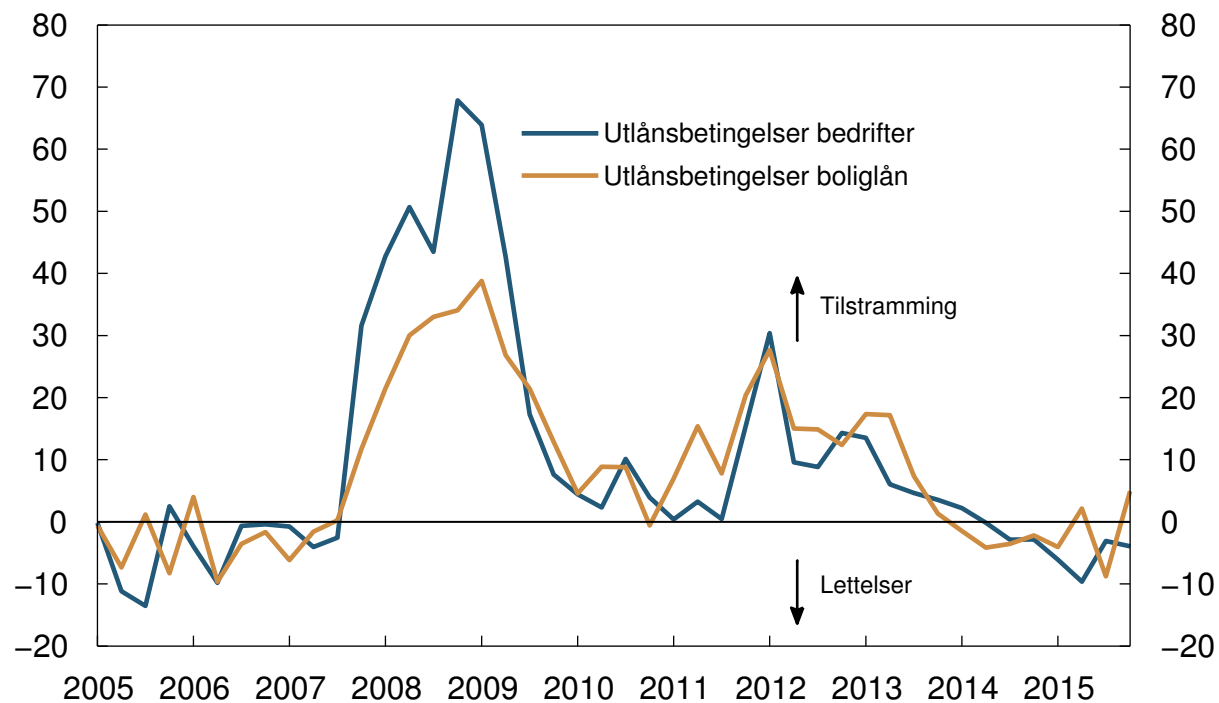
Figur 1.2 Global handel og industriproduksjon.
Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2005 – september 2015

Kilde: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis

Figur 1.3 Utlånsbetingelser i euroområdet.

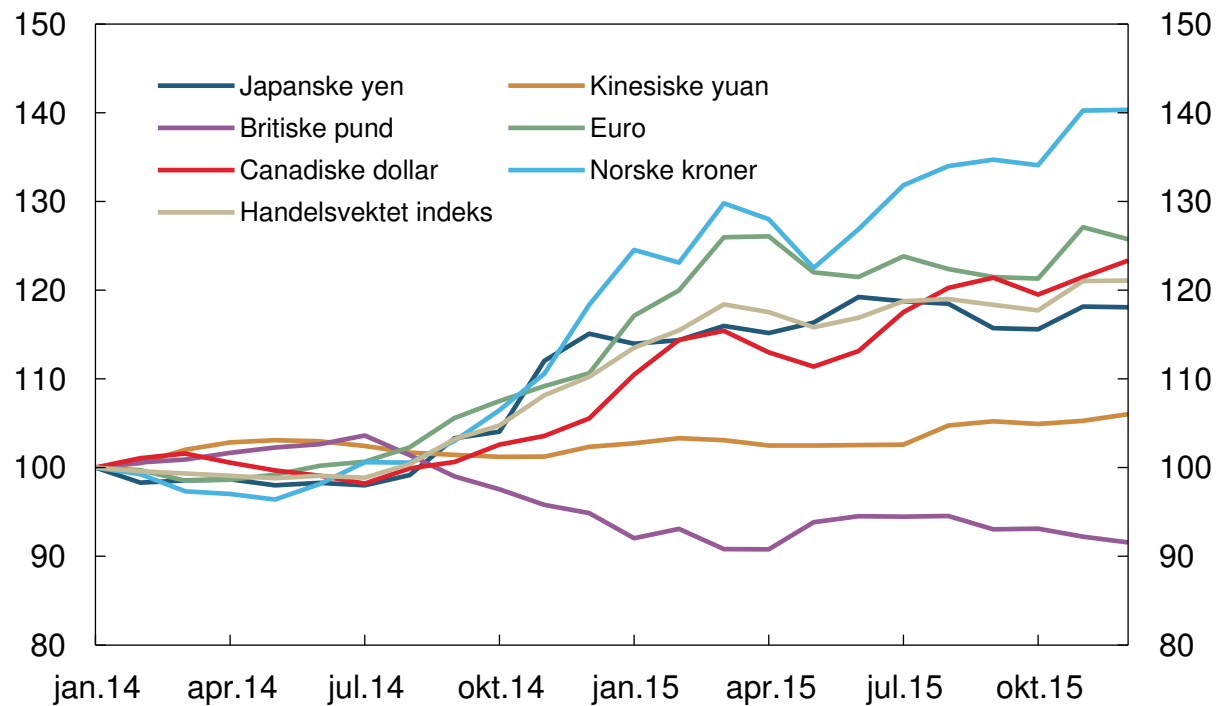
Indeks.¹⁾ 1. kv. 2005 – 4. kv. 2015

1) Differansen mellom andelen banker som melder om tilstramming og andelen banker som melder om lettelser i utlånsbetingelser

Kilde: Thomson Reuters

Figur 1.4 Utvikling i kursen på amerikanske dollar mot utvalgte valutaer.^{1) 2)}
 Indeks. Januar 2014 = 100. Januar 2014 – desember 2015

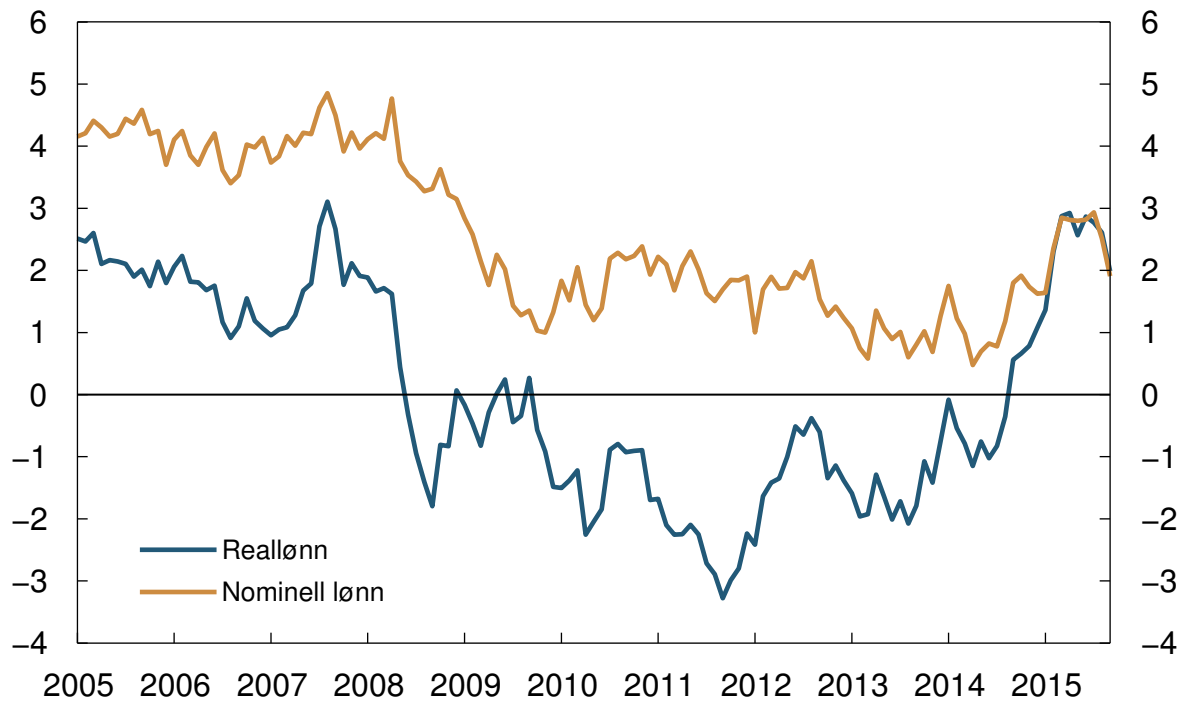

1) Stigende kurve indikerer en sterkere dollar

2) Data for desember 2015 er gjennomsnitt for perioden 1. – 11. desember

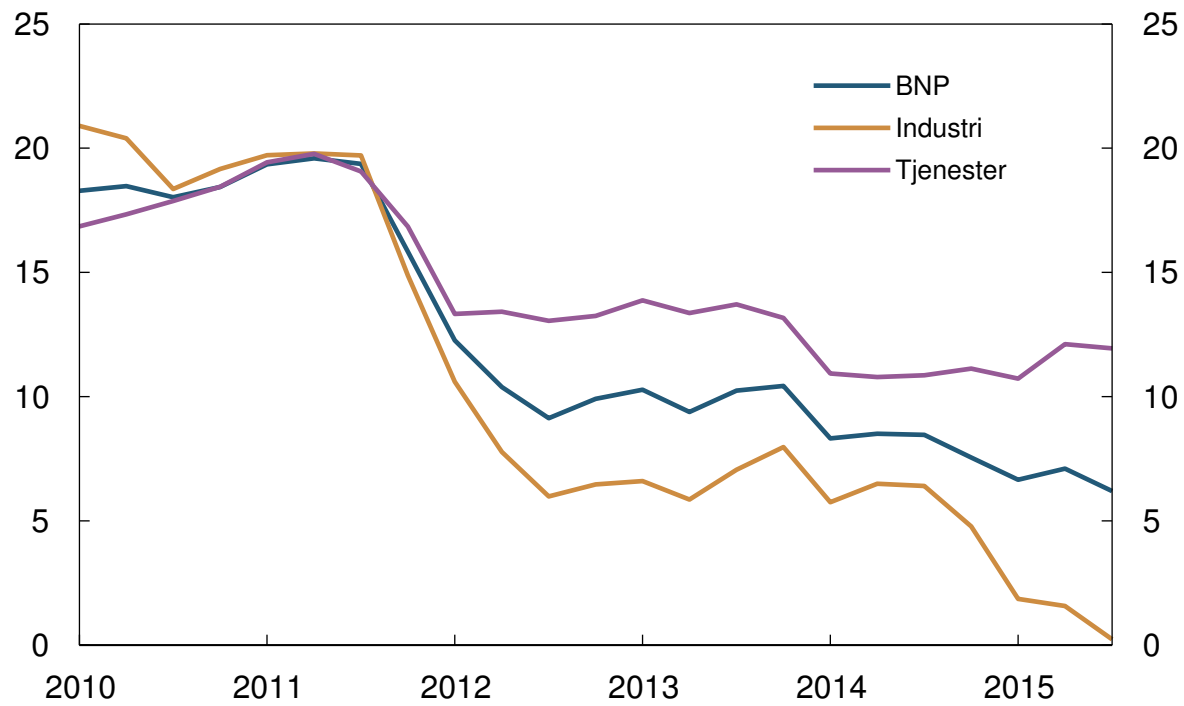
Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.5 Lønnsvekst i Storbritannia.¹⁾
Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2005 – september 2015

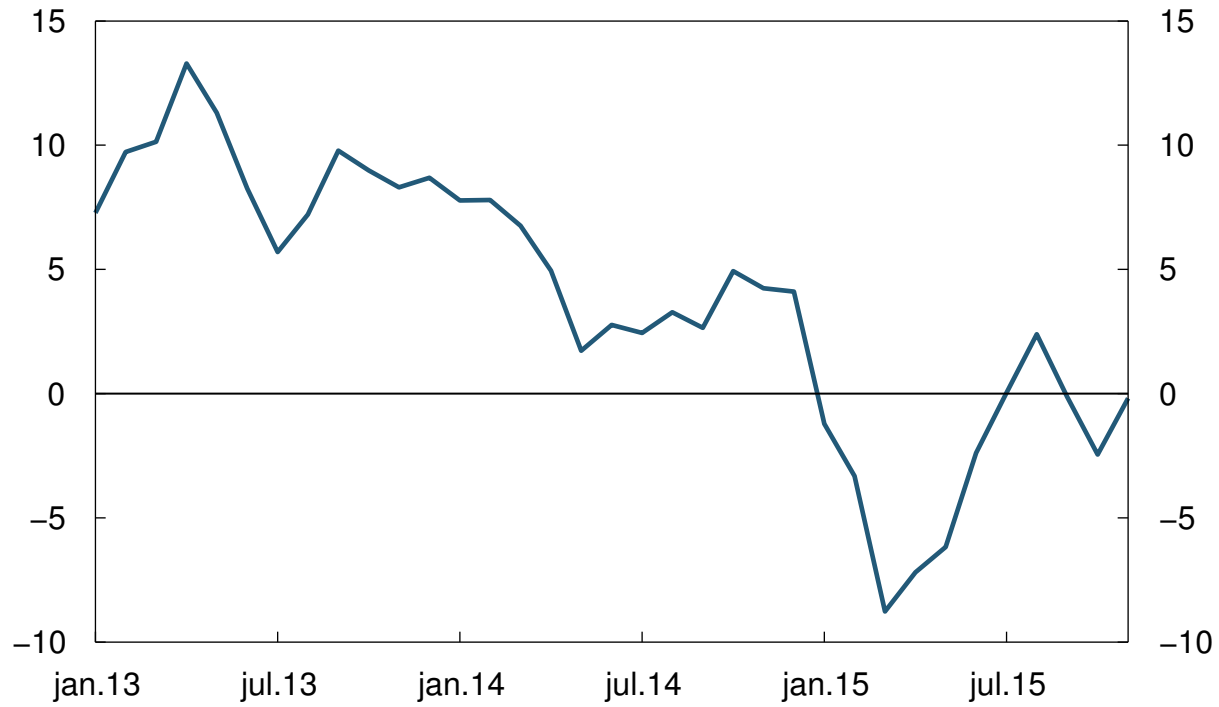
1) Uten bonus
Kilde: Office for National Statistics

Figur 1.6 BNP i Kina fordelt på næring.
Firekvarterersvekst. Prosent. 1. kv. 2010 – 3. kv. 2015

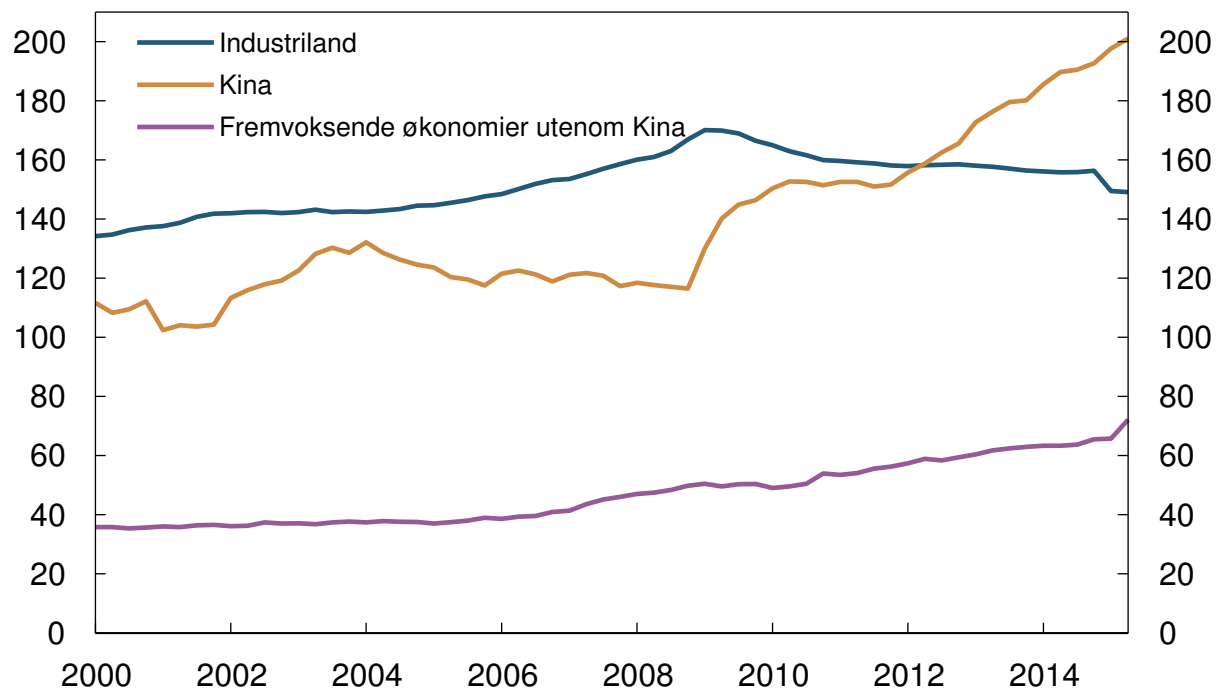
Kilder: CEIC og Norges Bank

Figur 1.7 Vareimport til Kina. Volum. Tolvmånedersvekst.
Tre måneders glidende gjennomsnitt. Prosent. Januar 2013 – november 2015

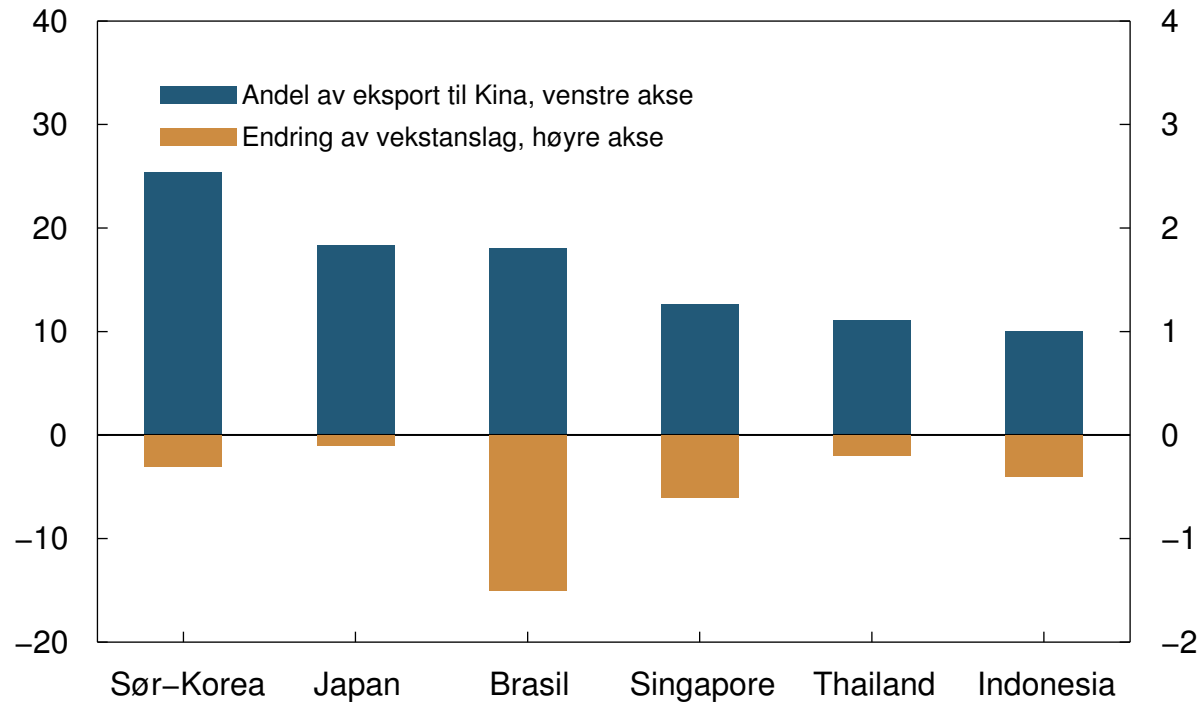
Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.8 Kreditt til privat sektor som andel av BNP.
Prosent. 1. kv. 2000 – 2. kv. 2015

Kilder: Bank for International Settlements, Thomson Reuters og Norges Bank

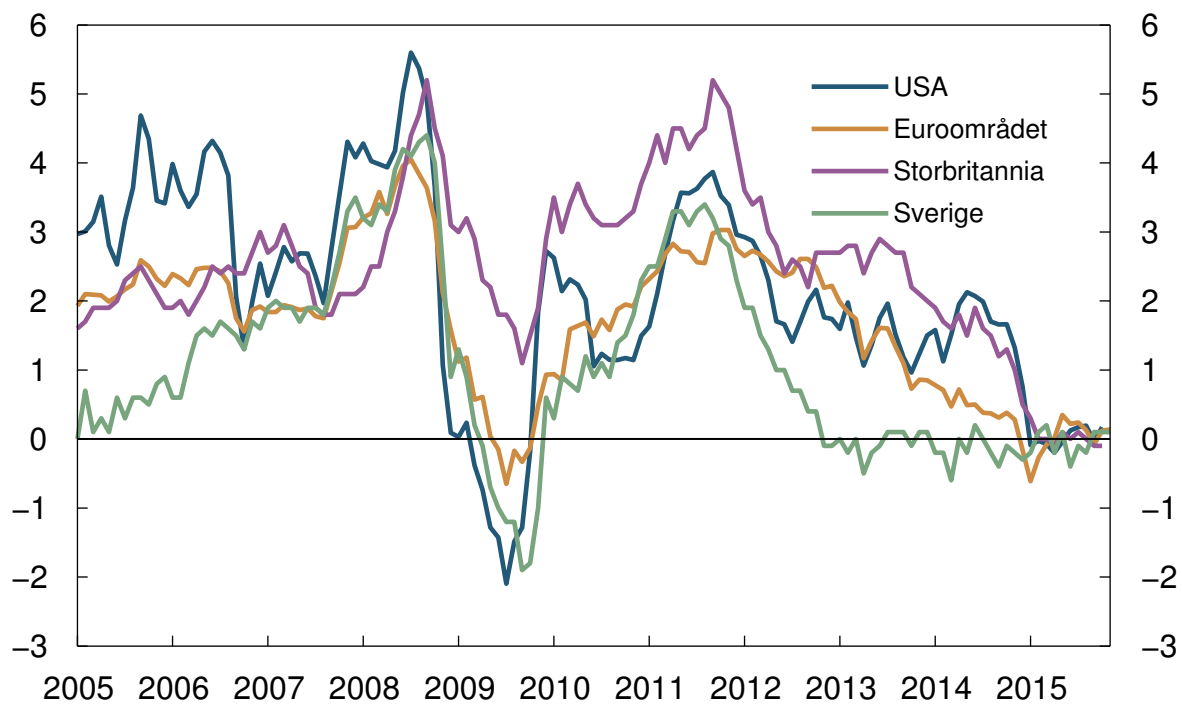
Figur 1.9 Eksport til Kina som andel av total eksport.¹⁾ Prosent.
Endring av anslaget for BNP-vekst i 2016 siden PPR 3/15. Prosentenheter

1) Tall for 2014

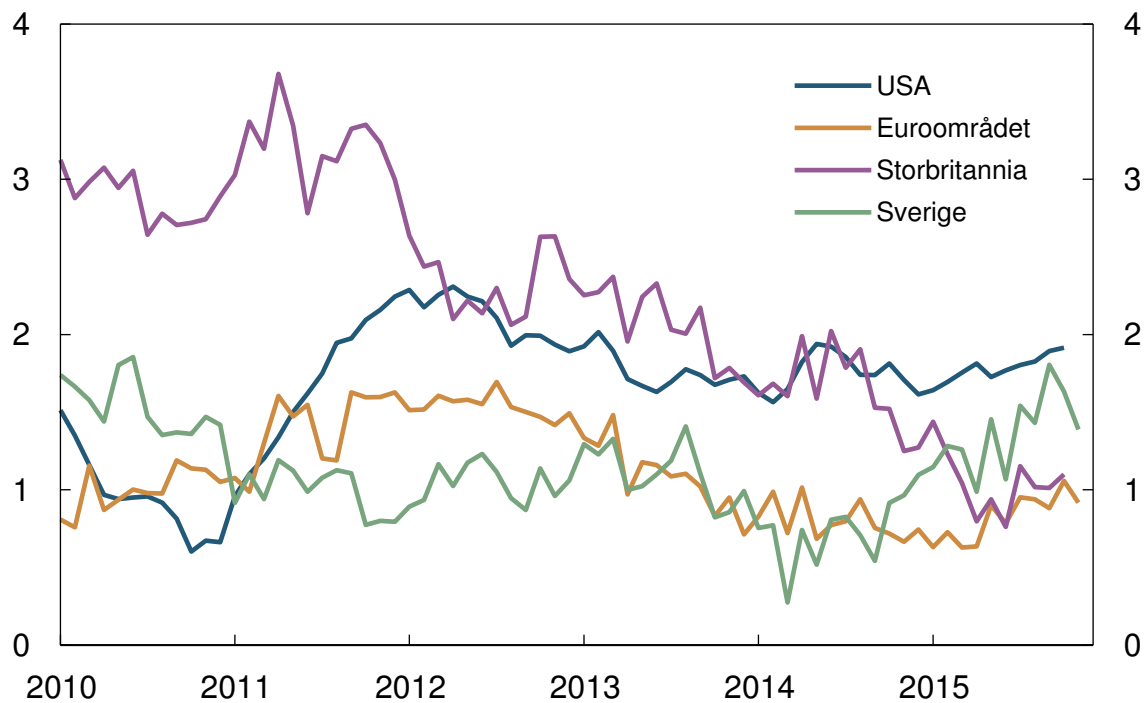
Kilder: FN Comtrade og Norges Bank

Figur 1.10 Konsumpriser hos handelspartnerne.
Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2005 – november 2015¹⁾

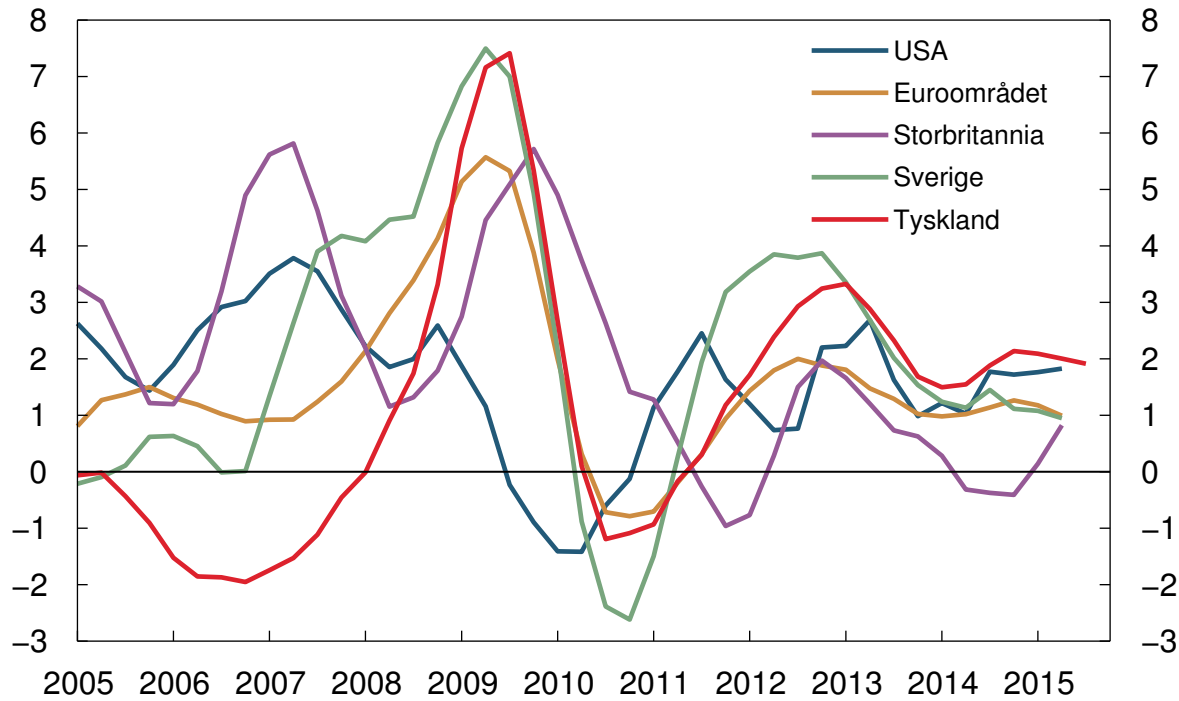
1) Til og med oktober 2015 for USA og Storbritannia
Kilde: Thomson Reuters

Figur 1.11 Konsumpriser uten mat og energi.¹⁾
Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2010 – november 2015²⁾

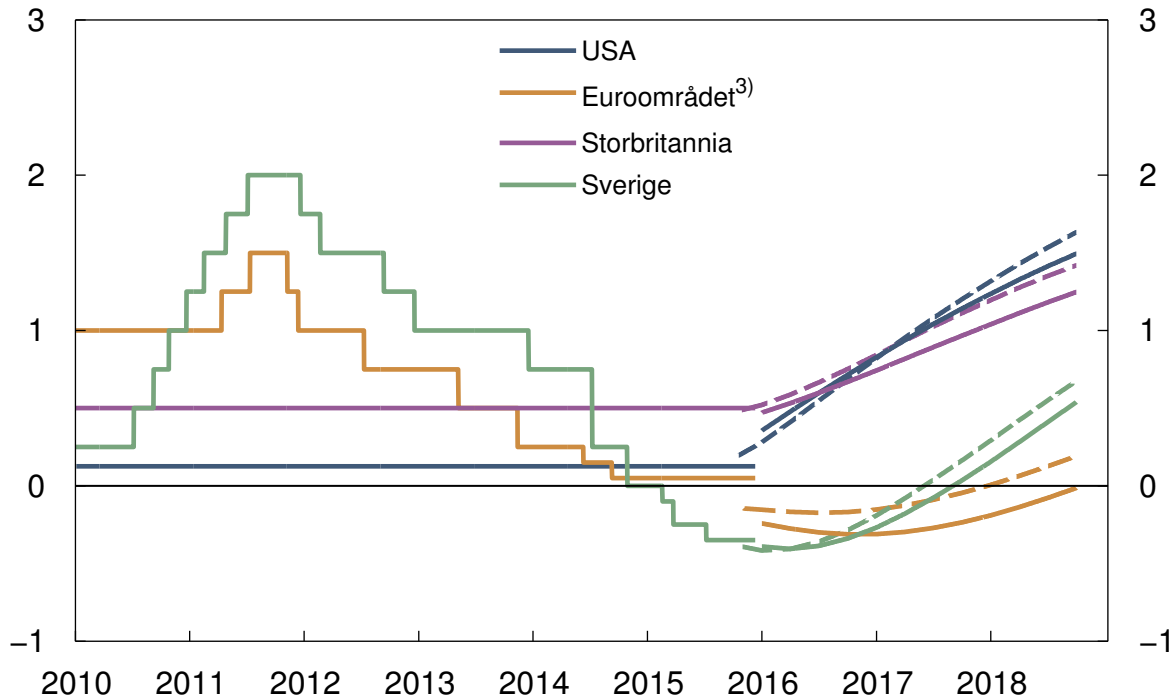
1) For Sverige vises konsumpriser uten energi og til konstant boliglånsrente.
For euroområdet og Storbritannia vises konsumpriser uten mat, energi, alkohol og tobakk
2) Til og med oktober 2015 for USA og Storbritannia
Kilde: Thomson Reuters

Figur 1.12 Lønnskostnader per produsert enhet.
Firekvarterersvekst. Tre kvartalers glidende gjennomsnitt.
Prosent. 1. kv. 2005 – 3. kv. 2015¹⁾

1) Til og med 2. kv. 2015 for USA, euroområdet, Storbritannia og Sverige
Kilde: OECD

Figur 1.13 Styringsrenter og beregnede terminrenter per 18. september 2015 og 11. desember 2015.¹⁾ Prosent. 1. januar 2010 – 31. desember 2018²⁾

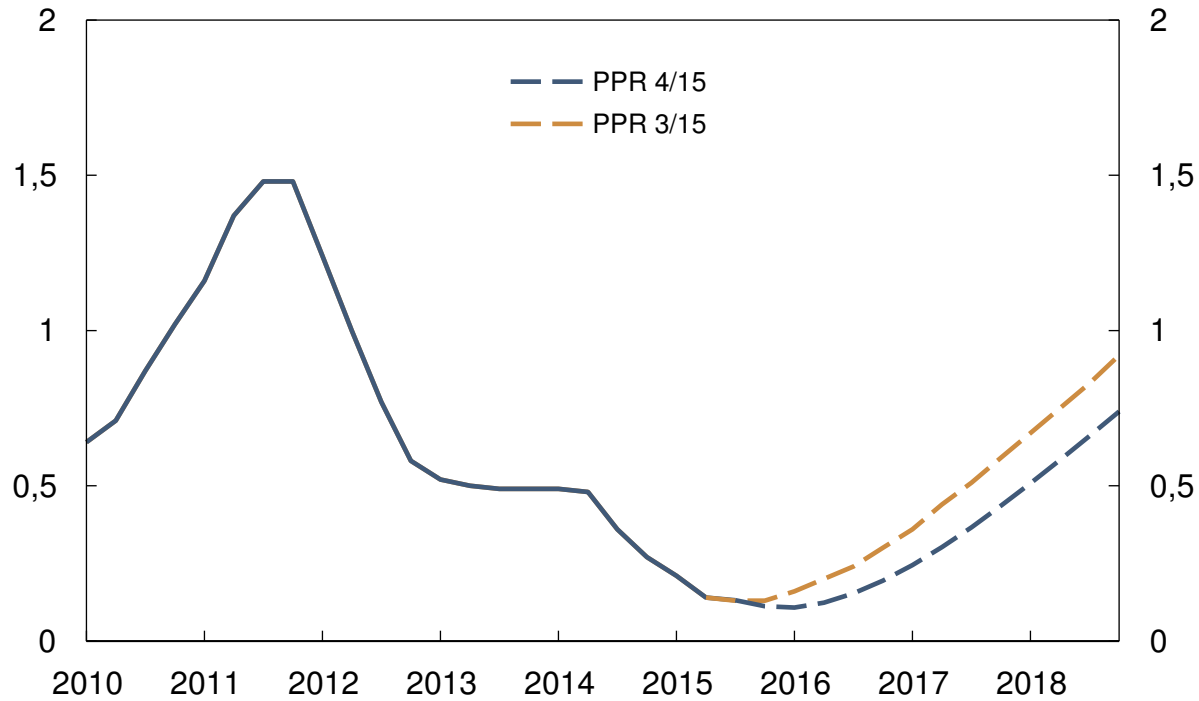
1) Stiplede linjer viser beregnede terminrenter per 18. september 2015. Heltrukne linjer viser terminrenter per 11. desember 2015. Terminrentene er basert på Overnight Index Swap (OIS)-renter

2) Dagstall fra 1. januar 2010 og kvartalstall fra 4. kv. 2015

3) Eonia for euroområdet fra 4. kv. 2015

Kilder: Bloomberg, Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.14 Pengemarkedsrente hos handelspartnerne.¹⁾
Prosent. 1. kv. 2010 – 4. kv. 2018²⁾

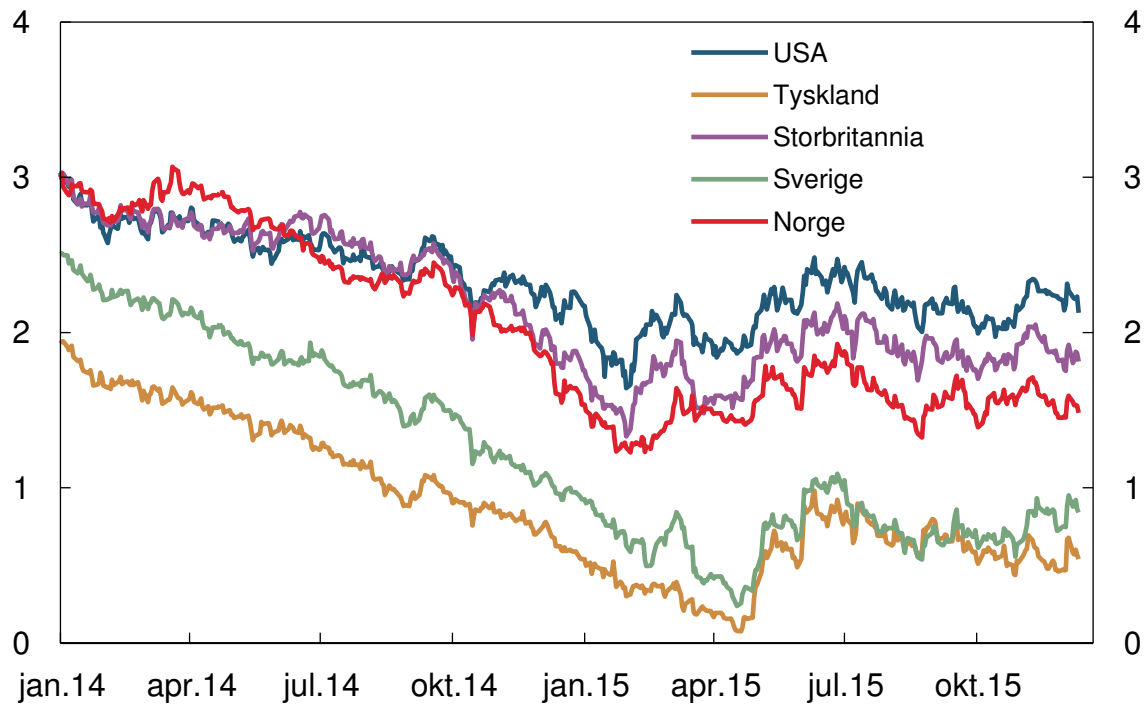

1) For informasjon om aggregatet for handelspartnernes renter, se *Norges Bank Memo 2/2015*

2) Stiplede blå og oransje linjer viser terminrenter henholdsvis per 11. desember 2015 og 18. september 2015

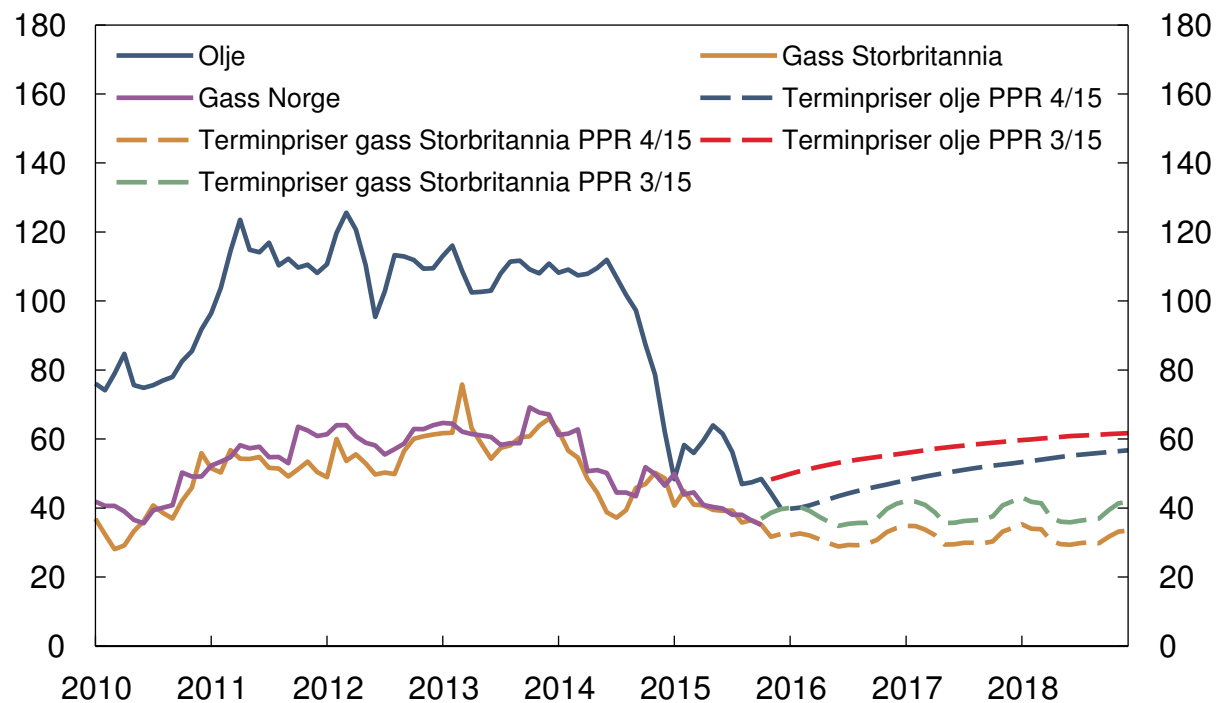
Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.15 Renter på 10-års statsobligasjoner.
Prosent. 1. januar 2014 – 11. desember 2015

Kilde: Bloomberg

Figur 1.16 Priser på råolje og naturgass.
 USD per fat. Januar 2010 – desember 2018^{1) 2)}

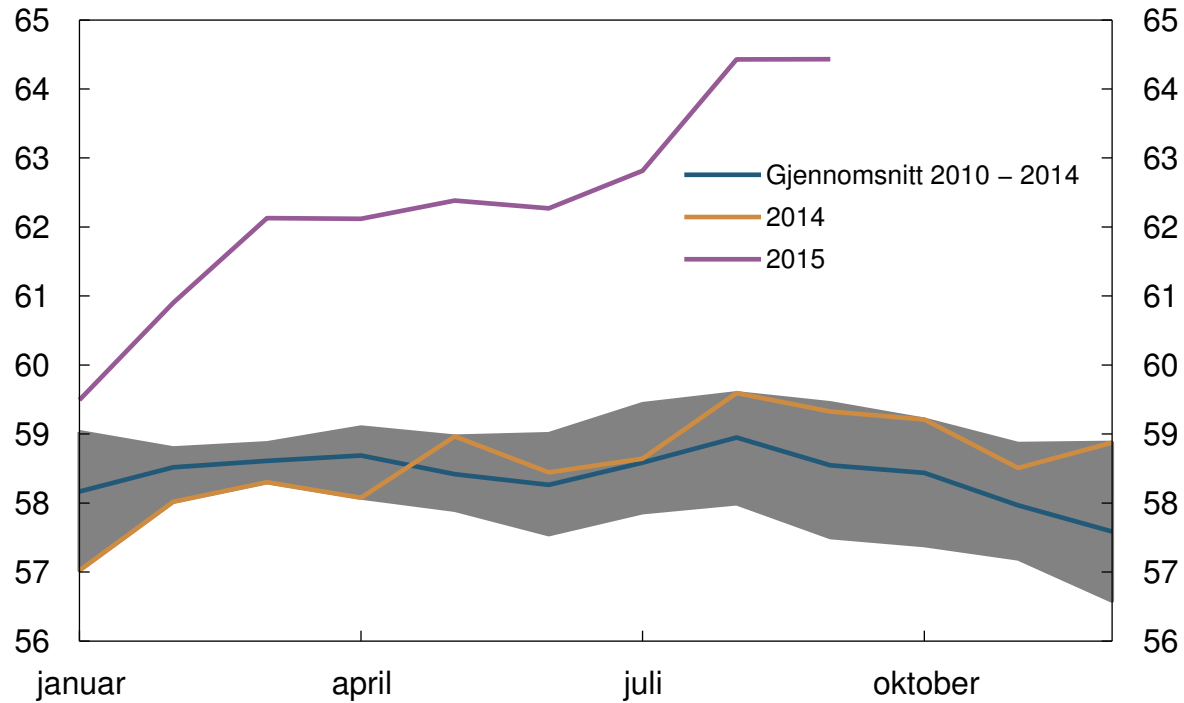

1) For desember 2015 benyttes gjennomsnitt av dagstall fram til og med 11. desember 2015 for oljepris og britisk gasspris

2) For terminpriser (stiplet) for olje og britisk gass vises gjennomsnittet av terminprisene i perioden 14.–18. september 2015 for PPR 3/15 og 7.–11. desember 2015 for PPR 4/15

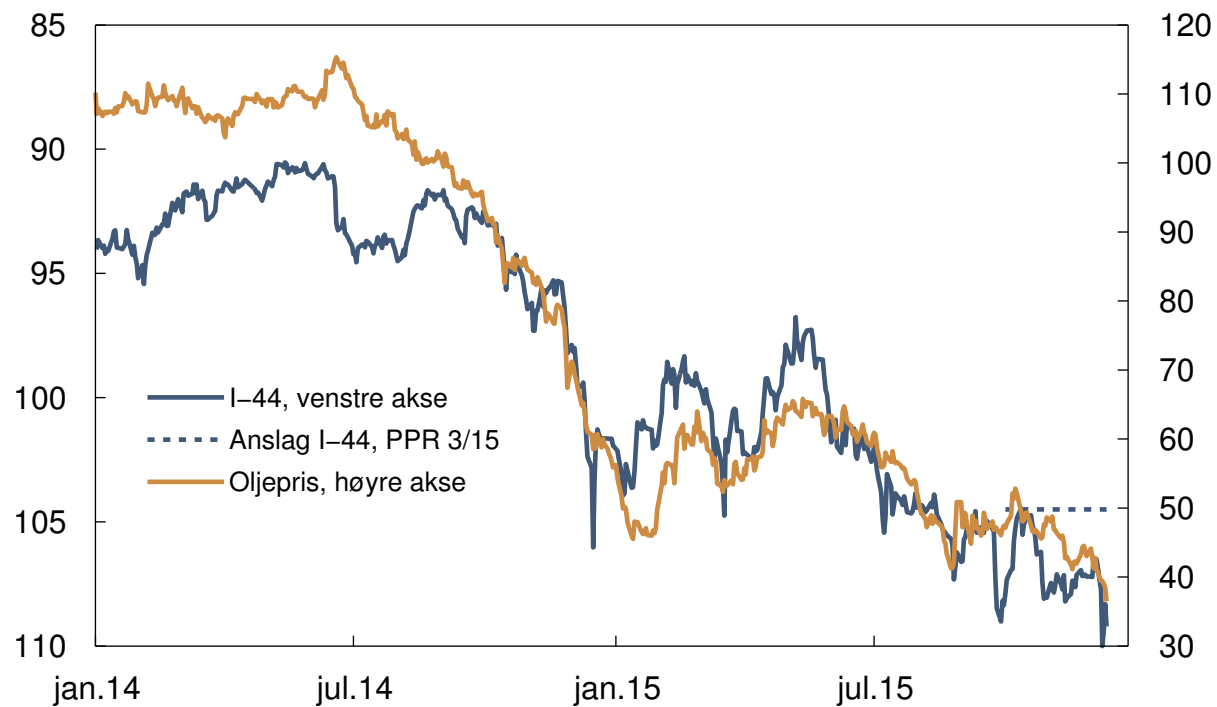
Kilder: Thomson Reuters, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.17 Oljelagre i OECD-landene.
Totale oljelagre i antall dagers forbruk.¹⁾ Januar 2014 – september 2015

1) Antall dagers forbruk er beregnet ved gjennomsnittlig etterspørsel over de neste tre månedene.
Grått bånd viser intervallet mellom høyeste og laveste nivå i perioden 2010 – 2014
Kilder: IEA og Norges Bank

Figur 1.18 Oljepris¹⁾ og importveid valutakursindeks (I-44)²⁾.
1. januar 2014 – 11. desember 2015

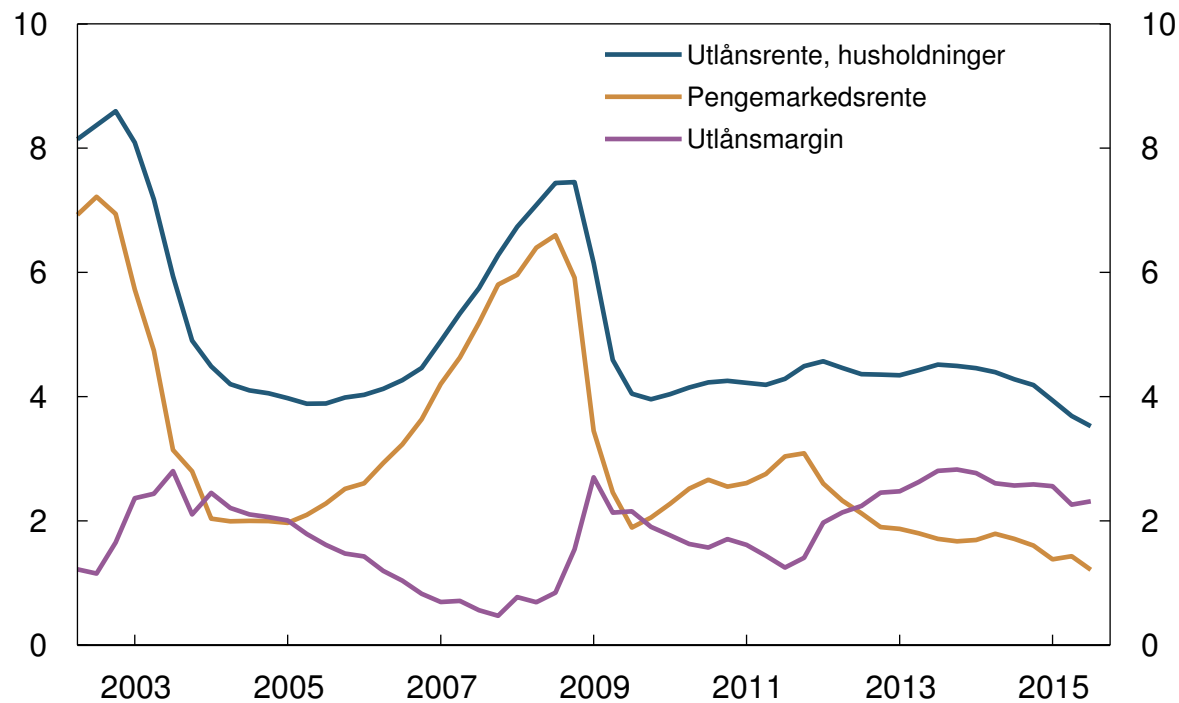

1) USD per fat

2) Stigende kurve betyr sterkere kurs

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.19 Utlånsrente til husholdninger¹⁾, pengemarkedsrente og utlånsmargin.²⁾
Prosent. 2. kv. 2002 – 3. kv. 2015

1) Gjennomsnittlig utlånsrente for banker og kredittforetak for alle utlån til husholdninger

2) Rentene er beregnet ved gjennomsnitt for kvartalet

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.20 Påslag i tremåneders Nibor.¹⁾ Fem dagers glidende gjennomsnitt.
Prosentenheter. Januar 2010 – juni 2016²⁾

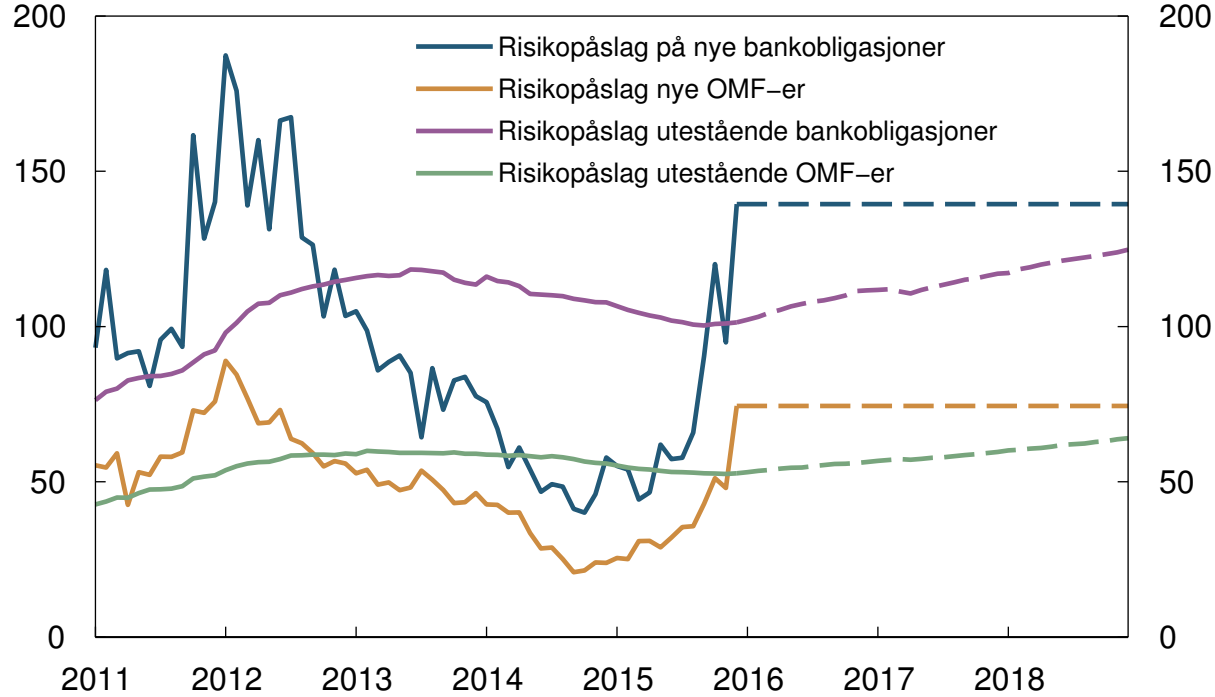

1) Norges Banks anslag på differansen mellom tremåneders Nibor og forventet styringsrente

2) Anslag fra 1. kv. 2016 (stiplet)

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 1.21 Gjennomsnittlig risikopåslag på ny og utestående obligasjonsgjeld for norske banker. Påslag over tremåneders Nibor. Basispunkter. Januar 2011 – desember 2018 ^{1) 2)}

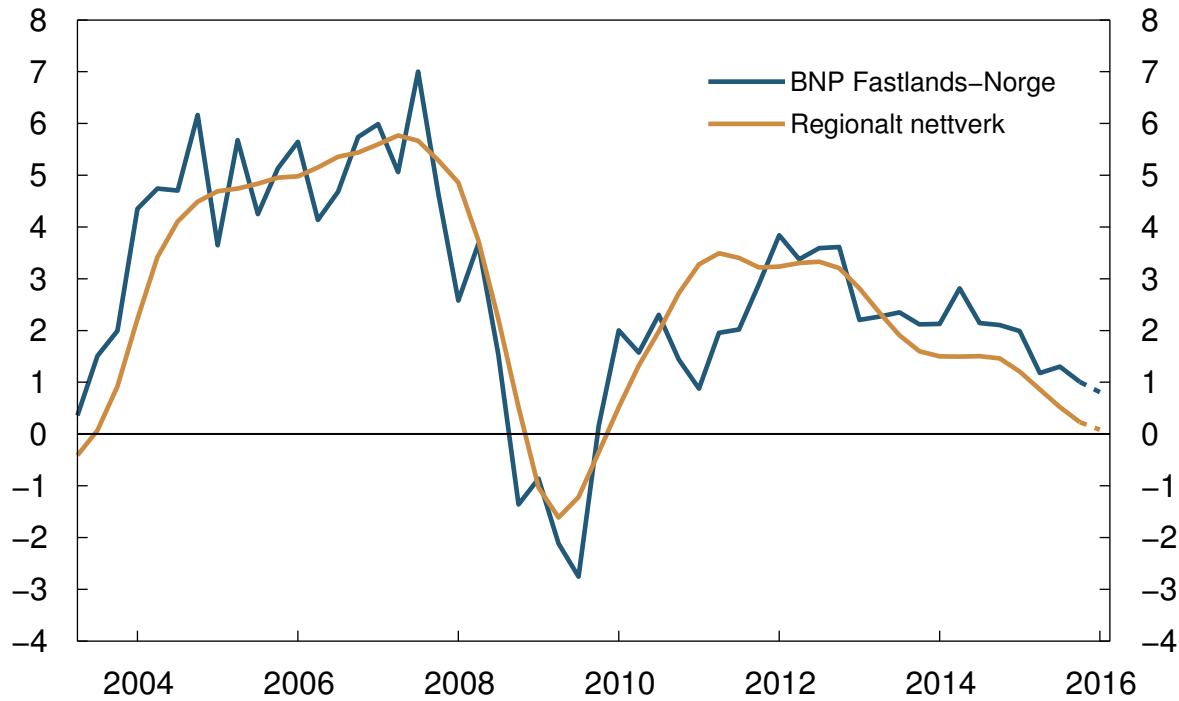

1) For desember 2015 benyttes indikative risikopåslag fram til og med 11. desember 2015. For nye obligasjoner legges dette nivået til grunn ut anslagsperioden

2) Anslag fra januar 2016 (stiplet)

Kilder: Stamdata, Bloomberg, DNB Markets og Norges Bank

Figur 1.22 BNP for Fastlands-Norge¹⁾ og Norges Banks regionale nettverks indikator for vekst i produksjon²⁾. Firekvartalersvekst. Prosent. 2. kv. 2003 – 1. kv. 2016

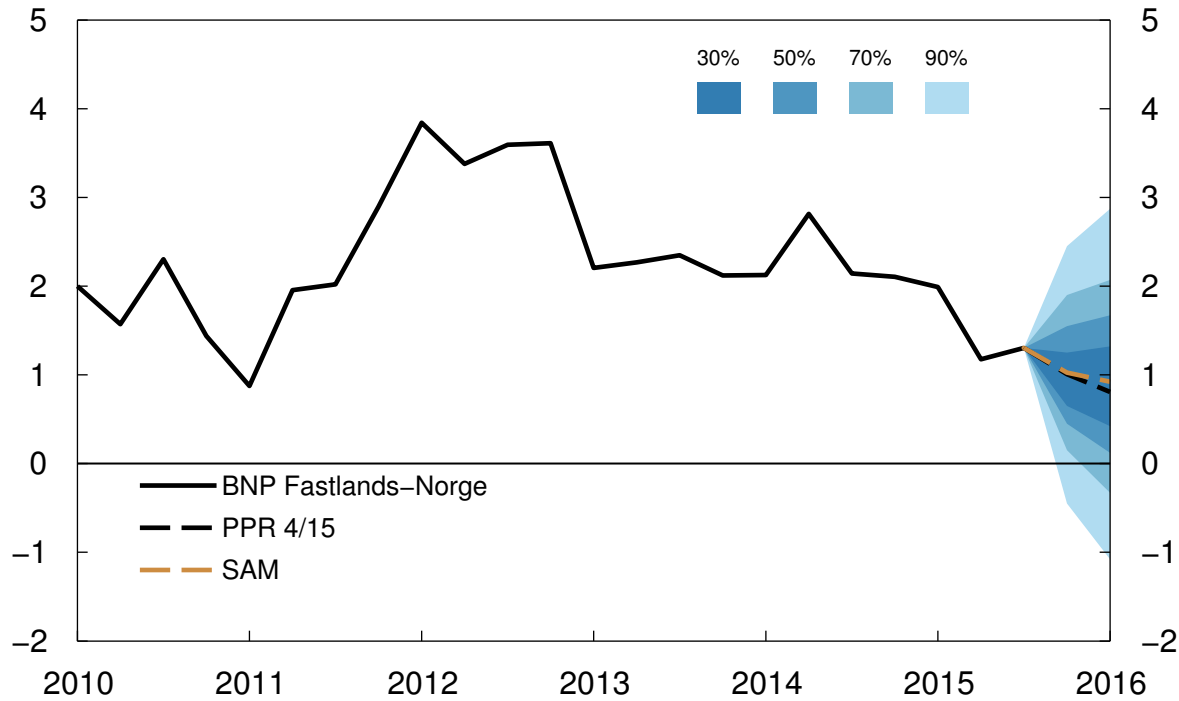

1) Anslag for 4. kv. 2015 – 1. kv. 2016 (stiplet)

2) Konvertert til kvartalstall

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.23 BNP for Fastlands-Norge. Faktisk utvikling, anslag i referansebanen og fremskrivninger fra SAM¹⁾ med usikkerhetsvifte.
Firekvartalersvekst. Sesongjustert. Volum. Prosent. 1. kv. 2010 – 1. kv. 2016²⁾

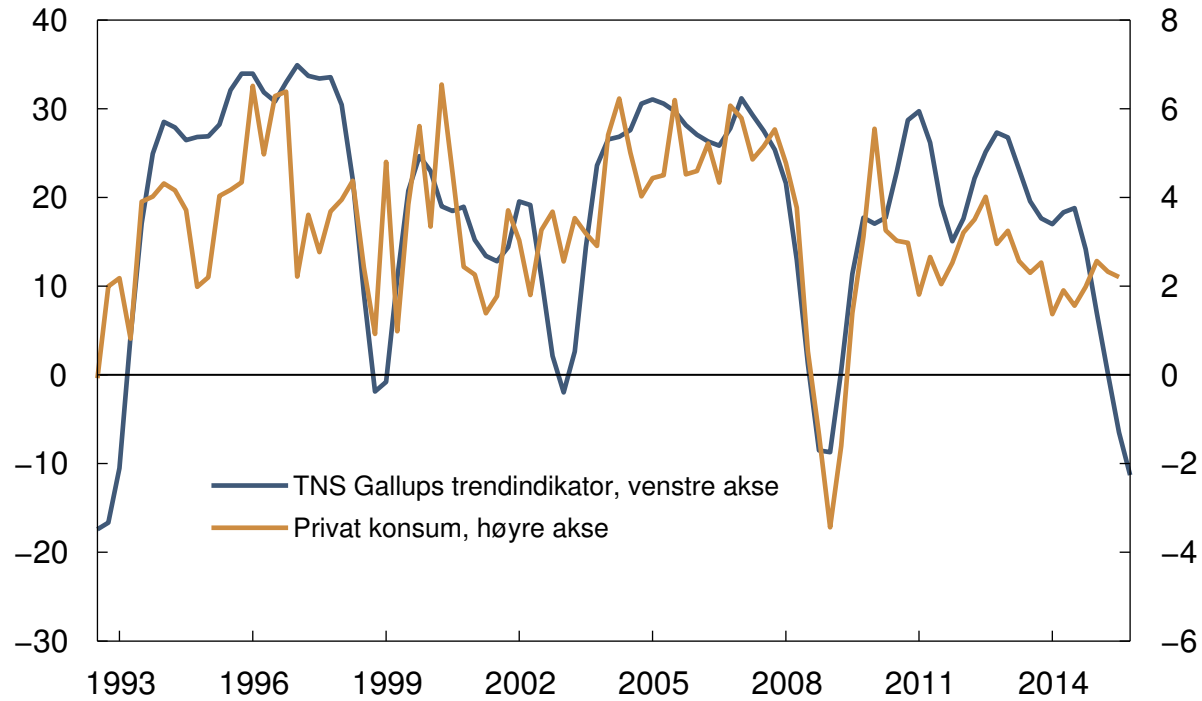

1) System for sammeneiing av korttidsmodeller

2) Anslag for 4. kv. 2015 – 1. kv. 2016 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.24 Forbrukertillit og privat konsum. Nettotall for forbrukertillit.¹⁾
Firekvartalsvekst i privat konsum. Prosent. 3. kv. 1992 – 4. kv. 2015²⁾

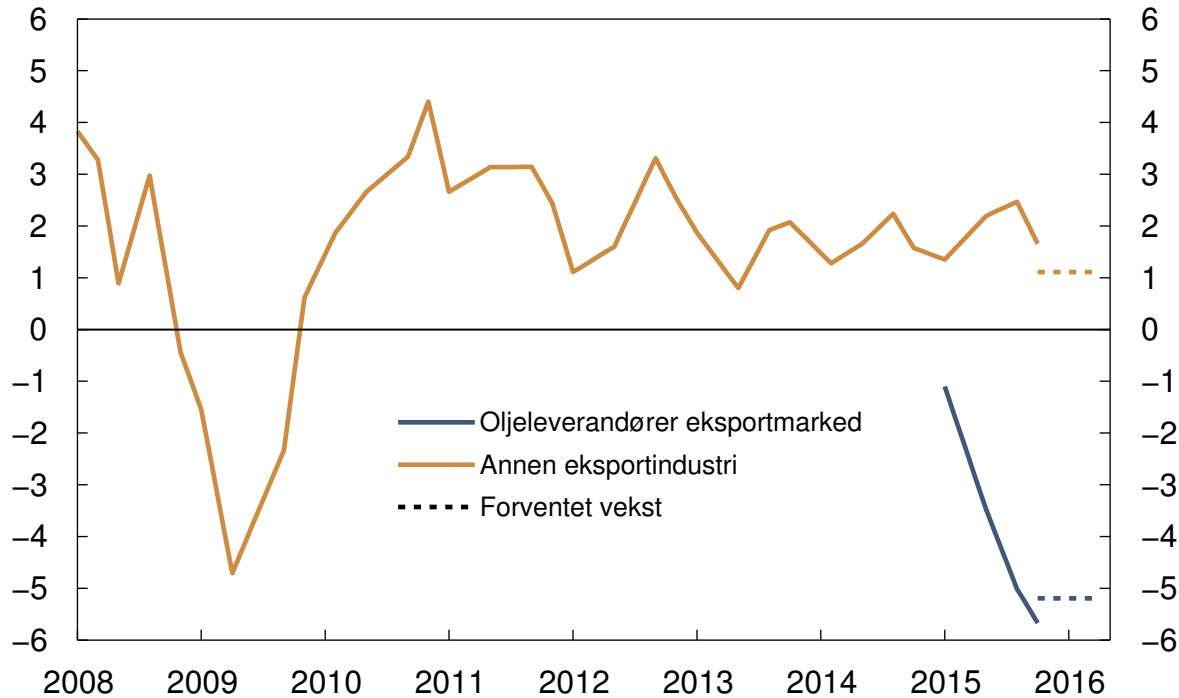

1) TNS Forventningsbarometeret, justert trendindikator

2) Til og med 3. kv. 2015 for privat konsum

Kilder: TNS Gallup, Opinion og Norges Bank

Figur 1.25 Norges Banks regionale nettverks indikator for vekst i produksjon siste tre måneder og forventet vekst i produksjon neste seks måneder.¹⁾
 Prosent.²⁾ Januar 2008 – april 2016³⁾

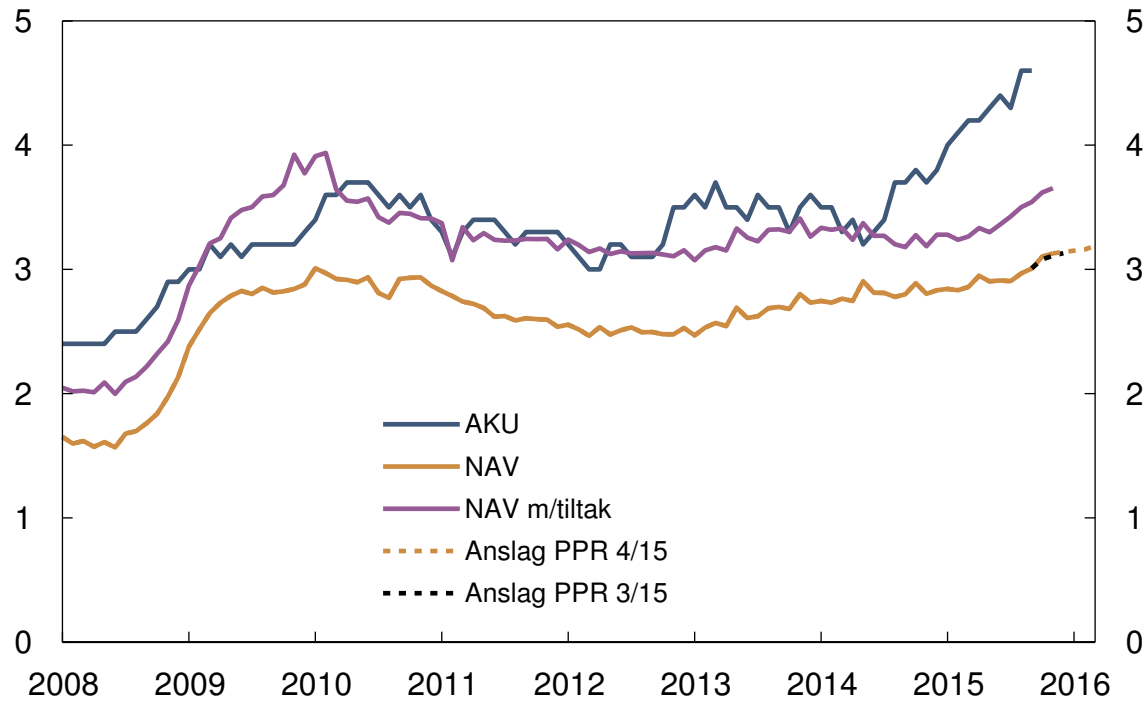
1) Ny næringsinndeling fører til brudd i serien for eksportindustri fra 2015

2) I nettverket benyttes en indeks som går fra -5 til +5, der -5 indikerer at produksjonen ventes å falle med 10 prosent eller mer annualisert. Flere oljeleverandører forventer at produksjonen vil falle med mer enn 10 prosent det neste halvåret. Skalabegrensningen gjør at det ikke reflekteres i figuren

3) Rapportert vekst til og med oktober 2015. Forventet vekst for november 2015 – april 2016

Kilde: Norges Bank

Figur 1.26 Arbeidsledighet i prosent av arbeidsstyrken. AKU¹⁾ og NAV.
Sesongjustert. Prosent. Januar 2008 – mars 2016^{2) 3)}

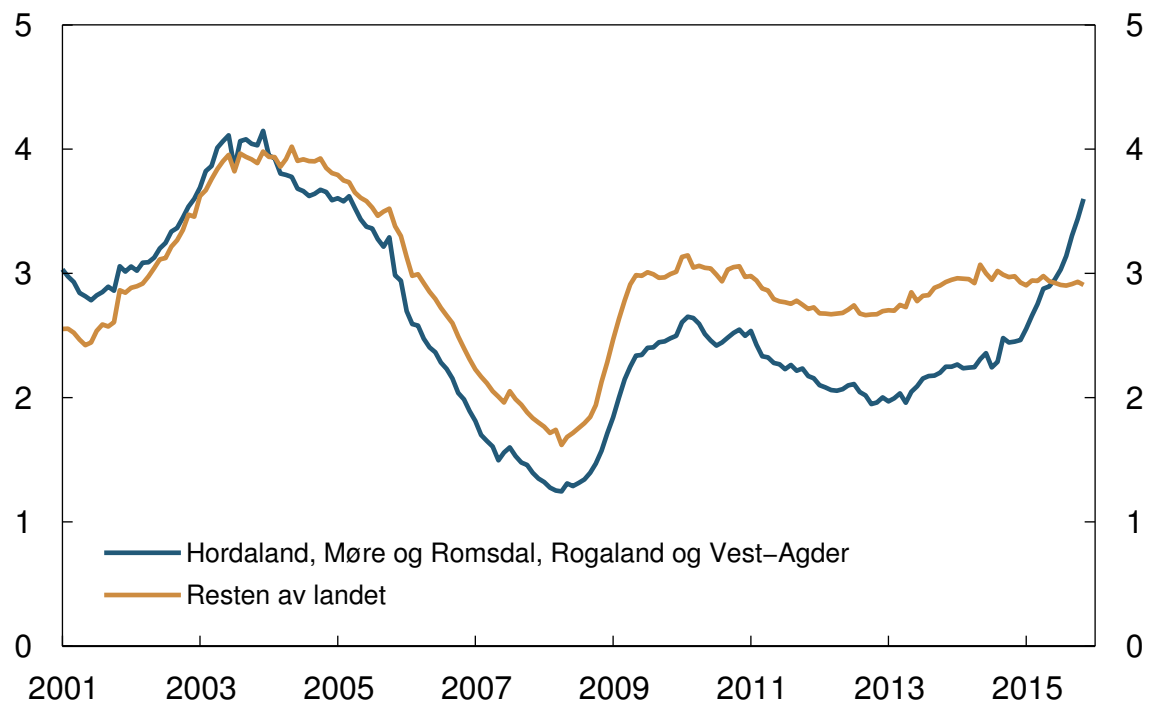
1) Arbeidskraftundersøkelsen

2) Anslag for desember 2015 – mars 2016 (stiplet)

3) Til og med september 2015 for AKU

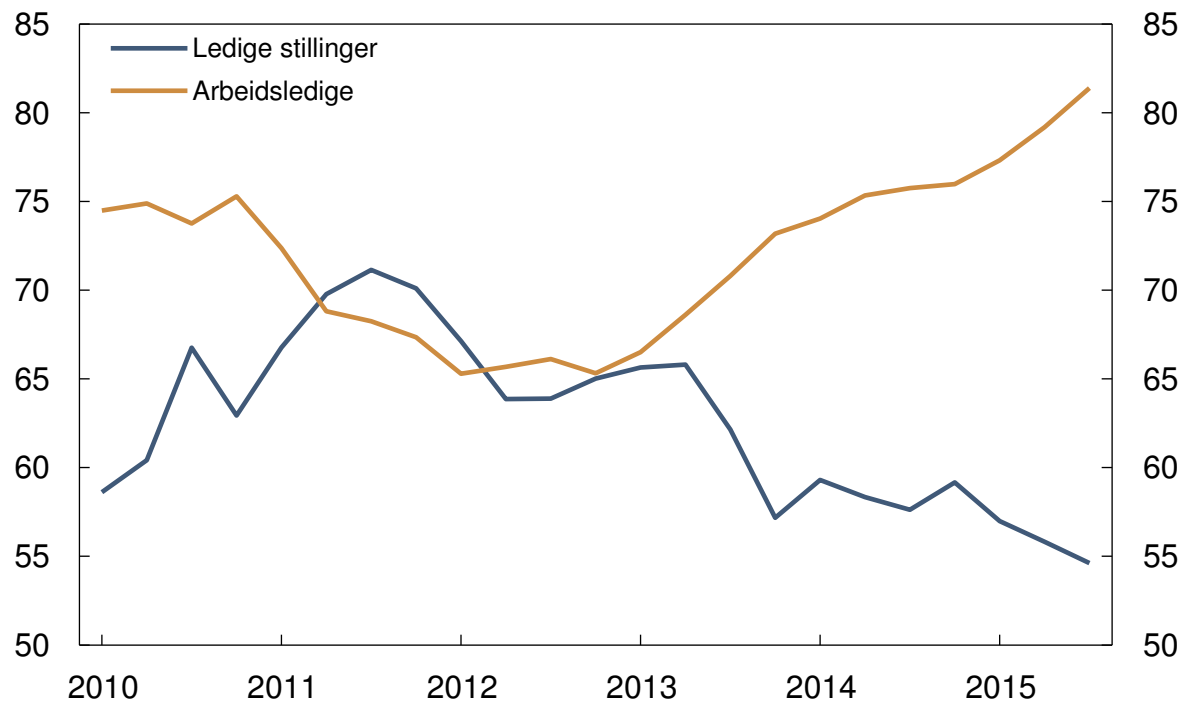
Kilder: Statistisk sentralbyrå, NAV og Norges Bank

Figur 1.27 Registrert arbeidsledighet etter fylke.
Andel av arbeidsstyrken. Sesongjustert. Prosent. Januar 2001 – november 2015

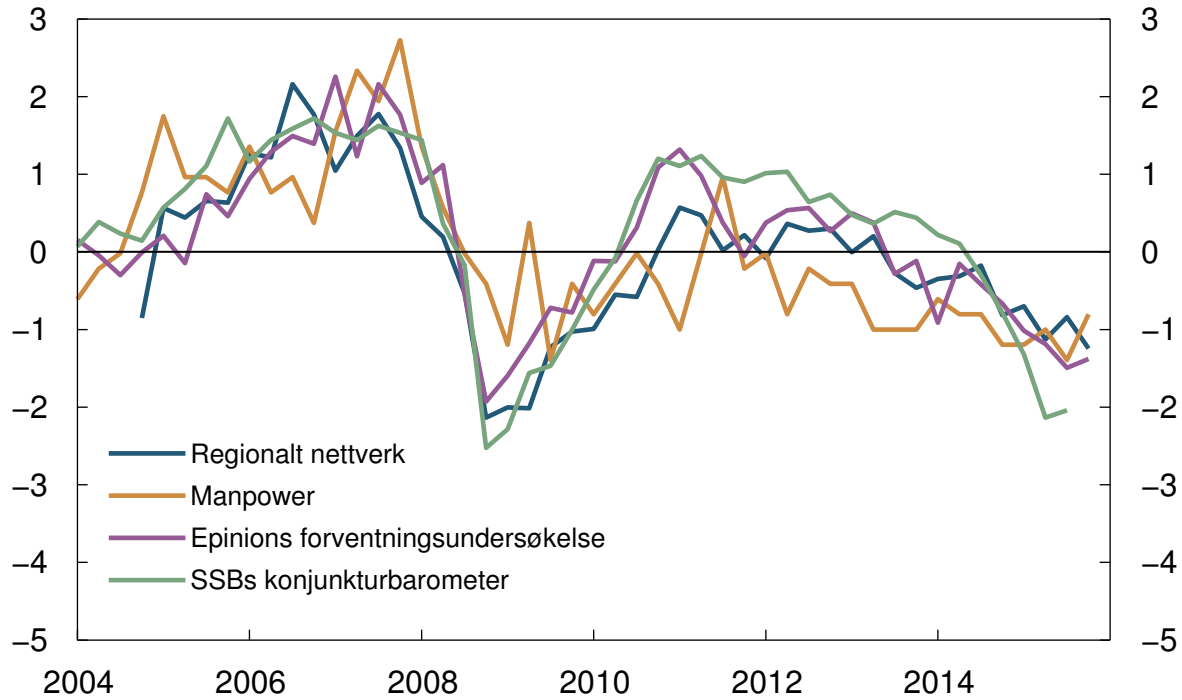
Kilder: NAV og Norges Bank

Figur 1.28 Antall ledige stillinger og antall arbeidsledige¹⁾.
Antall personer i tusen. Sesongjustert. 1. kv. 2010 – 3. kv. 2015

1) Registrerte arbeidsledige
Kilder: Statistisk sentralbyrå, NAV og Norges Bank

Figur 1.29 Fire indikatorer for forventet sysselsetting.¹⁾
1. kv. 2004 – 4. kv. 2015²⁾

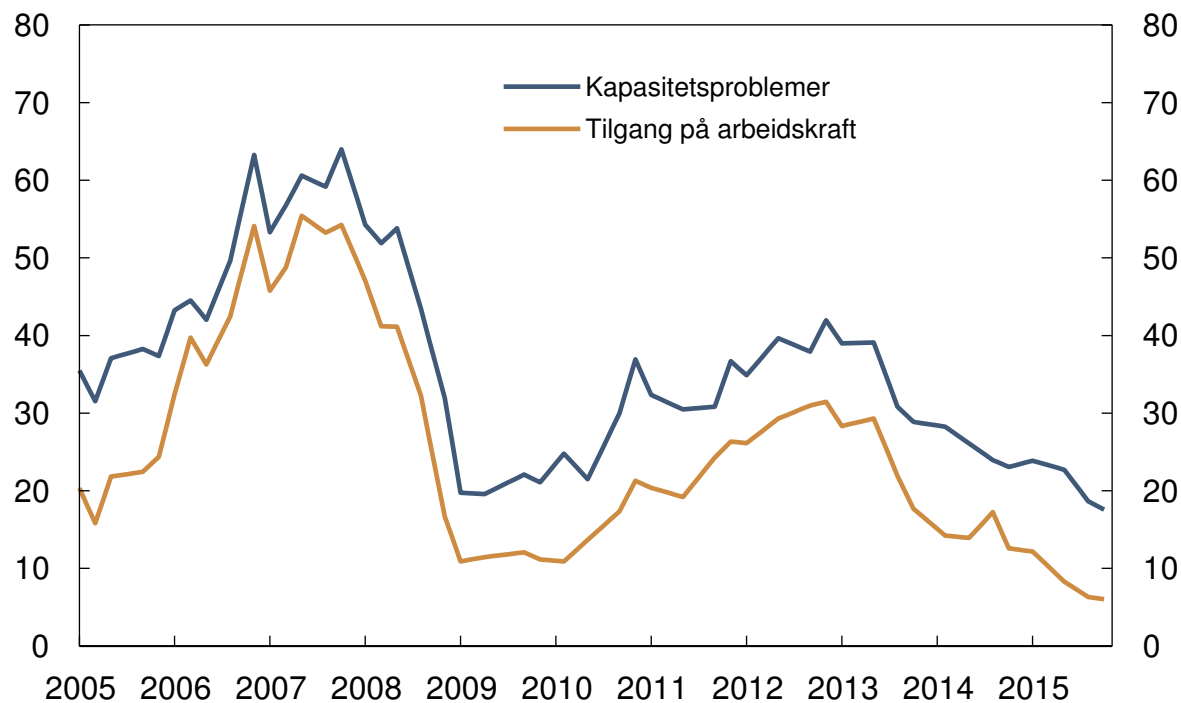

1) Antall standardavvik fra gjennomsnittet for hver indikator

2) Til og med 3. kv. 2015 for SSBs konjunkturbarometer

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Manpower, Epinion og Norges Bank

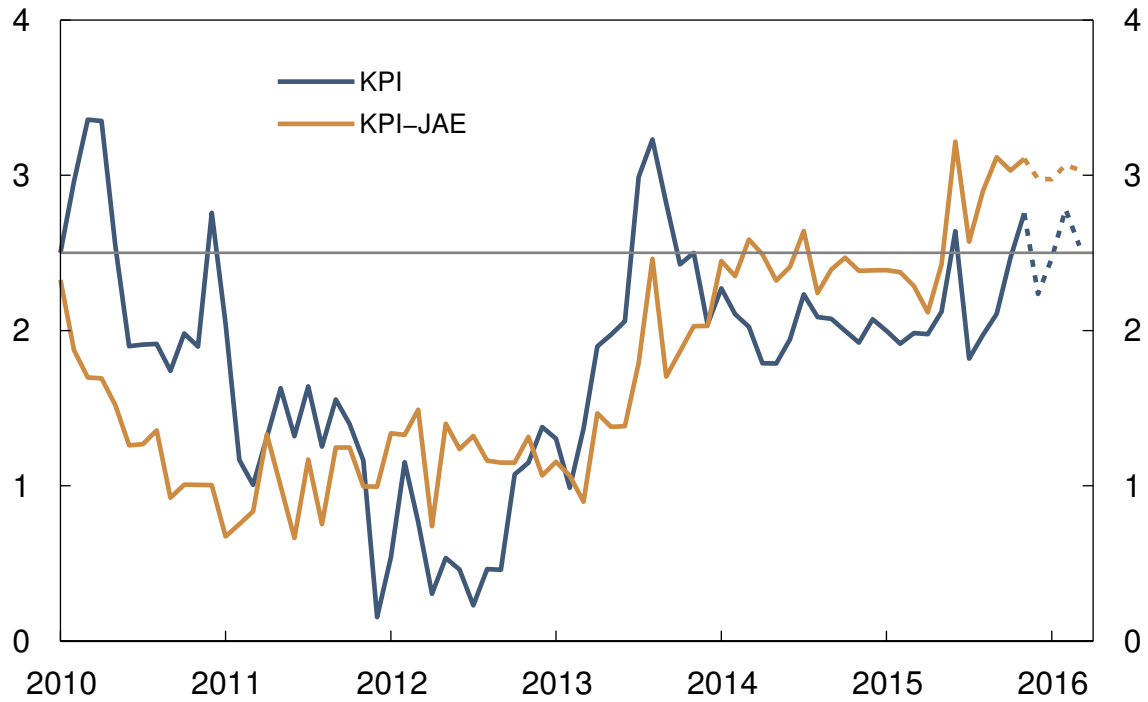
Figur 1.30 Kapasitetsproblemer og tilgang på arbeidskraft i Regionalt nettverk.¹⁾
Prosent. Januar 2005 – oktober 2015

1) Andel av kontaktbedrifter som vil ha noen eller betydelige problemer med å møte en vekst i etterspørselen og andel av kontakter som svarer at tilgangen på arbeidskraft begrenser produksjonen
Kilde: Norges Bank

Figur 1.31 KPI og KPI-JAE¹⁾.

Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2010 – mars 2016²⁾

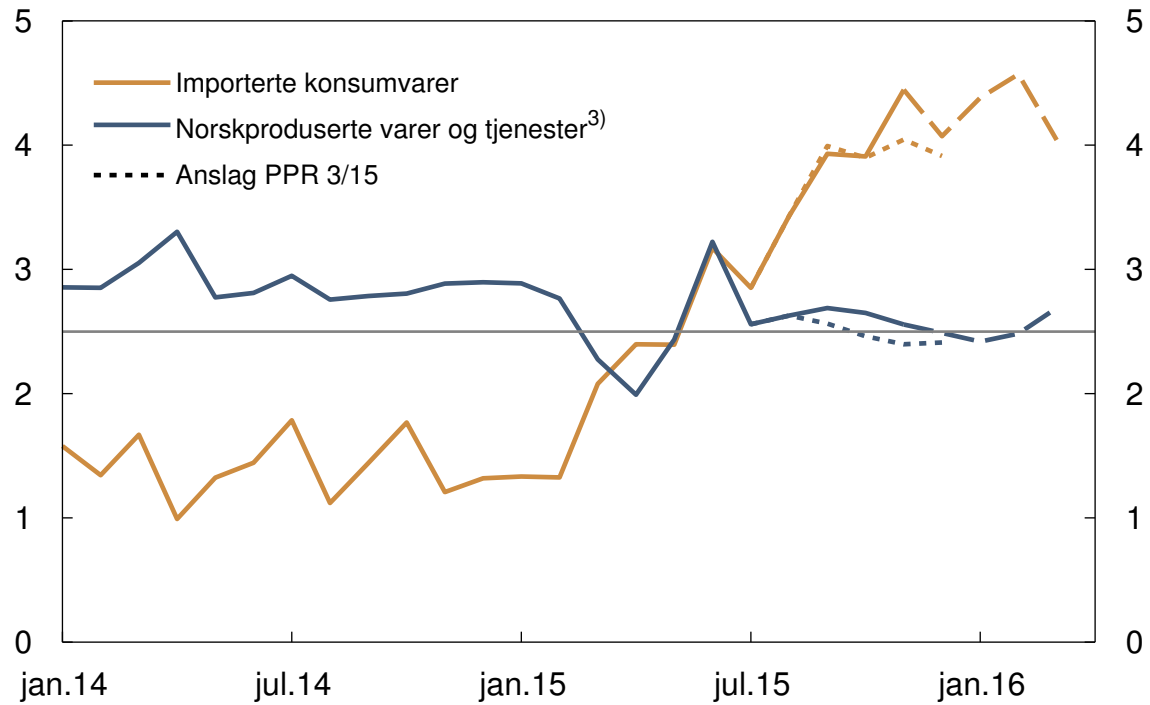

1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer

2) Anslag for desember 2015 – mars 2016 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.32 KPI–JAE¹⁾ fordelt etter leveringssektorer.
Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2014 – mars 2016²⁾

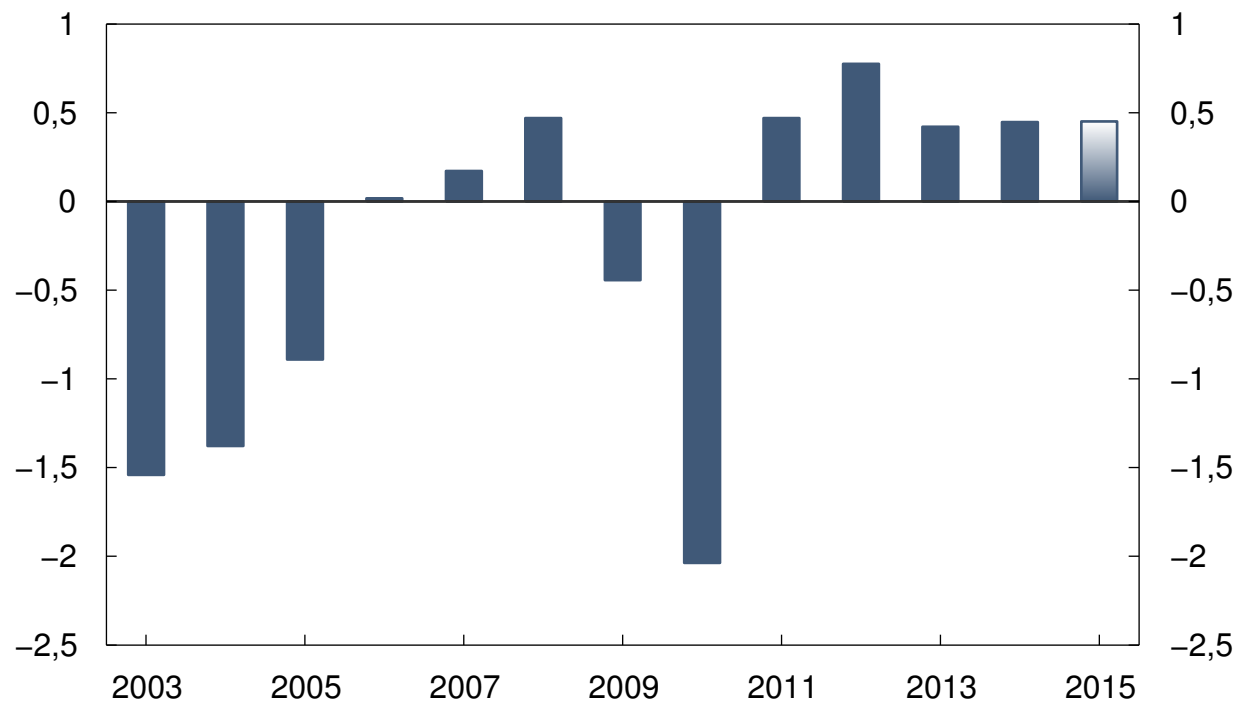
1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer

2) Anslag for desember 2015 – mars 2016 (stiplet)

3) Norges Banks beregninger

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

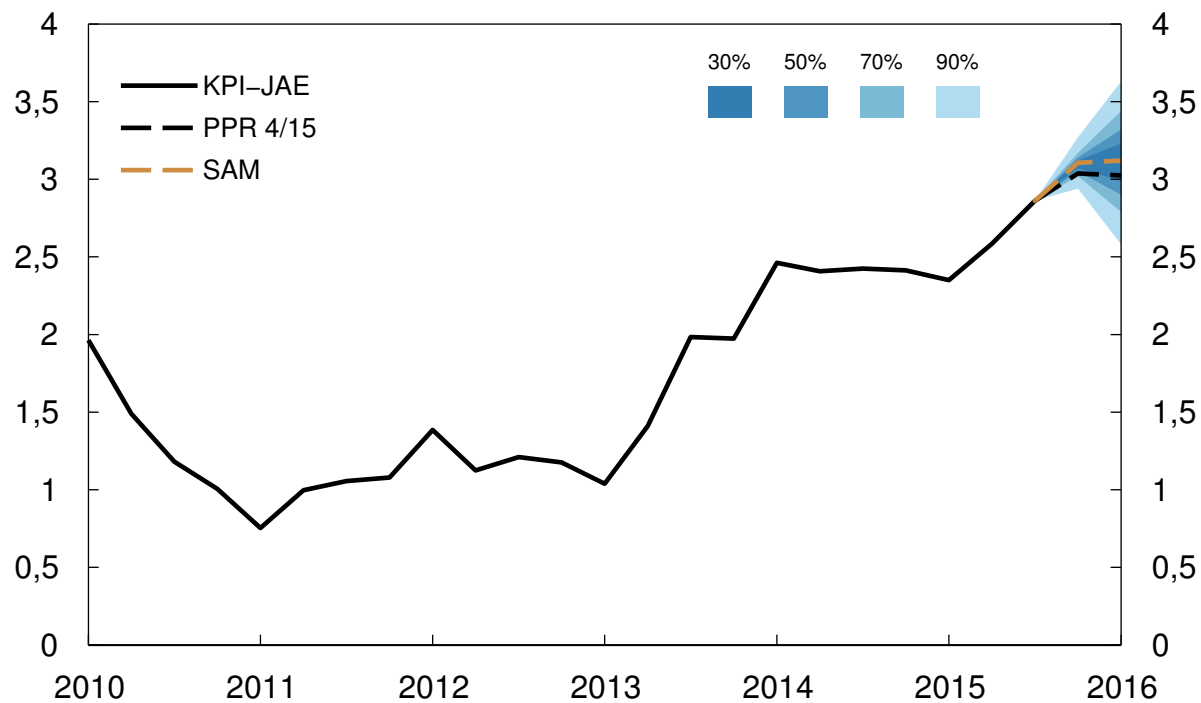
Figur 1.33 Indikator for internasjonale prisimpulser til importerte konsumvarer målt i utenlandsk valuta. Årsvekst. Prosent. 2003 – 2015¹⁾

1) Anslag for 2015
Kilde: Norges Bank

Figur 1.34 KPI-JAE.¹⁾ Faktisk utvikling, anslag i referansebanen og fremskrivninger fra SAM²⁾ med usikkerhetsvifte.

Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2010 – 1. kv. 2016³⁾

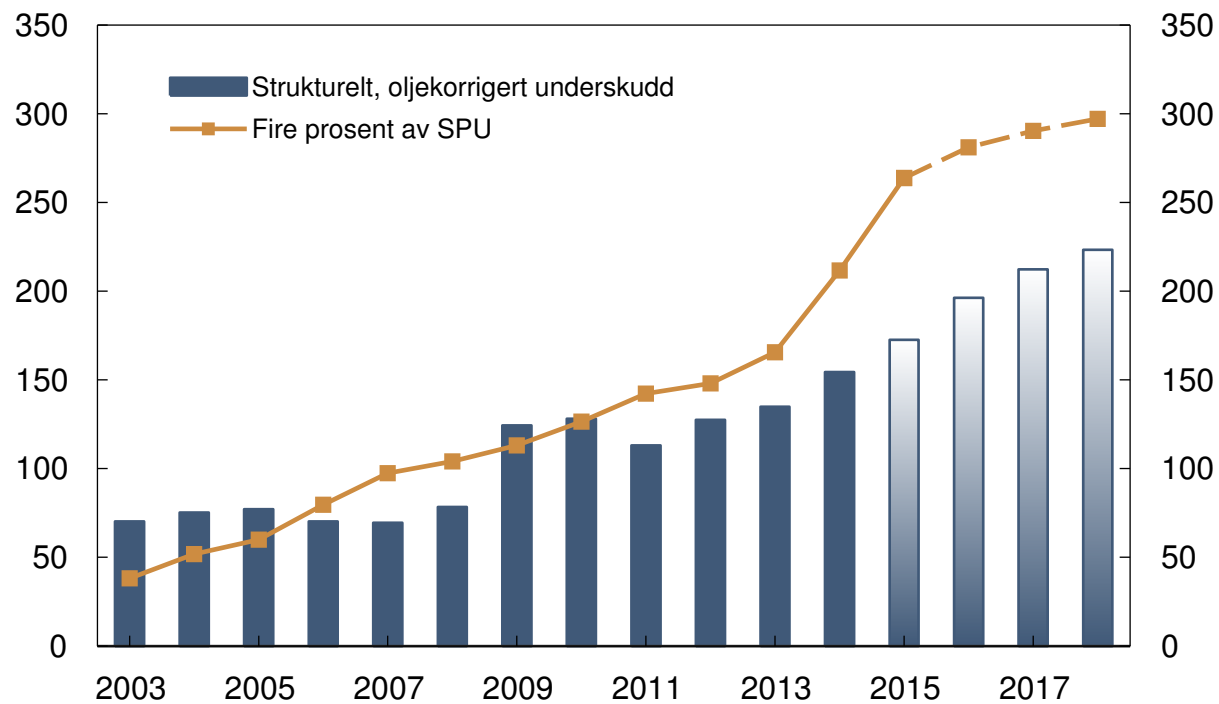
1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer

2) System for sammeneiing av kortidsmodeller

3) Anslag for 4. kv. 2015 – 1. kv. 2016 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

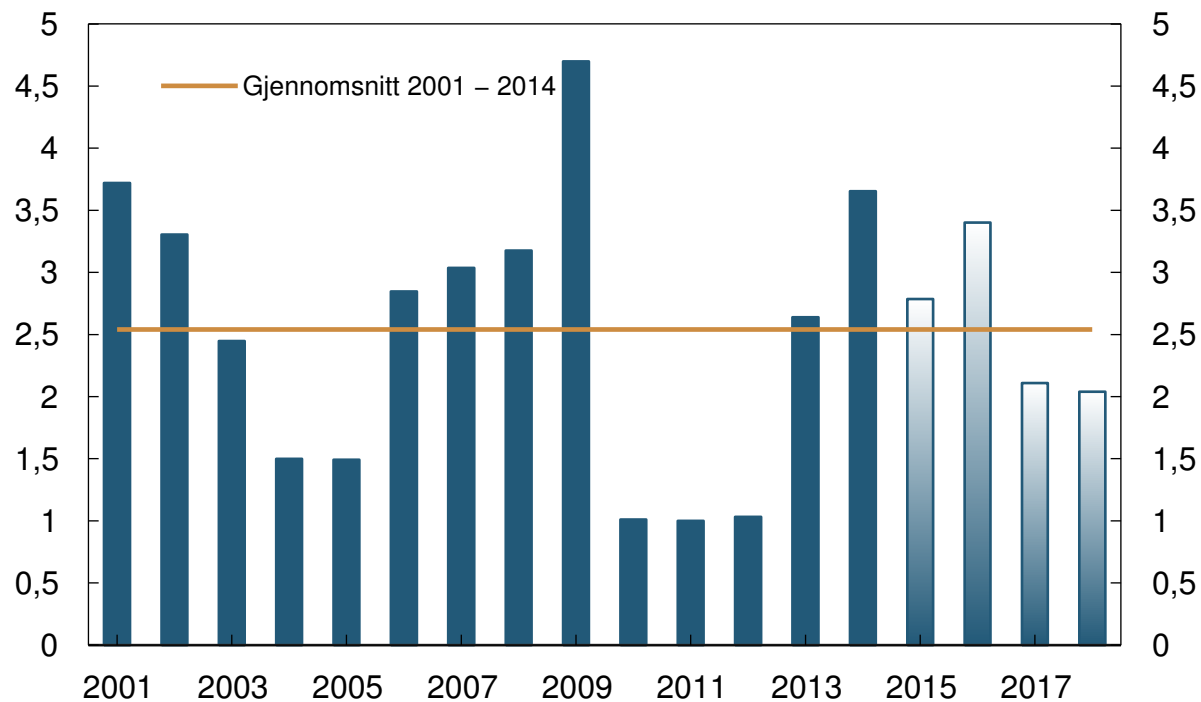
Figur 1.35 Det strukturelle, oljekorrigerede underskuddet og fire procent av Statens pensjonsfond utland (SPU). Faste 2016-priser. Milliarder kroner. 2003 – 2018¹⁾

1) Anslag for 2015 – 2018

Kilder: Finansdepartementet og Norges Bank

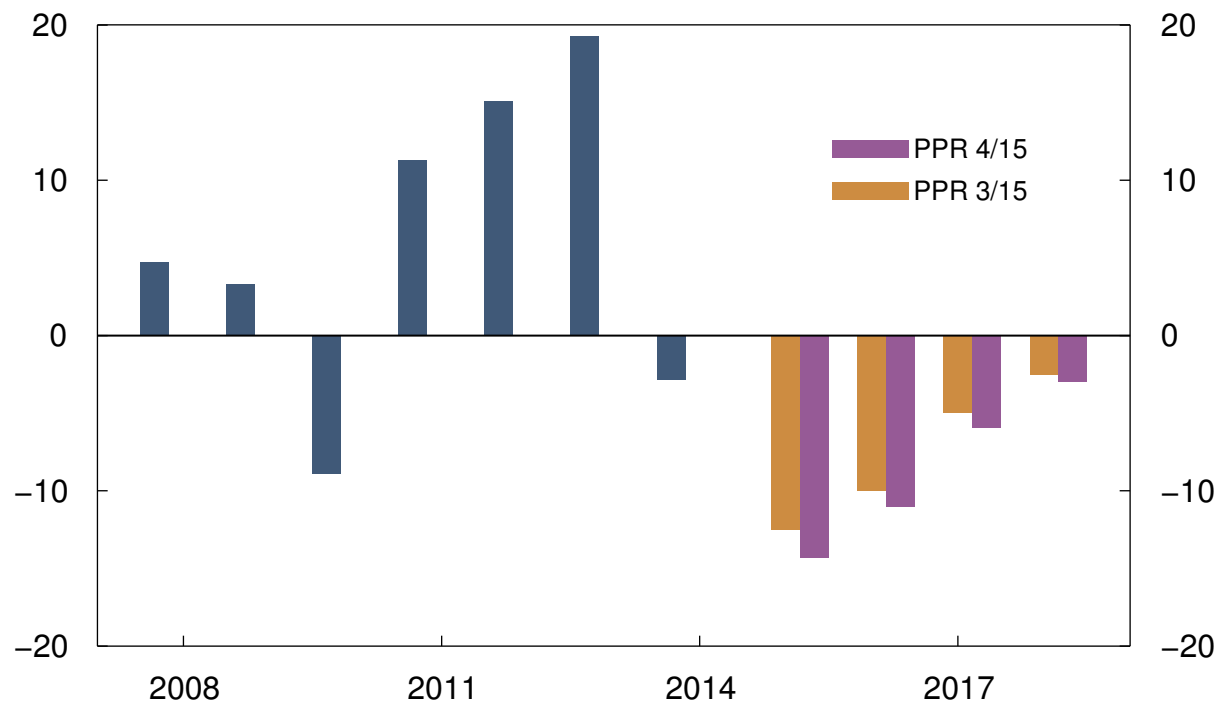
Figur 1.36 Etterspørsel fra offentlig forvaltning.
Volum. Årsvekst. Prosent. 2001 – 2018¹⁾

1) Anslag for 2015 – 2018

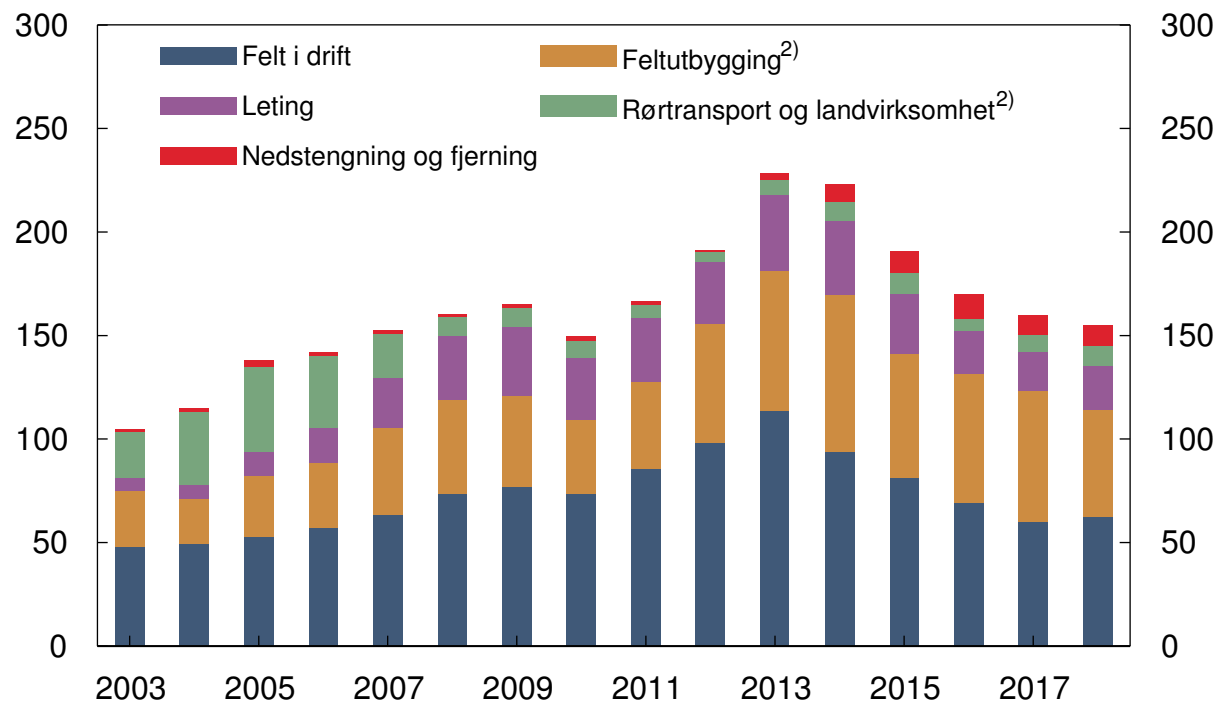
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.37 Petroleumsinvesteringer.
Volum. Årsvekst. Prosent. 2008 – 2018¹⁾

1) Anslag for 2015 – 2018
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.38 Petroleumsinvesteringer.
Faste 2015-priser. Milliarder kroner. 2003 – 2018¹⁾

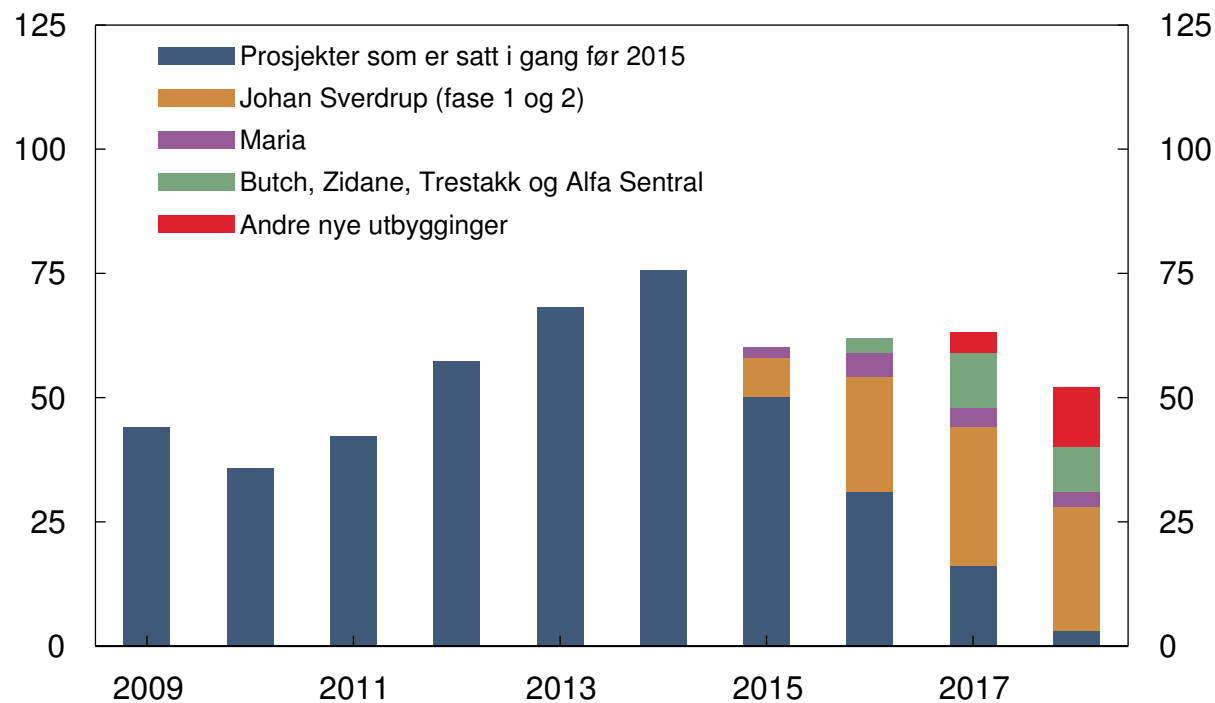
1) Anslag for 2015 – 2018. Tallene for 2003 – 2014 er hentet fra investeringstelingen til Statistisk sentralbyrå og deflatert med prisindeksen for petroleumsinvesteringer i nasjonalregnskapet. Indeksen anslås å øke med 4 prosent fra 2014 til 2015 og med 0 prosent fra 2015 til 2016

2) Utgiftene til eksportrørledninger for Johan Sverdrup-utbyggingen inngår i anslagene for rørtransport og landvirksomhet

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 1.39 Feltutbygging.

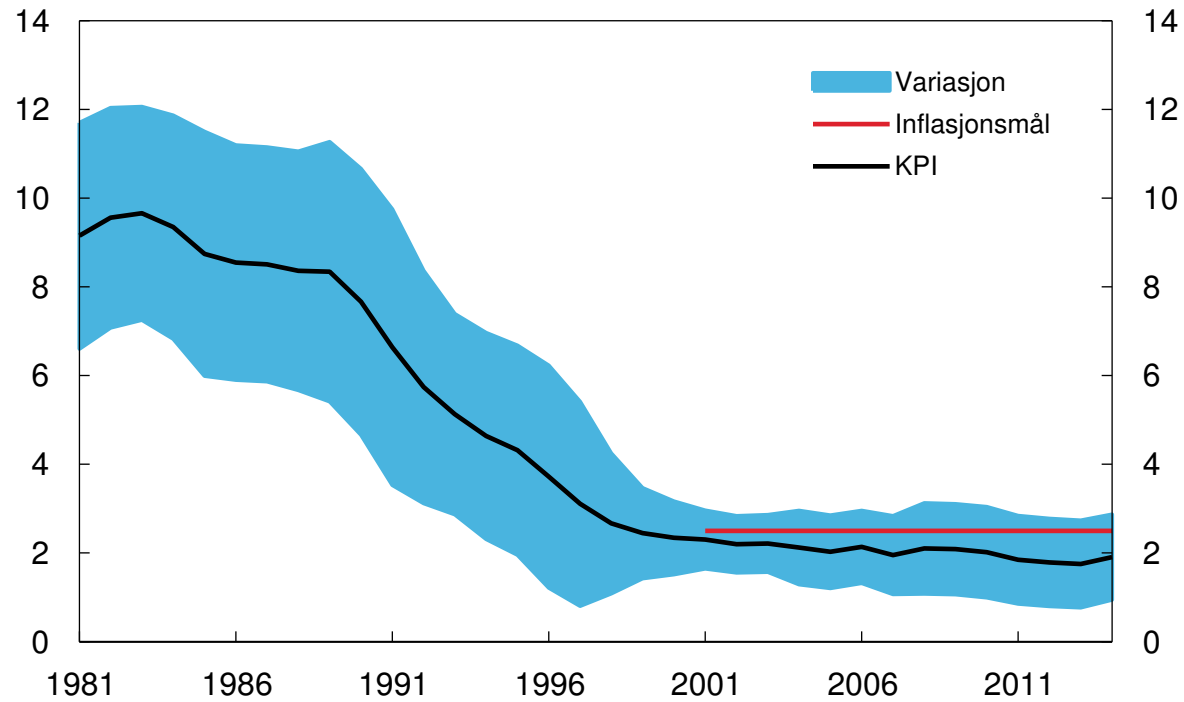
Faste 2015-priser. Milliarder kroner. 2009 – 2018¹⁾

1) Anslag for 2015 – 2018. Tallene for 2009 – 2014 er hentet fra investeringstillingen til Statistisk sentralbyrå og deflatert med prisindeksen for petroleumsinvesteringer i nasjonalregnskapet. Anslagene er basert på investeringstillingen for 4. kvartal 2015, prognoser fra Oljedirektoratet, stortingsmeldinger for prosjekter som er satt i gang før 2015, konsekvensutredninger for nye prosjekter og løpende informasjon om utsettelse og antatt oppstart av prosjekter. Utgiftene til eksportørledning for Johan Sverdrup-utbyggingen inngår i anslagene for rørtransport og landanlegg

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.1 Glidende tiårs gjennomsnitt¹⁾ og variasjon²⁾ i KPI.
Årsvekst. Prosent. 1981 – 2014

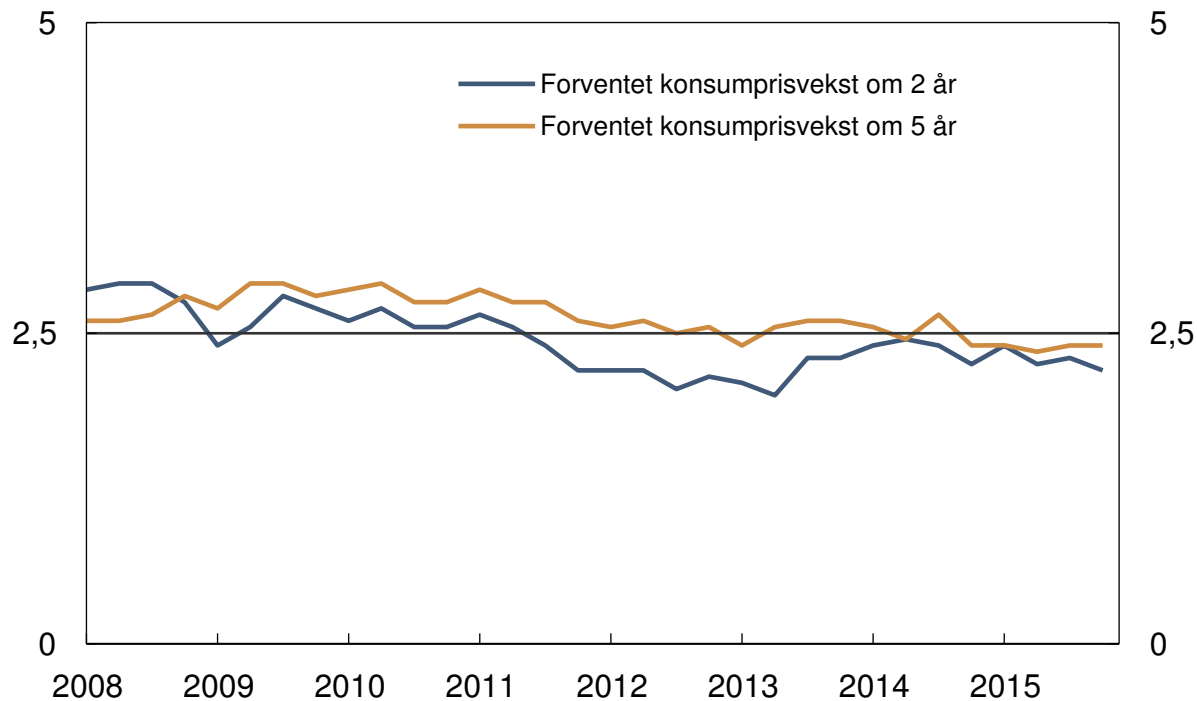

1) Det glidende gjennomsnittet er beregnet 10 år tilbake

2) Båndet rundt KPI er variasjonen i KPI i snittperioden, målt ved +/- ett standardavvik

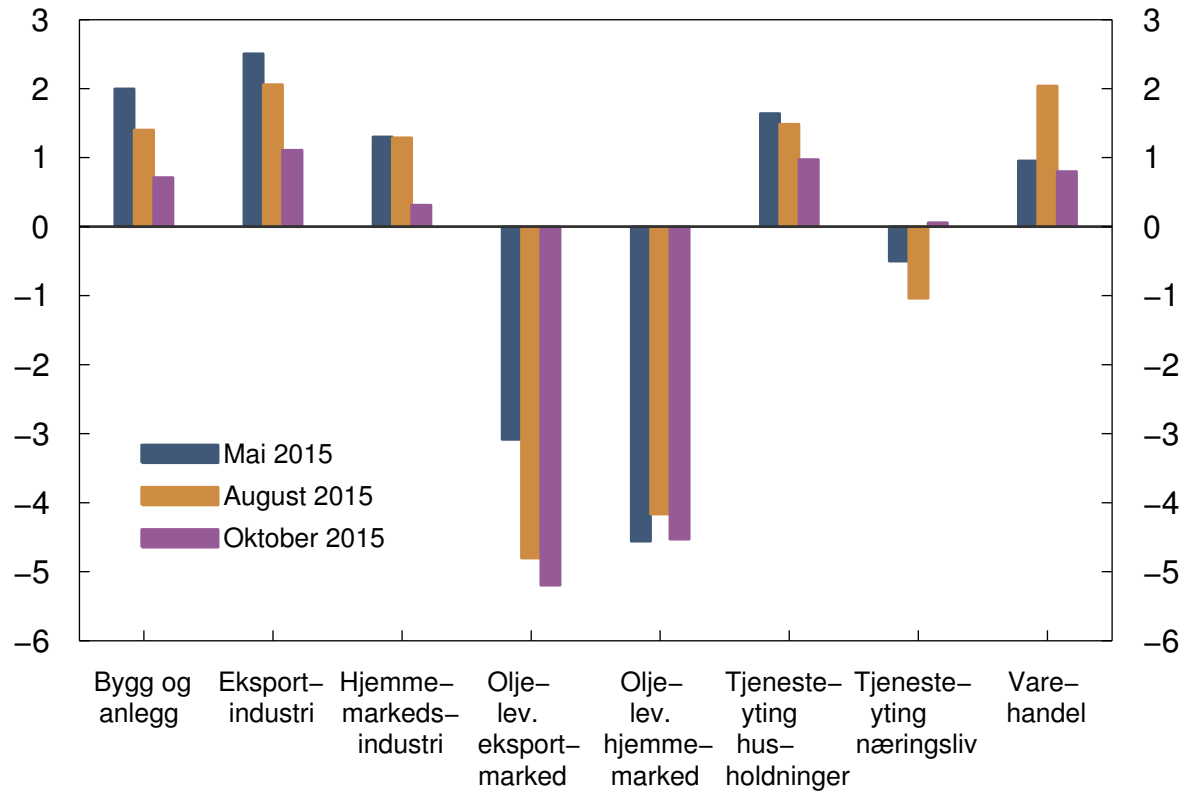
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.2 Forventet konsumprisvekst om to og fem år.¹⁾
Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2015

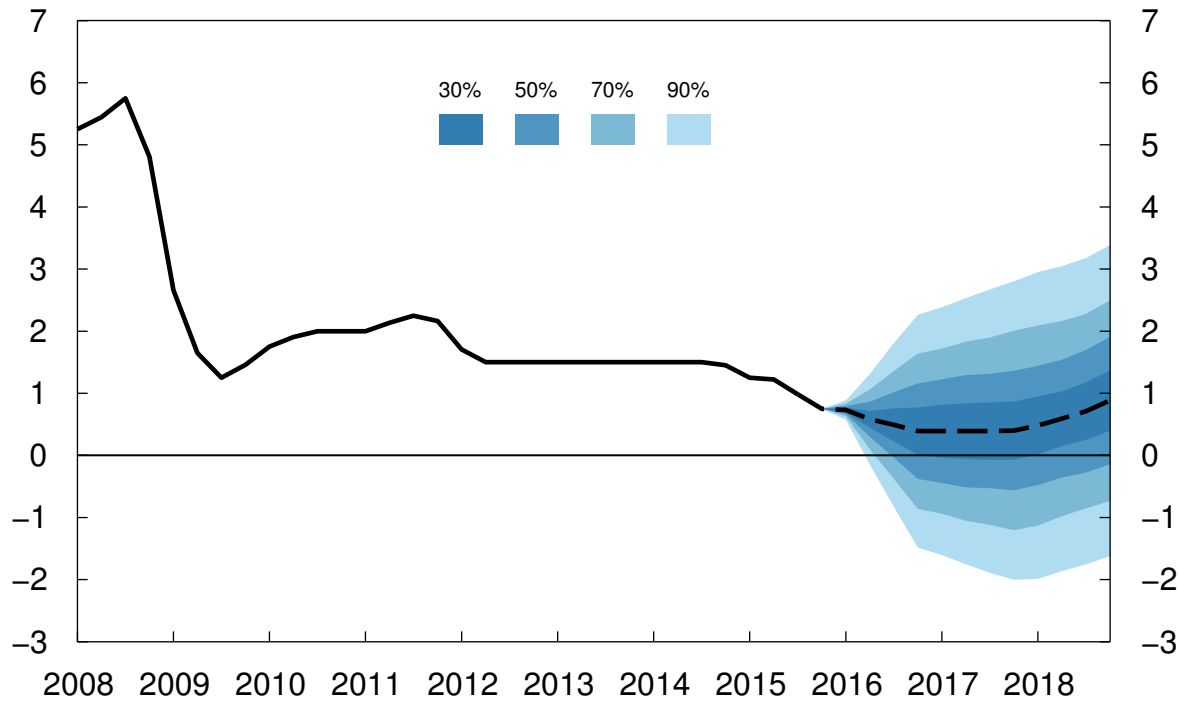
1) Gjennomsnitt av forventningene til arbeidslivsorganisasjoner og økonomer i finansnæringen og akademien
Kilder: Epinion, Opinion, TNS Gallup og Norges Bank

Figur 2.3 Forventet produksjonvekst neste seks måneder i Norges Banks regionale nettverk.¹⁾ Annualisert. Prosent

1) I nettverket benyttes en indeks som går fra -5 til +5, der -5 indikerer at produksjonen ventes å falle med 10 prosent eller mer annualisert. Flere oljeleverandører forventer at produksjonen vil falle med mer enn 10 prosent det neste halvåret. Skalabegrensningen gjør at det ikke reflekteres i figuren
 Kilde: Norges Bank

Figur 2.4a Anslag på styringsrenten i referansebanen med sannsynlighetsfordeling.¹⁾ Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018²⁾

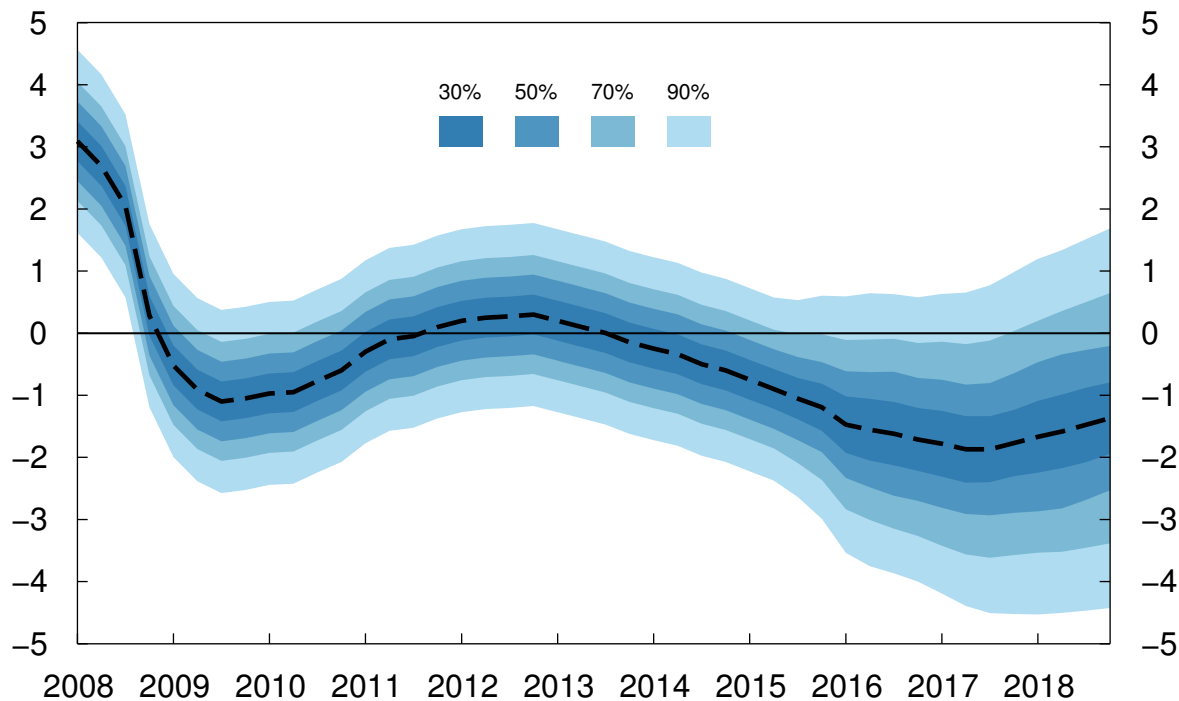

1) Usikkerhetsviftene er basert på historiske erfaringer og stokastiske simuleringer fra vår makroøkonomiske hovedmodell, NEMO. Usikkerhetsviften for styringsrenten tar ikke hensyn til at det kan eksistere en nedre grense for renten

2) Anslag for 4. kv. 2015 – 4. kv. 2018 (stiplet)

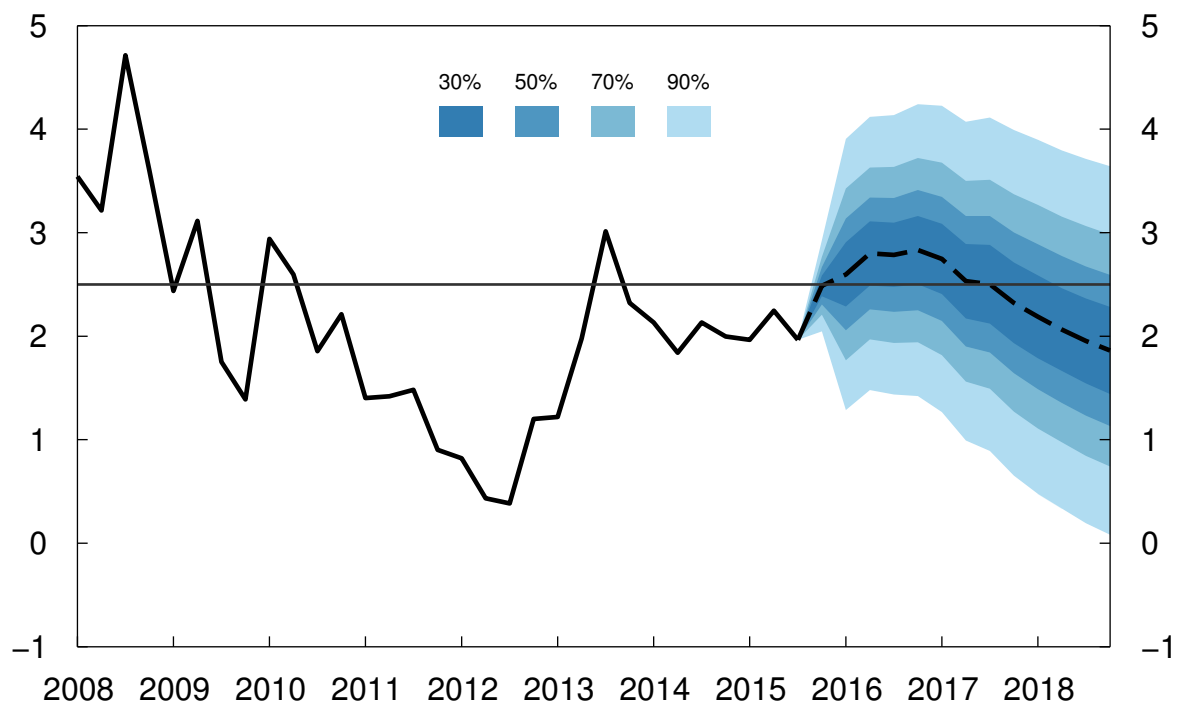
Kilde: Norges Bank

Figur 2.4b Anslag på produksjonsgapet¹⁾ i referansebanen med sannsynlighetsfordeling. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018

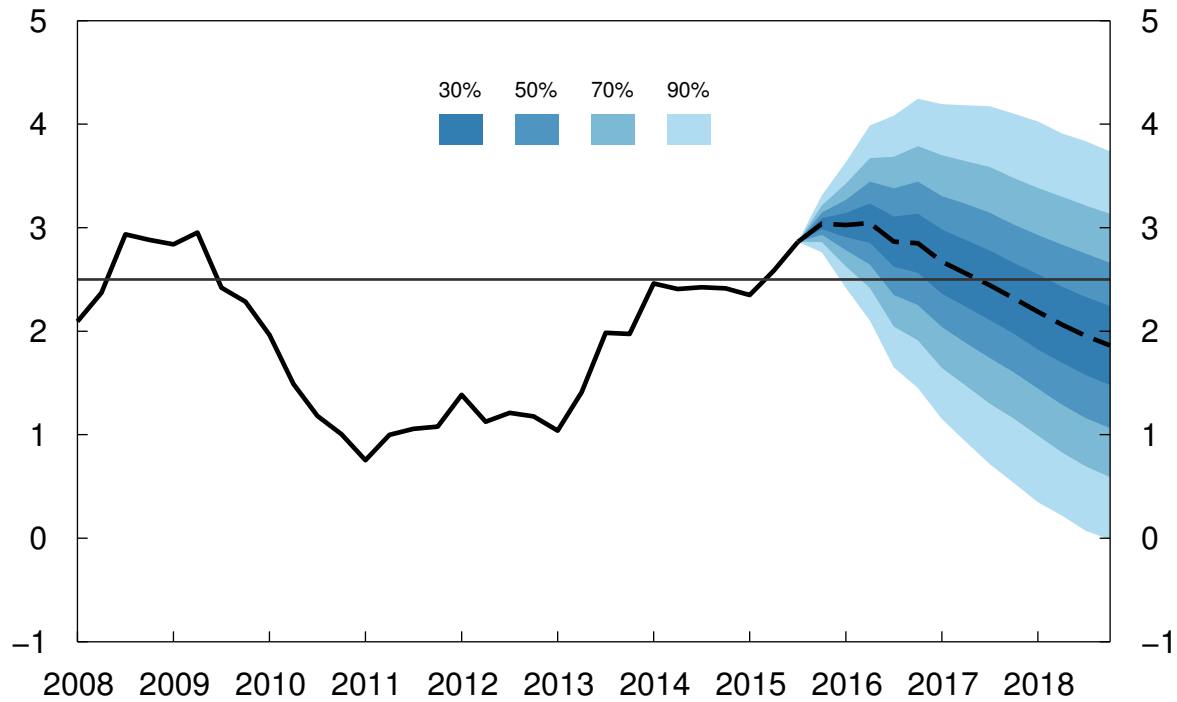
1) Produksjonsgapet måler den prosentvise forskjellen mellom BNP for Fastlands-Norge og anslått potensielt BNP for Fastlands-Norge
Kilde: Norges Bank

Figur 2.4c Anslag på KPI i referansebanen med sannsynlighetsfordeling.
Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018¹⁾

1) Anslag for 4. kv. 2015 – 4. kv. 2018 (stiplet)
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.4d Anslag på KPI-JAE¹⁾ i referansebanen med sannsynlighetsfordeling. Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018²⁾

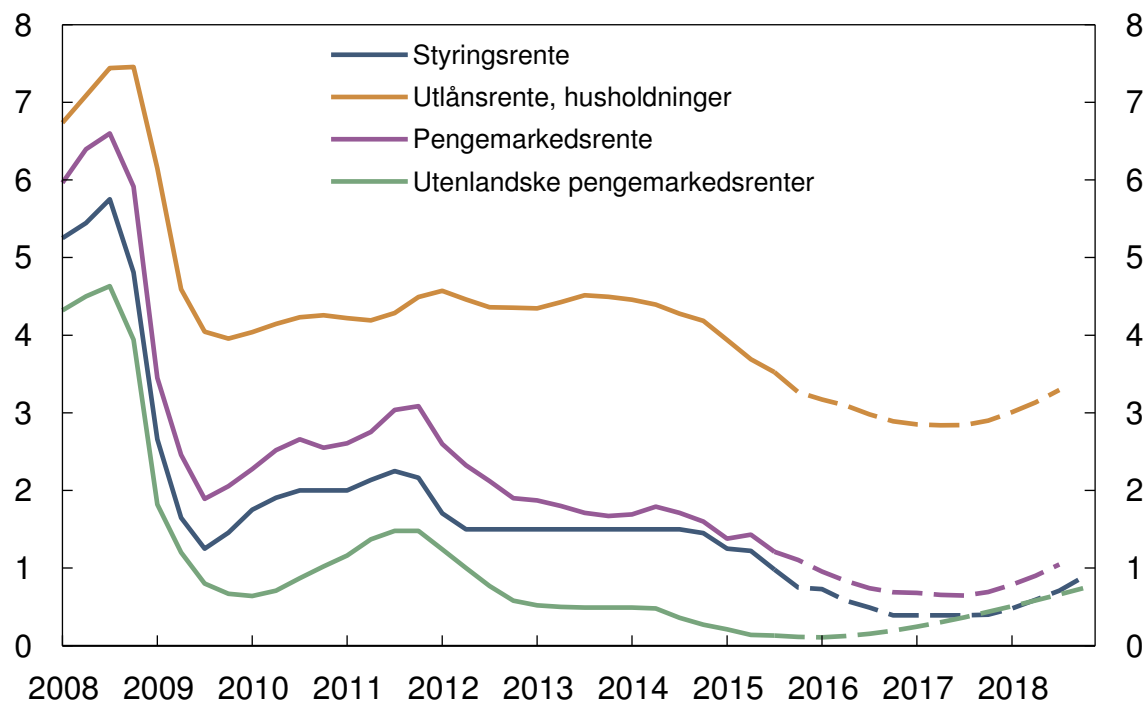

1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer

2) Anslag for 4. kv. 2015 – 4. kv. 2018 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.5 Styringsrente, tremåneders pengemarkedsrente¹⁾, utlånsrente til husholdninger²⁾ og utenlandske pengemarkedsrenter i referansebanen. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018³⁾

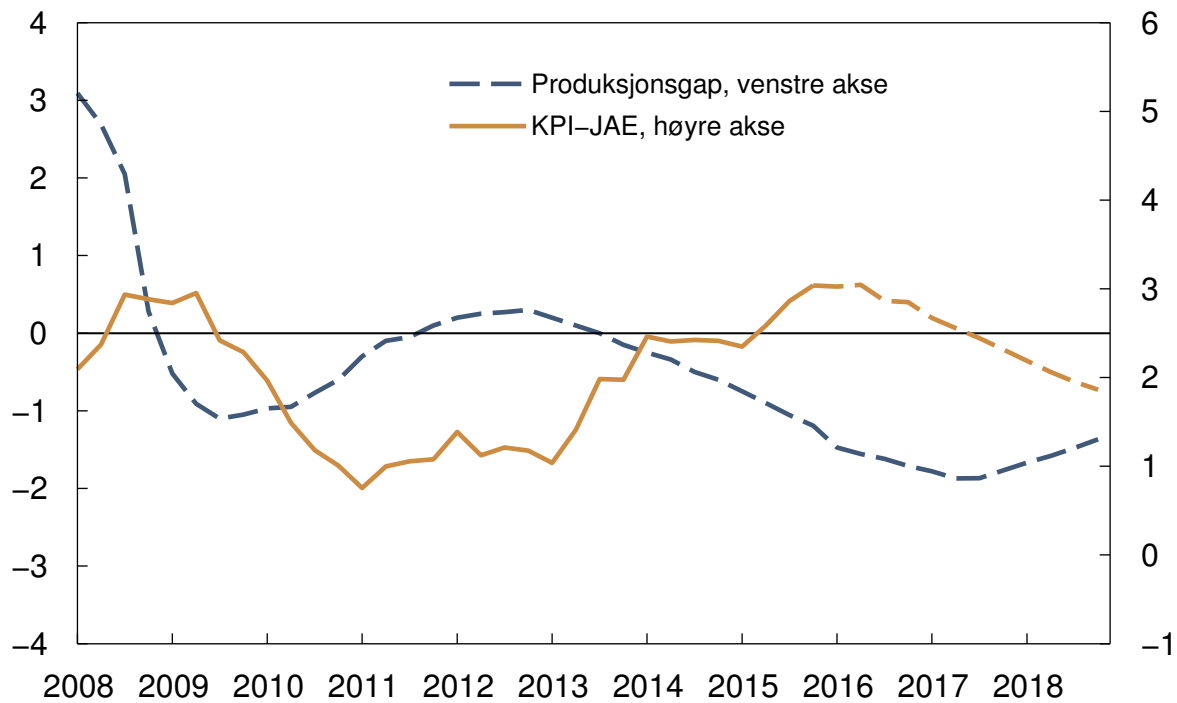
1) Styringsrente i referansebanen med påslag i det norske pengemarkedet. Beregningene er basert på at varslede renteendringer prises inn i pengemarkedet

2) Gjennomsnittlig utlånsrente fra banker og kredittforetak for alle utlån til husholdninger

3) Anslag for 4. kv. 2015 – 4. kv. 2018 (stiplet)

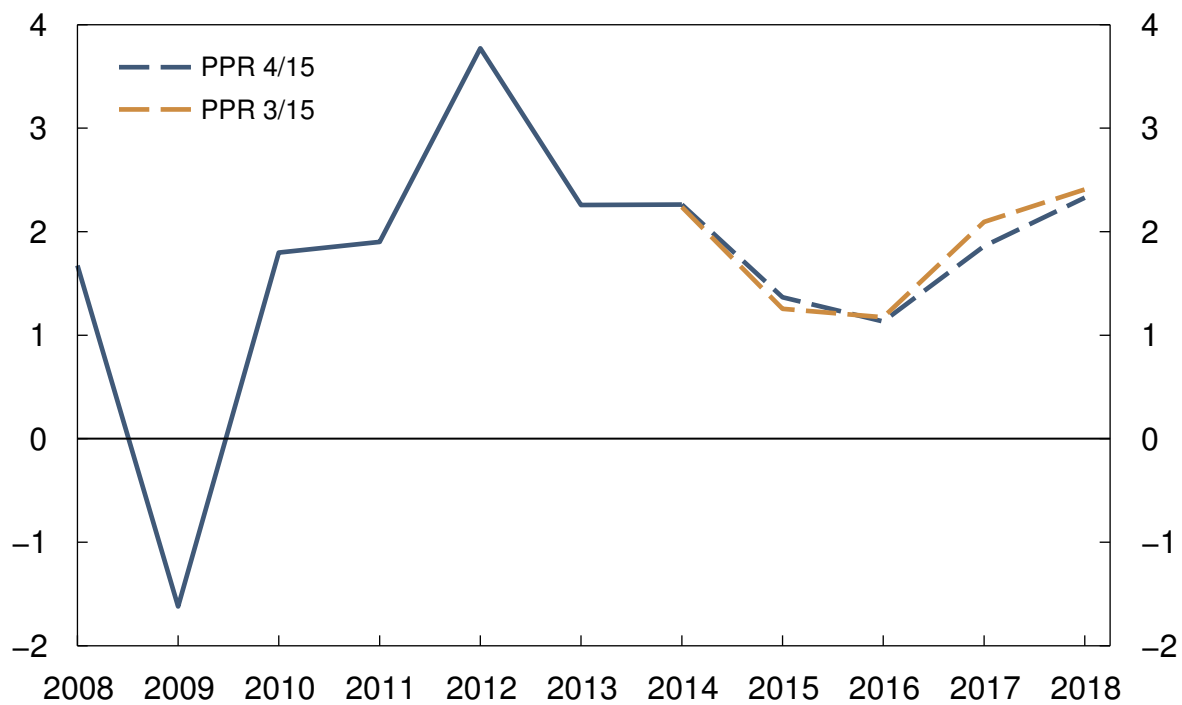
Kilder: Thomson Reuters, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.6 Inflasjon¹⁾ og produksjonsgapet i referansebanen.
Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018

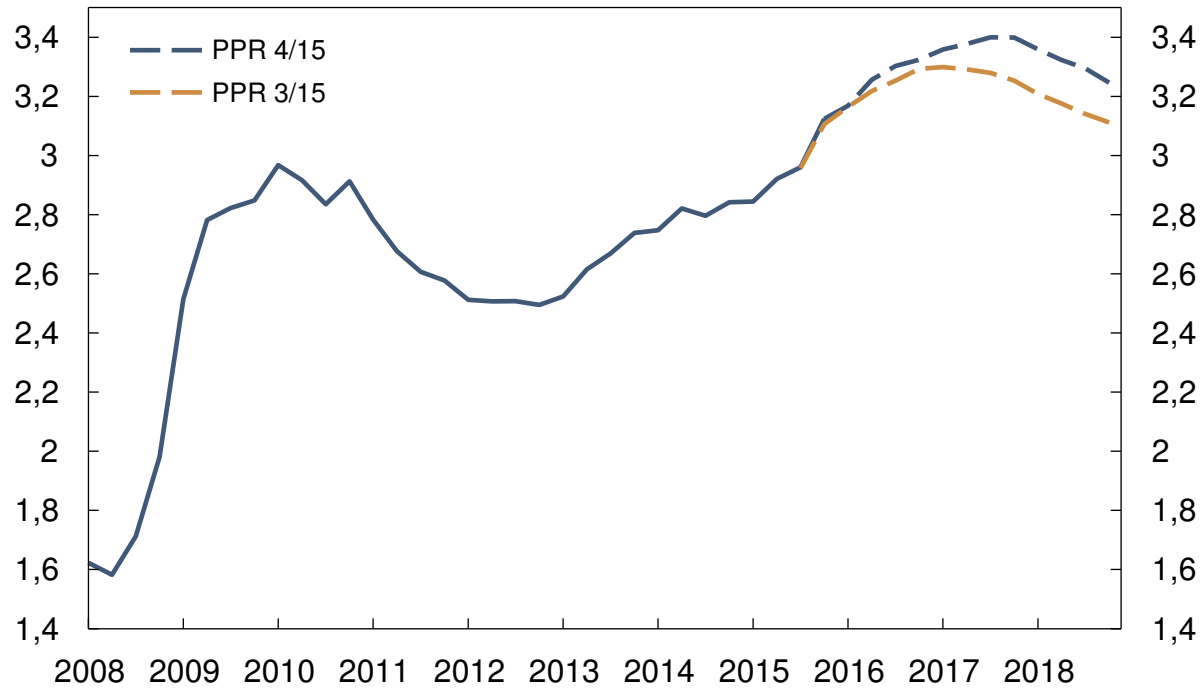
1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer. Anslag for 4. kv. 2015 – 4. kv. 2018 (stiplet)
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.7 BNP for Fastlands-Norge.
Årsvekst. Prosent. 2008 – 2018¹⁾

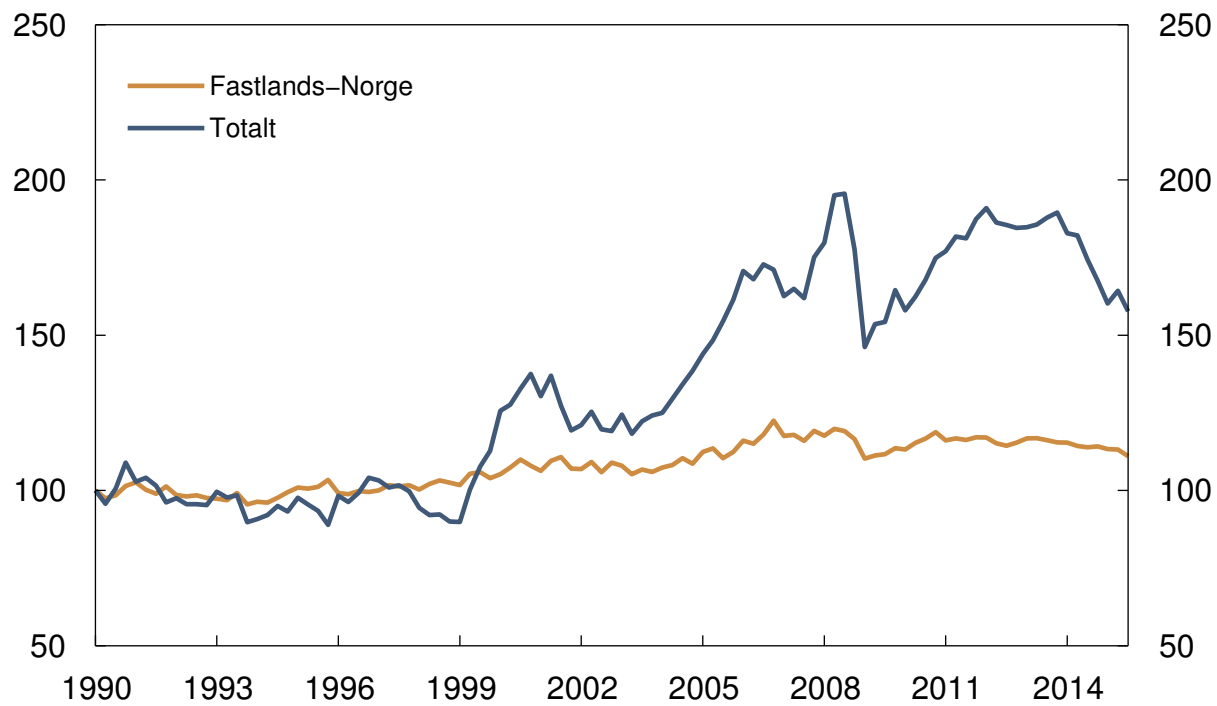
1) Anslag for 2015 – 2018 (stiplet)
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.8 Arbeidsledighet i prosent av arbeidsstyrken. NAV.
Sesongjustert. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018¹⁾

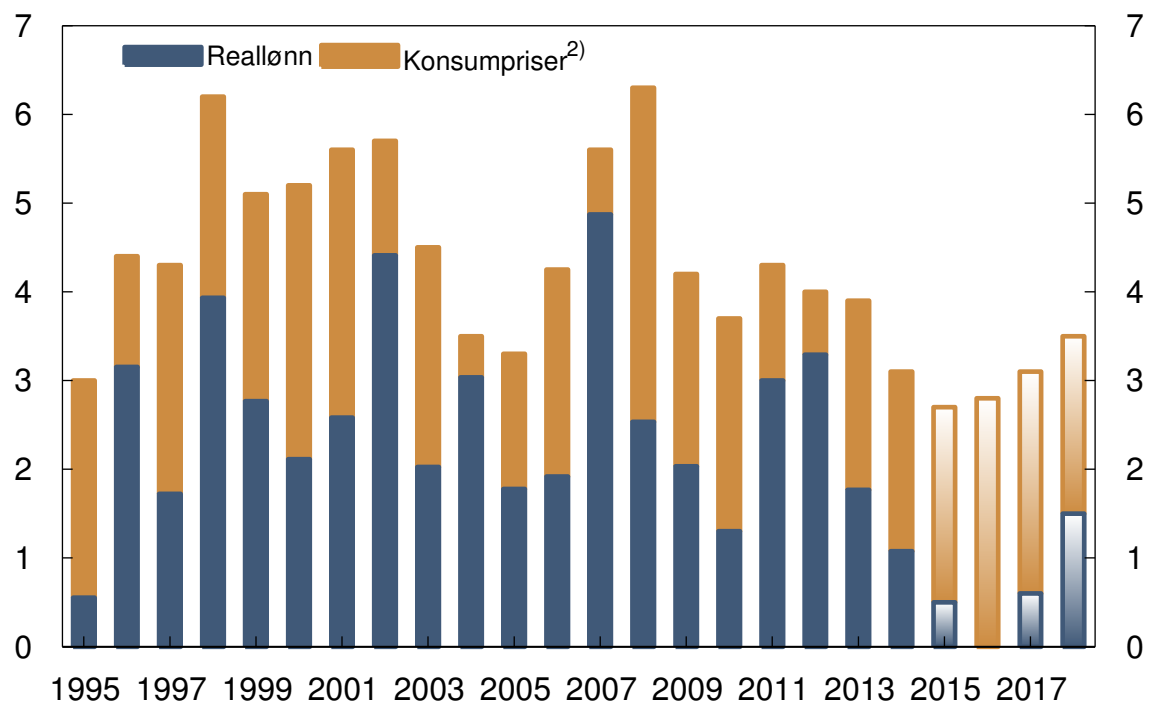
1) Anslag for 4. kv. 2015 – 4. kv. 2018 (stiplet)
Kilder: NAV, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.9 Bytteforhold overfor utlandet.
Indeks. 1. kv. 1990 = 100. 1. kv. 1990 – 3. kv. 2015

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.10 Årslønn.
Årsvkst. Prosent. 1995 – 2018¹⁾

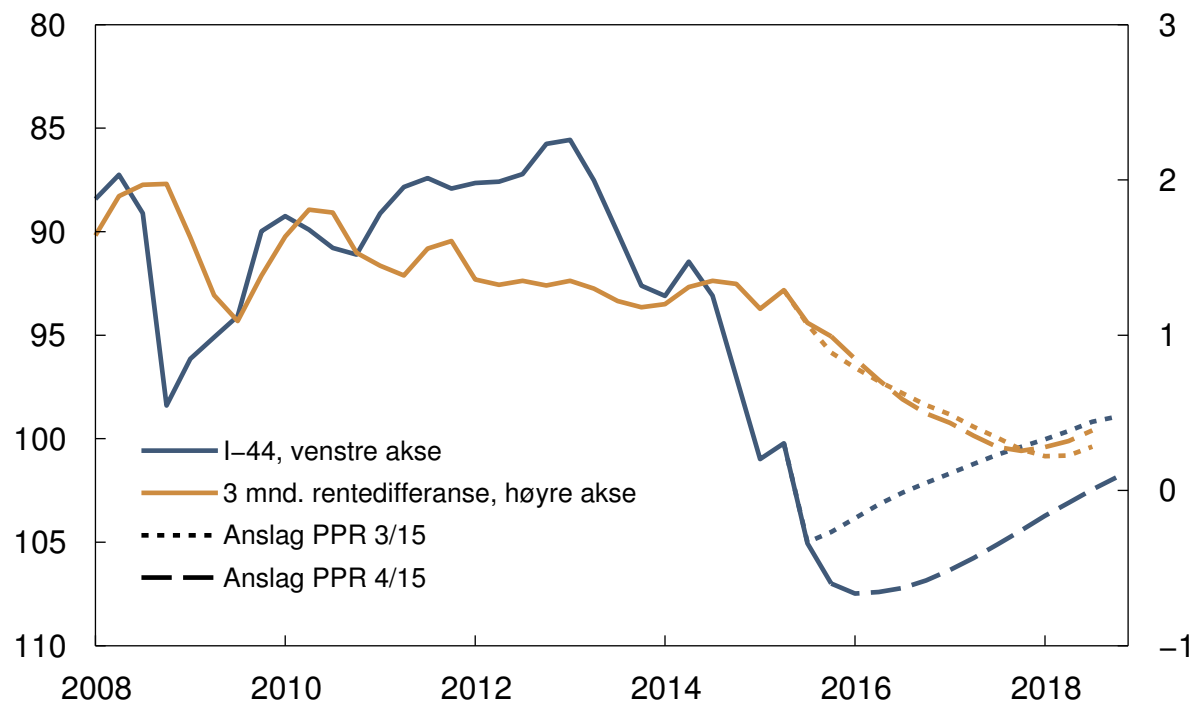

1) Anslag for 2015 – 2018

2) KPI

Kilder: TBU, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.11 Differansen mellom tremåneders pengemarkedsrente i Norge¹⁾ og hos handelspartnerne²⁾ og importveid valutakursindeks (I-44)³⁾. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018⁴⁾

1) Styringsrente i referansebanen med påslag i det norske pengemarkedet. Beregningene er basert på at varslede renteendringer prises inn i pengemarkedet

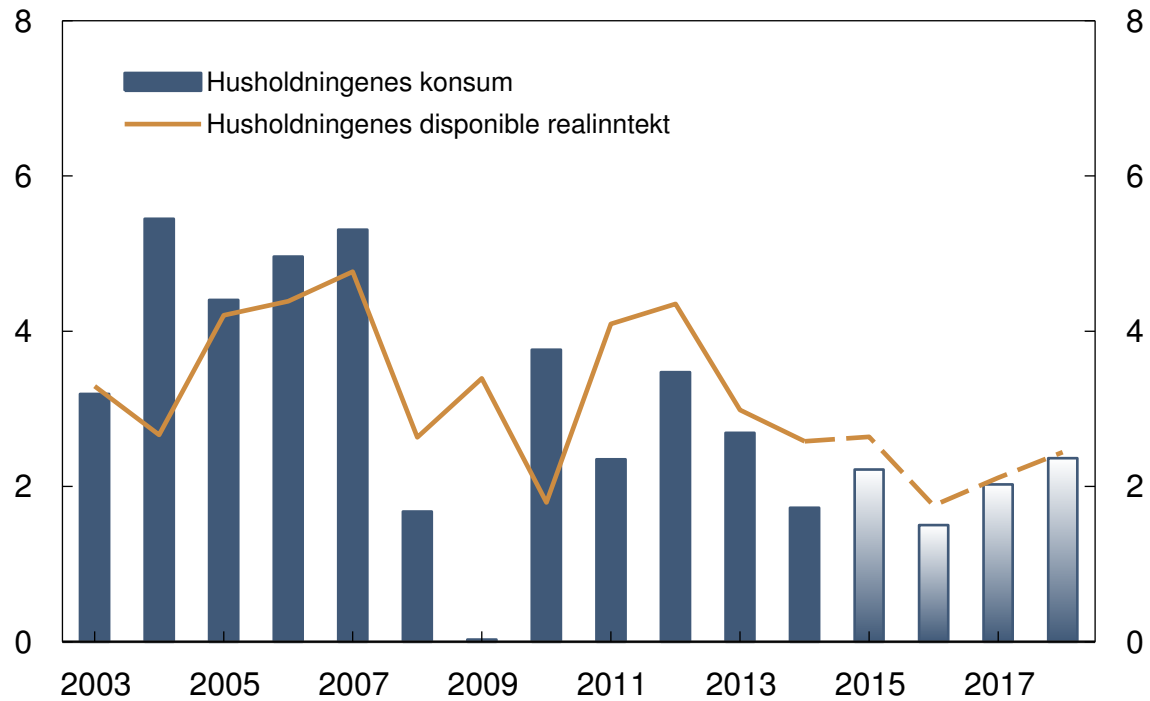
2) Terminrenter for handelspartnerne per 11. desember 2015

3) Stigende kurve betyr sterkere kronkurs

4) Anslag fra PPR 4/15 for 4. kv. 2015 – 4. kv. 2018 (stiplet)

Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 2.12 Husholdningenes konsum¹⁾ og disponible realinntekt²⁾.
Årsvekst. Prosent. 2003 – 2018³⁾

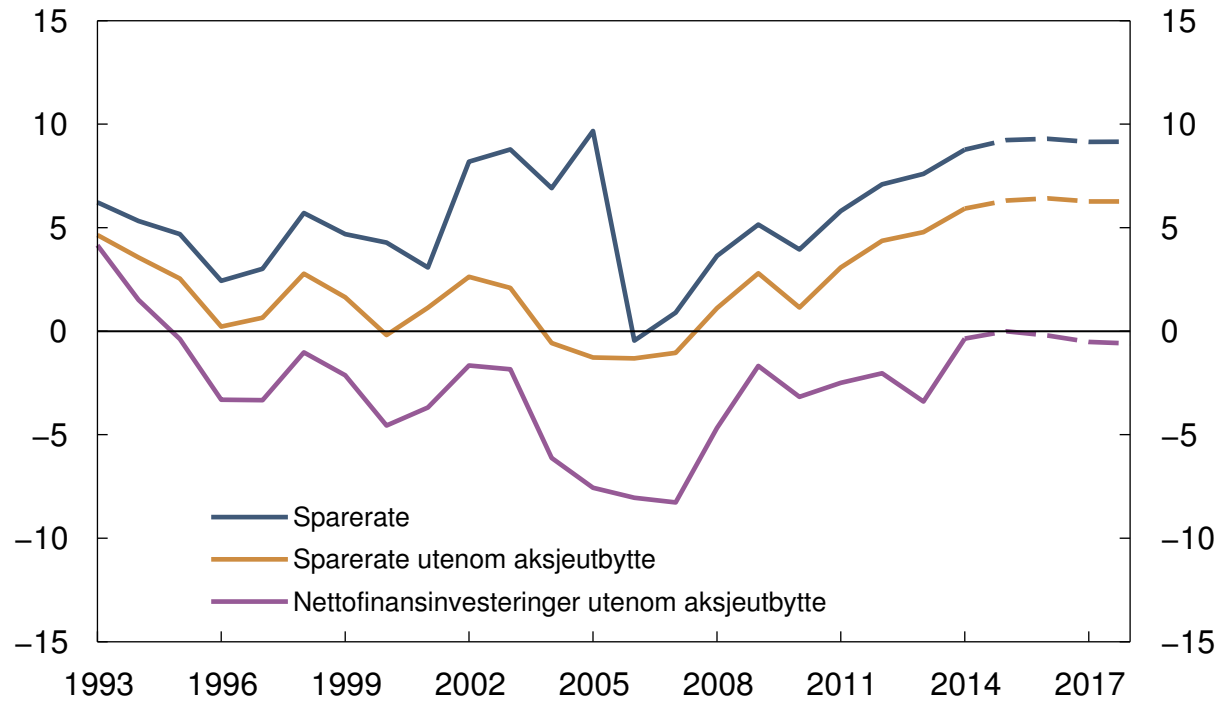
1) Inkluderer konsum i ideelle organisasjoner. Volum

2) Eksklusive aksjeutbytte. Inkluderer inntekt i ideelle organisasjoner. Deflatert med KPI

3) Anslag for 2015 – 2018

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

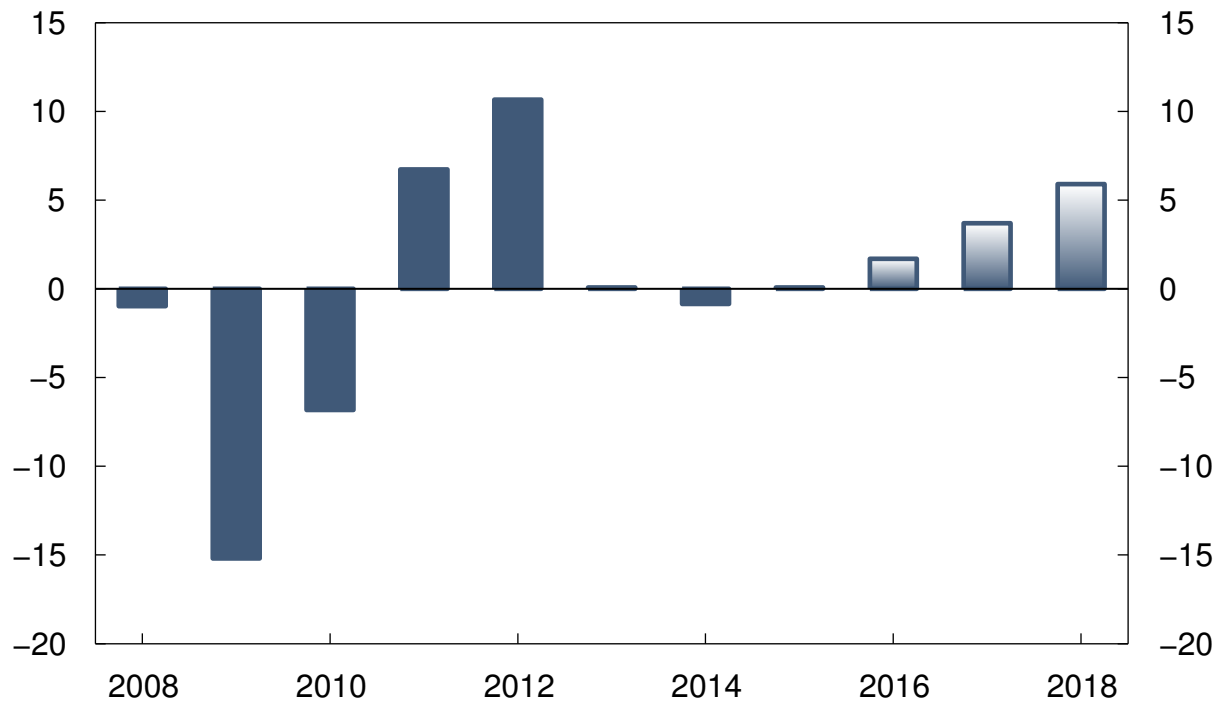
Figur 2.13 Husholdningenes sparing og nettofinansinvesteringer som andel av disponibel inntekt. Prosent. 1993 – 2018 ¹⁾

1) Anslag for 2015 – 2018 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.14 Private investeringer.¹⁾
Årsvekst. Prosent. 2008 – 2018²⁾

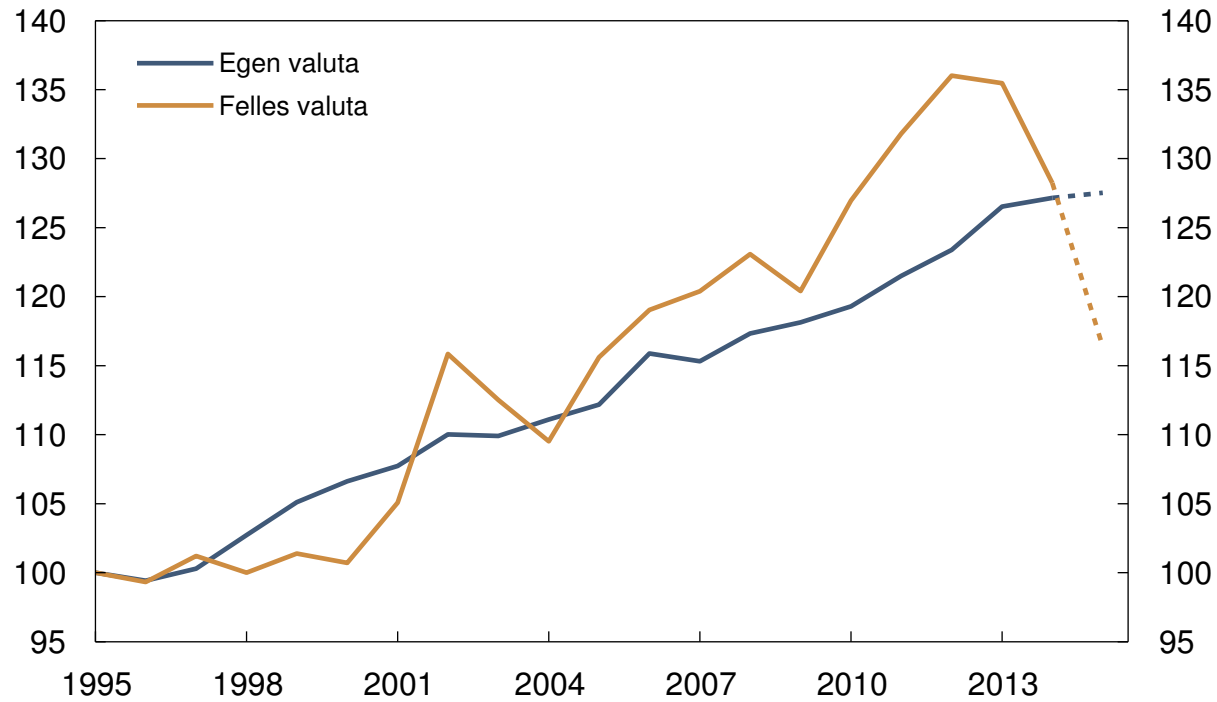

1) Bolig- og foretaksinvesteringer

2) Anslag for 2015 – 2018

Kilder: Statistisk Sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.15 Lønnskostnader¹⁾ relativt til handelspartnerne.
Indeks. 1995 = 100. 1995 – 2015²⁾

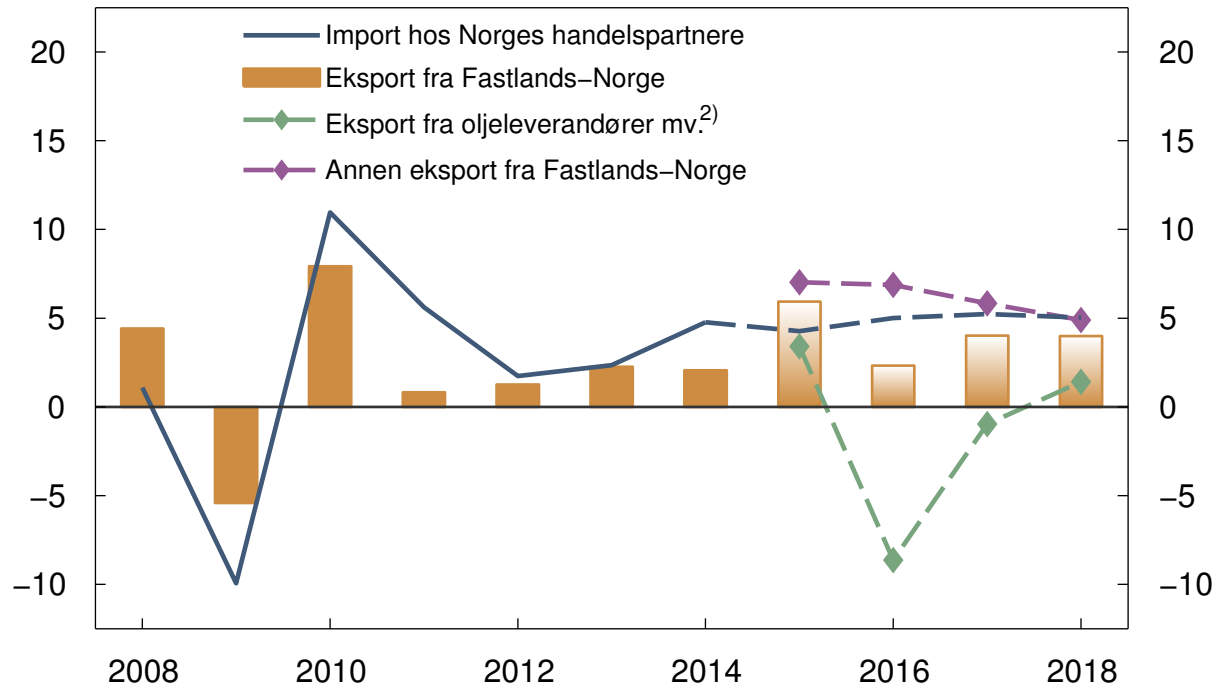

1) Timelønnskostnader i industrien

2) Anslag for 2015 (stiplet)

Kilder: TBU, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.16 Eksport fra Fastlands-Norge og import hos Norges handelspartnere.
 Årsvekst. Prosent. 2008 – 2018¹⁾

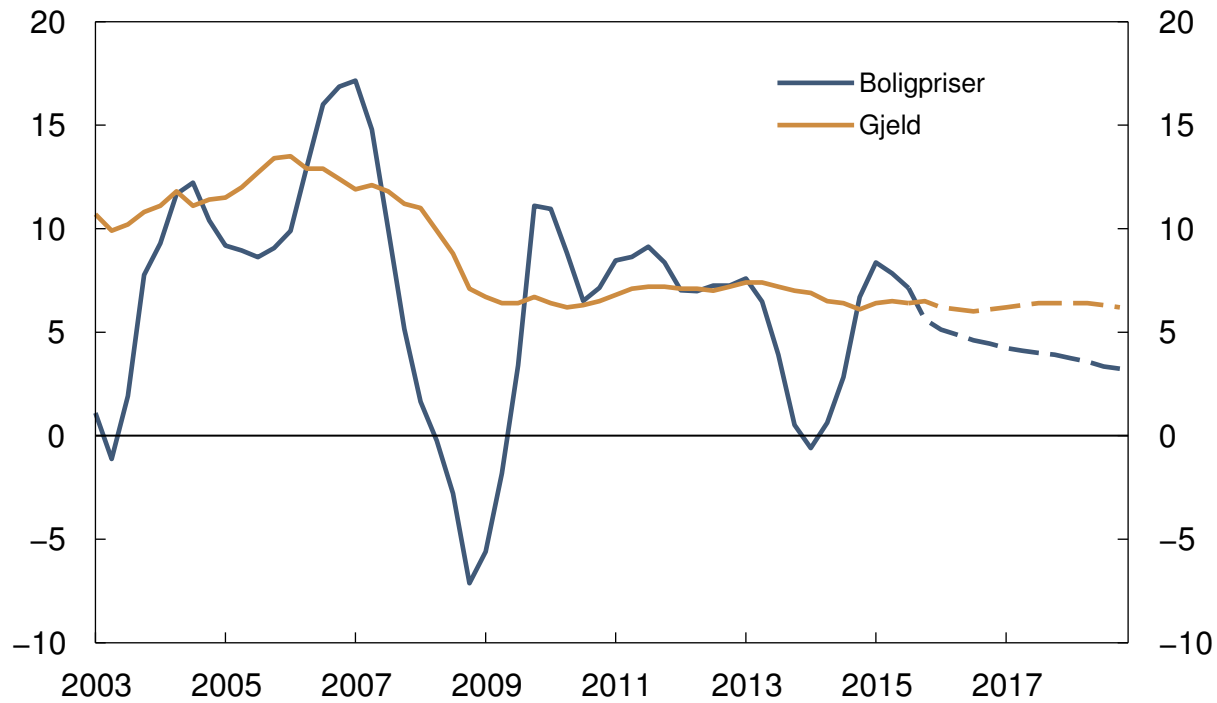

1) Anslag for 2015 – 2018

2) Vare- og tjenestegrupper i nasjonalregnskapet hvor oljeleverandører står for en betydelig del av eksporten

Kilder: Thomson Reuters, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.17 Husholdningenes gjeld¹⁾ og boligpriser.
Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2003 – 4. kv. 2018²⁾

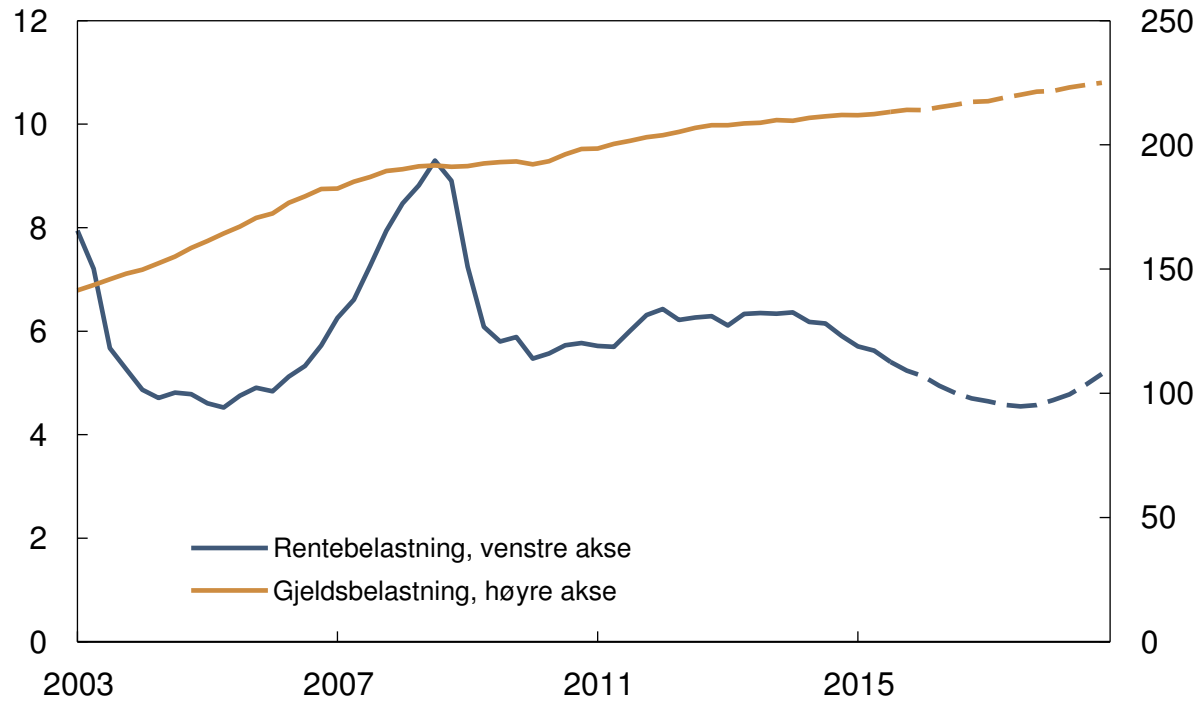

1) Innenlandsk kreditt til husholdningene, K2

2) Anslag for 4. kv. 2015 – 4. kv. 2018 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Eiendom Norge, Eiendomsverdi, Finn.no og Norges Bank

Figur 2.18 Husholdningenes gjeldsbelastning¹⁾ og rentebelastning²⁾.
 Prosent. 1. kv. 2003 – 4. kv. 2018³⁾

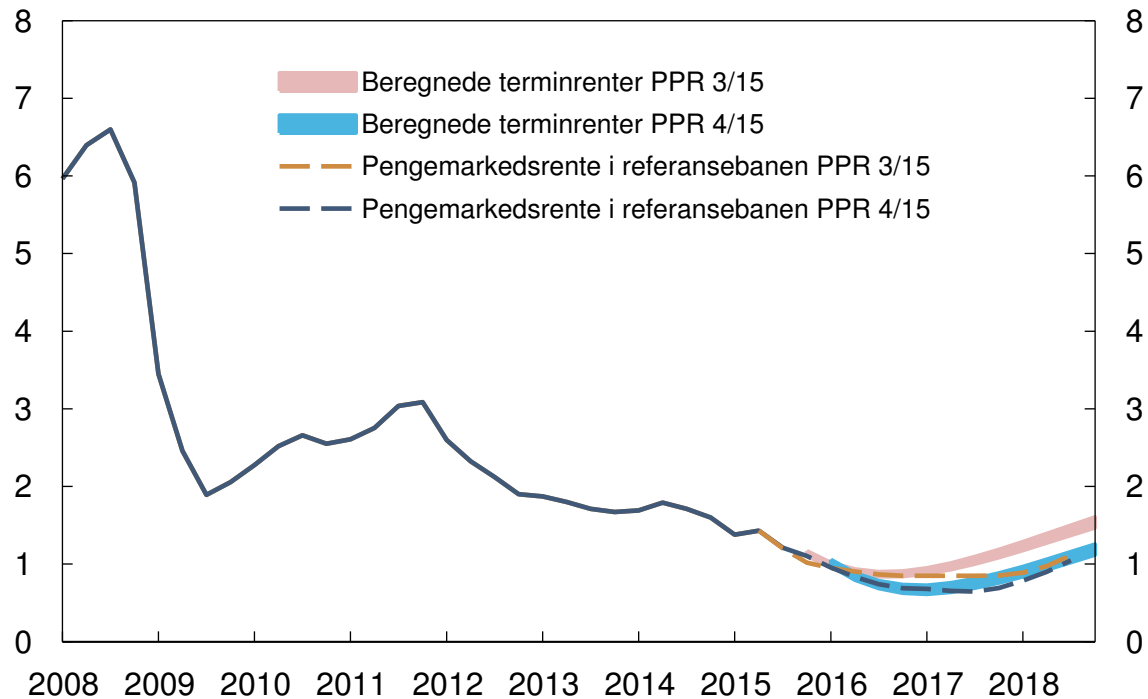
1) Lånegjeld i prosent av disponibel inntekt korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012

2) Renteutgifter i prosent av disponibel inntekt korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012 pluss renteutgifter

3) Anslag for 3. kv. 2015 – 4. kv. 2018 (stiplet)

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.19 Tremåneders pengemarkedsrente i referansebanen¹⁾ og beregnede terminrenter²⁾. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018

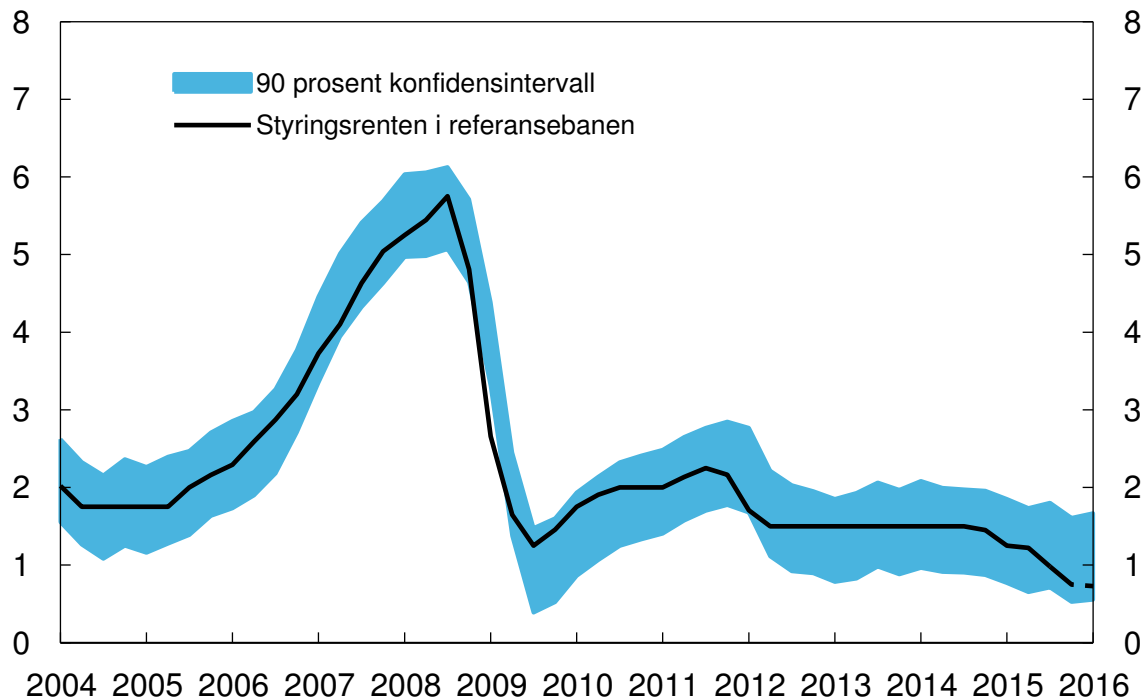

1) Styringsrente i referansebanen med påslag i det norske pengemarkedet. Beregningene er basert på at varslede renteendringer prises inn i pengemarkedet

2) Terminrentene er basert på rentene i pengemarkedet og renteswapper. Det rosa og blå intervallet viser høyeste og laveste rente i henholdsvis tidsrommene 7. september – 18. september 2015 og 30. november – 11. desember 2015

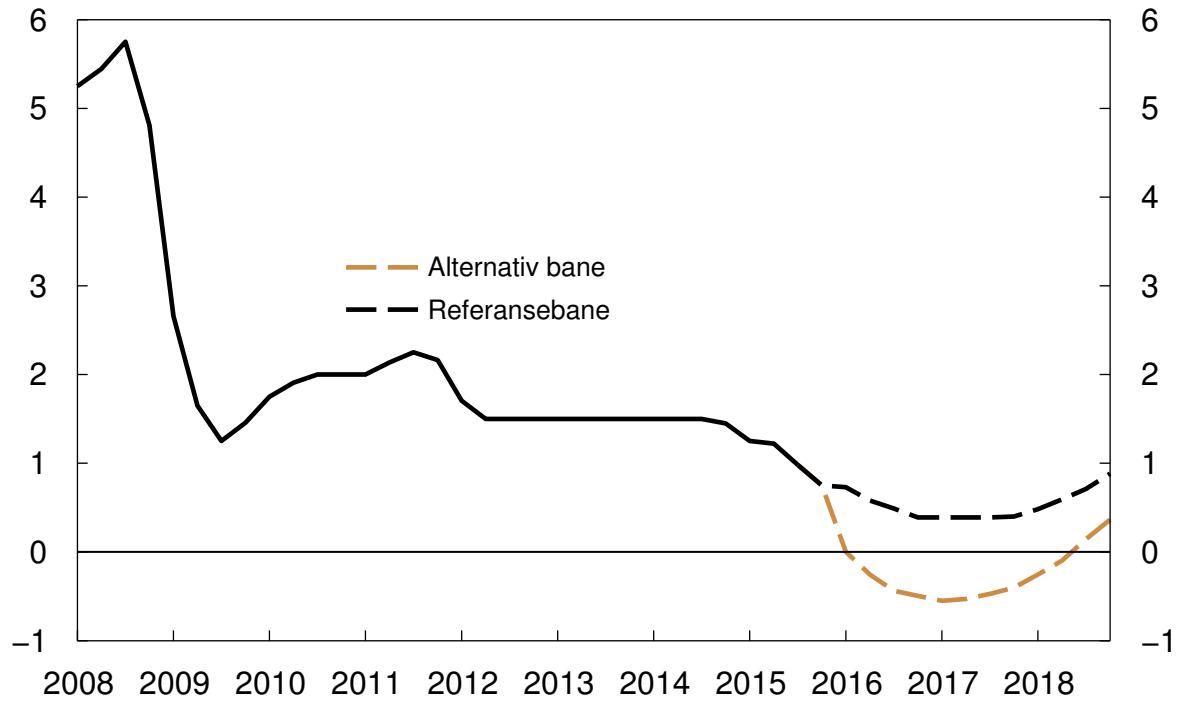
Kilder: Thomson Reuters og Norges Bank

Figur 2.20 Styringsrente og renteutvikling som følger av Norges Banks gjennomsnittlige mønster i rentesettingen.¹⁾ Prosent. 1. kv. 2004 – 1. kv. 2016

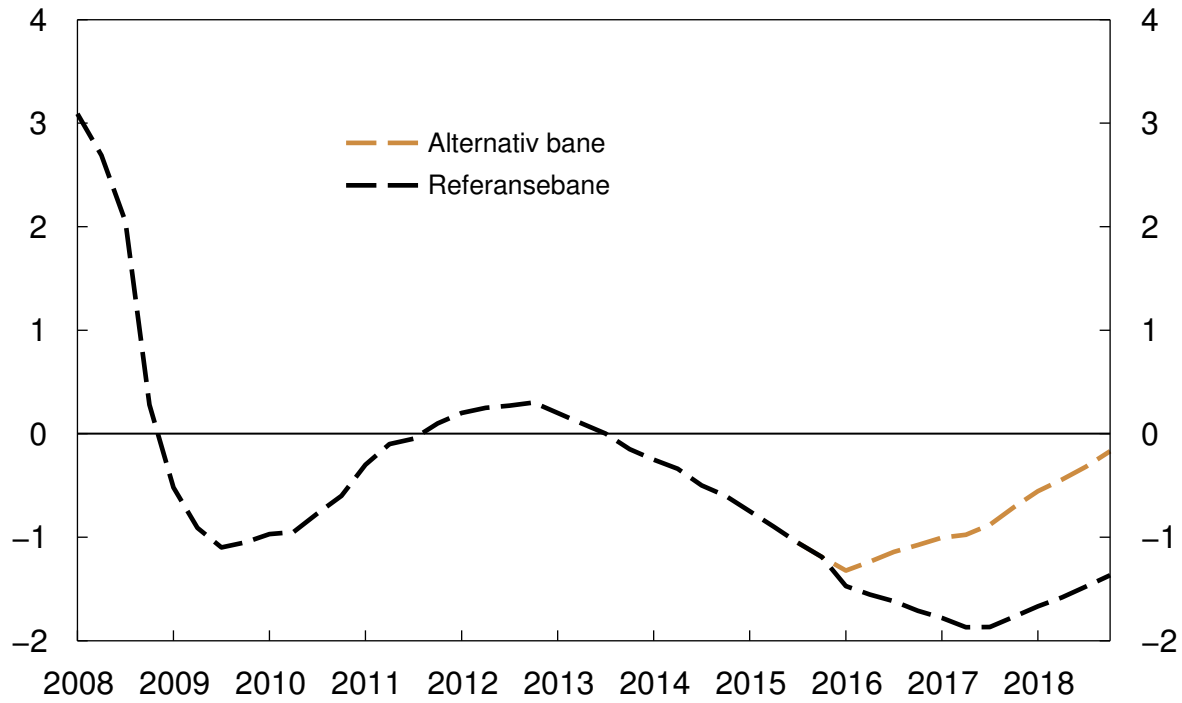
1) Renteutviklingen forklares av utviklingen i inflasjon, BNP-vekst i Fastlands-Norge, lønnsvekst og tremåneders pengemarkedsrente hos handelspartnere, samt renten i forrige periode. Likningen er estimert over perioden 1. kv. 1999 – 3. kv. 2015. Nærmere utdyping er gitt i *Norges Bank Staff Memo 3/2008*
Kilde: Norges Bank

Figur 2.21a Styringsrenten. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018

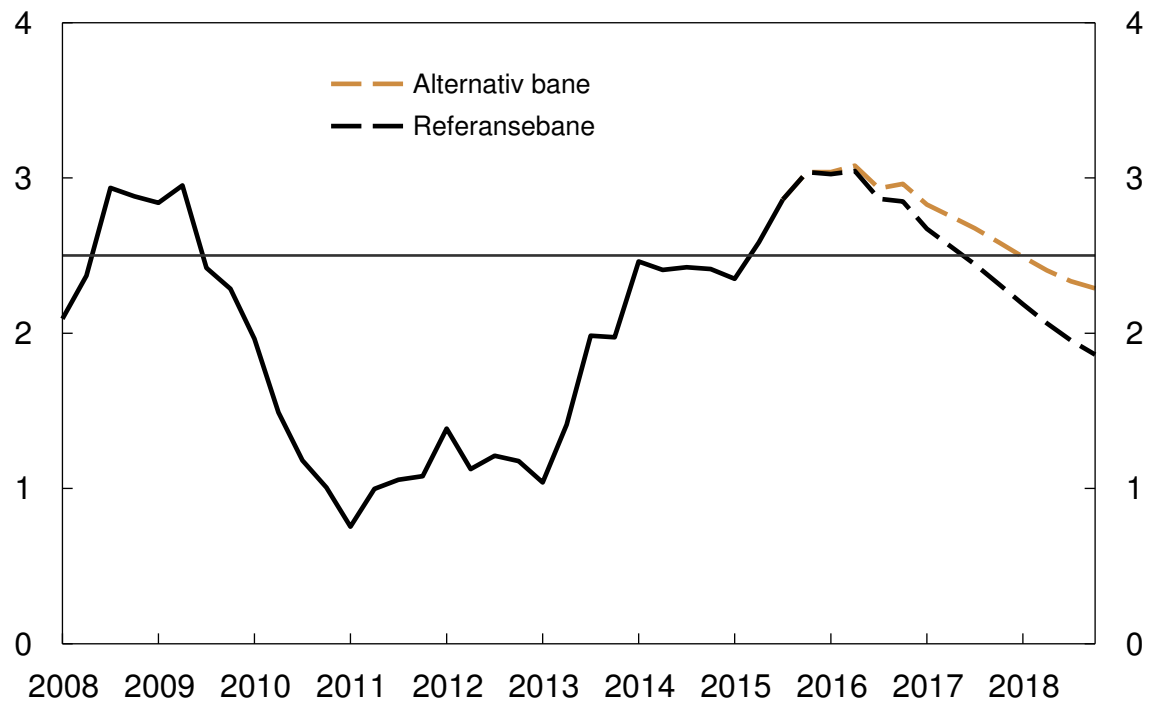
Kilde: Norges Bank

Figur 2.21b Produksjonsgapet. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018

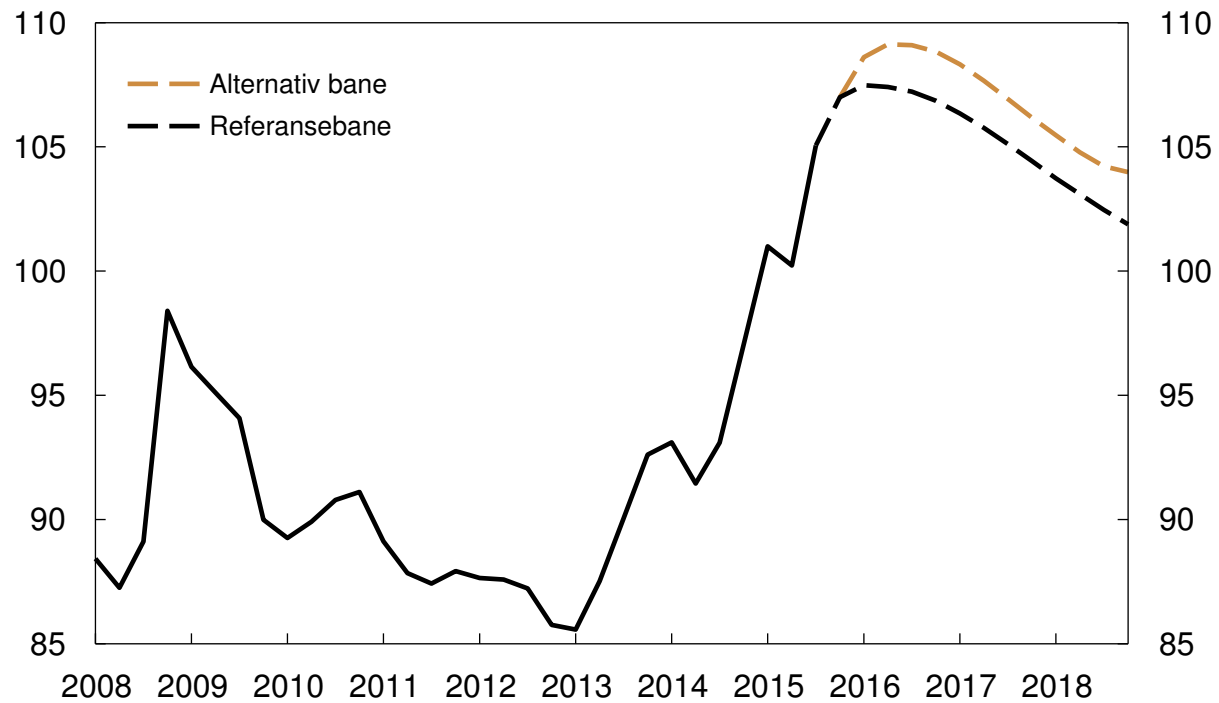
Kilde: Norges Bank

Figur 2.21c KPI-JAE.¹⁾ Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018

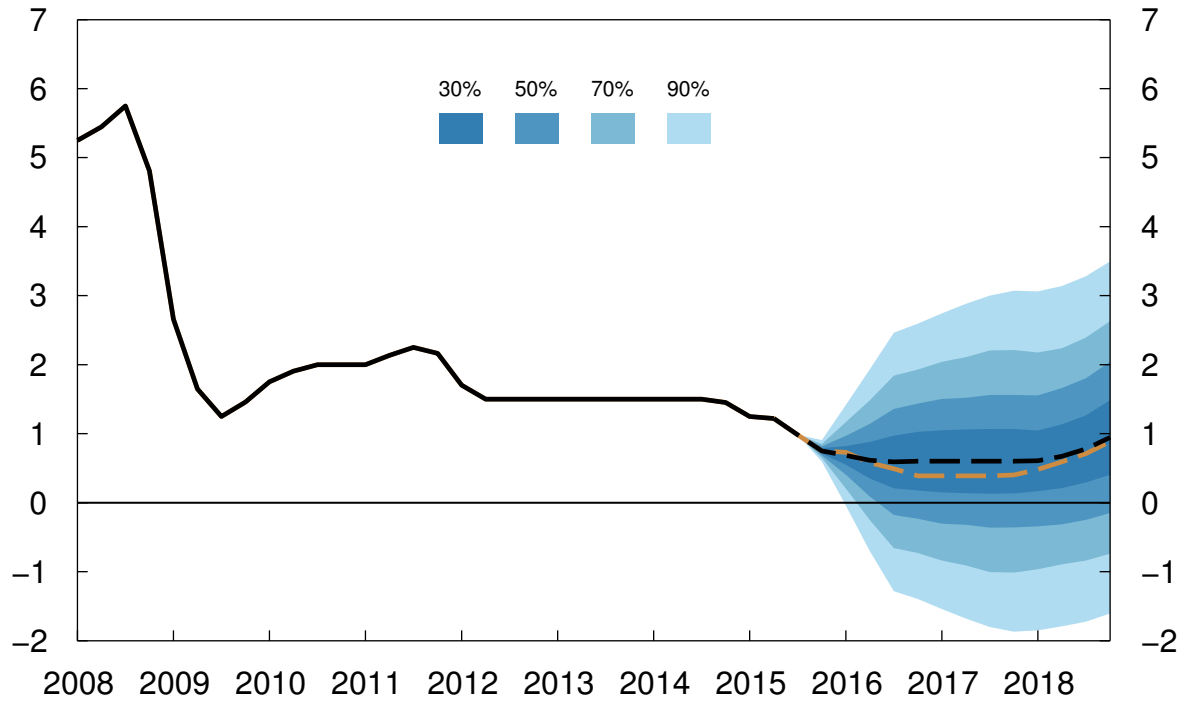
1) KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2.21d Importveid valutakursindeks (I-44). 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018

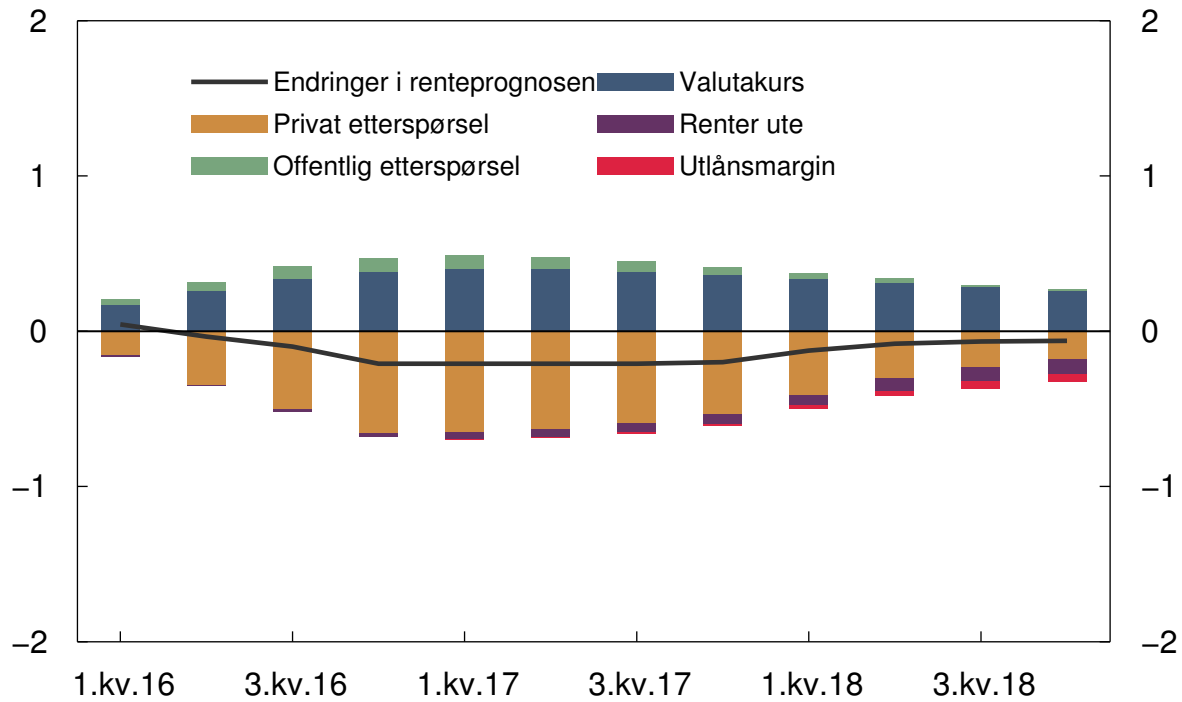
Kilde: Norges Bank

Figur 2.22 Styringsrenten i referansebanen med sannsynlighetsfordeling fra PPR 3/15 og styringsrenten i referansebanen fra PPR 4/15 (oransje linje). Prosent. 1. kv. 2008 – 4. kv. 2018

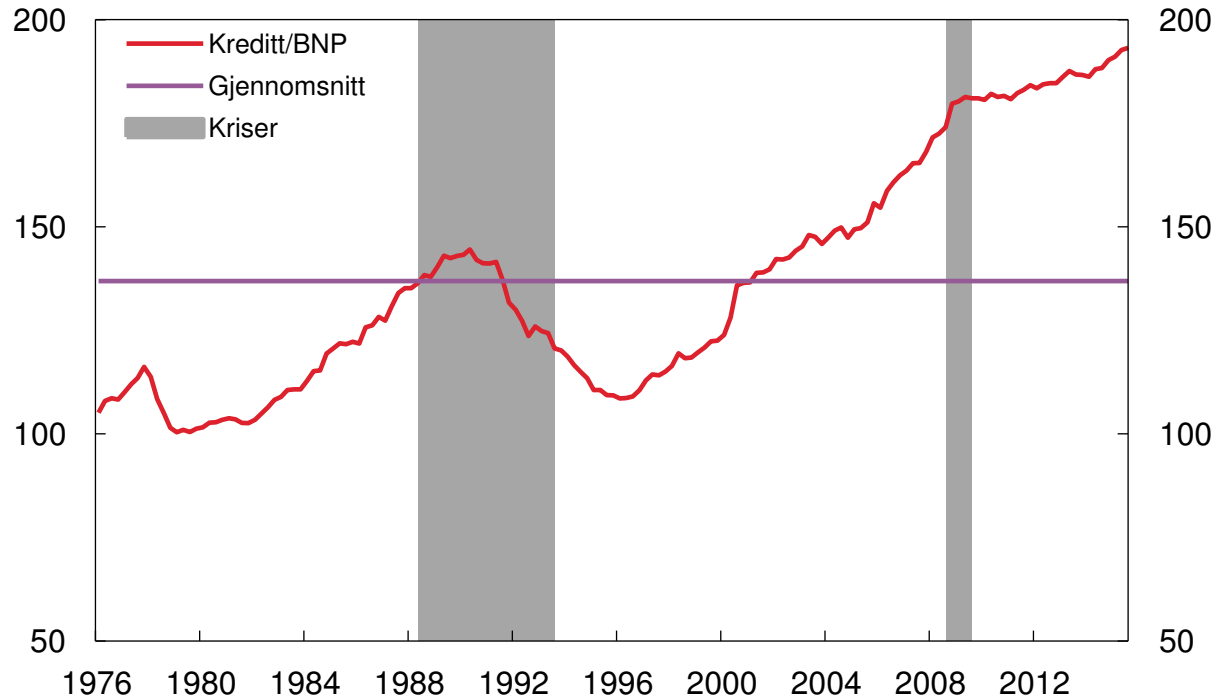
Kilde: Norges Bank

Figur 2.23 Faktorer bak endringer i renteprognosen fra PPR 3/15.
Akkumulerte bidrag. Prosentenheter. 1. kv. 2016 – 4. kv. 2018

Kilde: Norges Bank

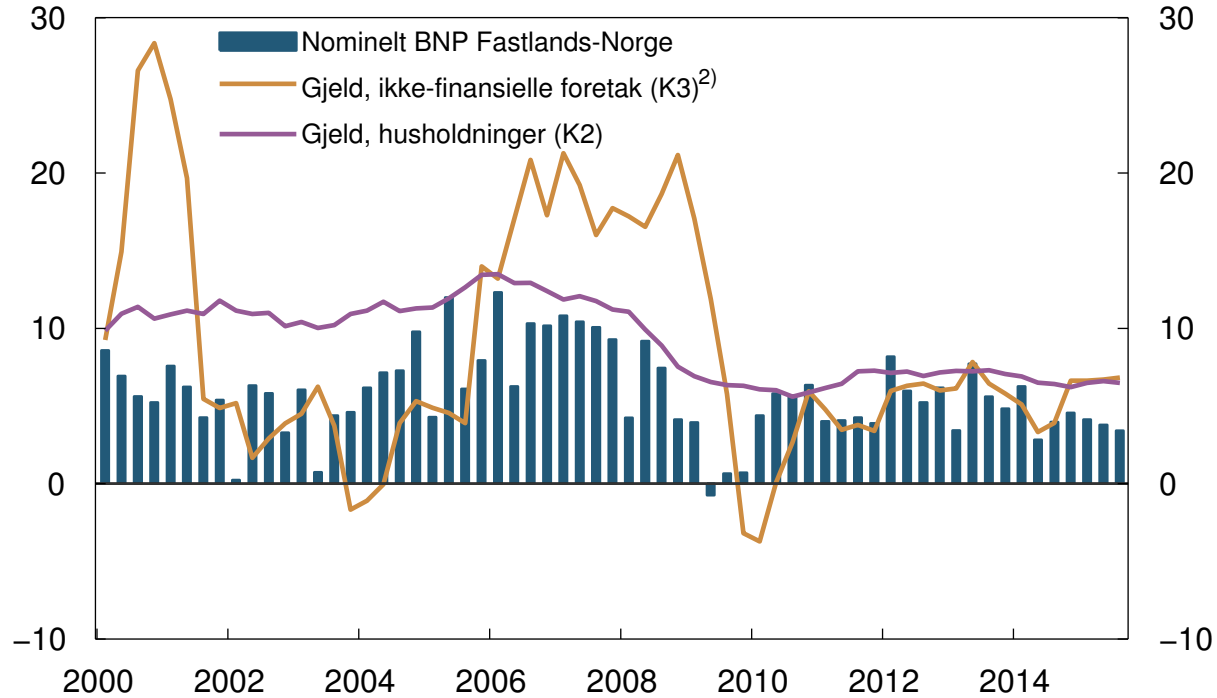
Figur 3.1 Samlet kreditt¹⁾ for Fastlands-Norge som andel av BNP for Fastlands-Norge. Prosent. 1. kv. 1976 – 3. kv. 2015

1) Summen av K2 husholdninger og K3 ikke-finansielle foretak i Fastlands-Norge (alle ikke-finansielle foretak før 1995). K3 ikke-finansielle foretak inneholder K2 ikke-finansielle foretak og utenlandsgjeld i Fastlands-Norge

Kilder: Statistisk sentralbyrå, IMF og Norges Bank

Figur 3.2 Gjeld i husholdninger og ikke-finansielle foretak og BNP for Fastlands-Norge. Firekvarteralsvekst.¹⁾ Prosent. 1. kv. 2000 – 3. kv. 2015

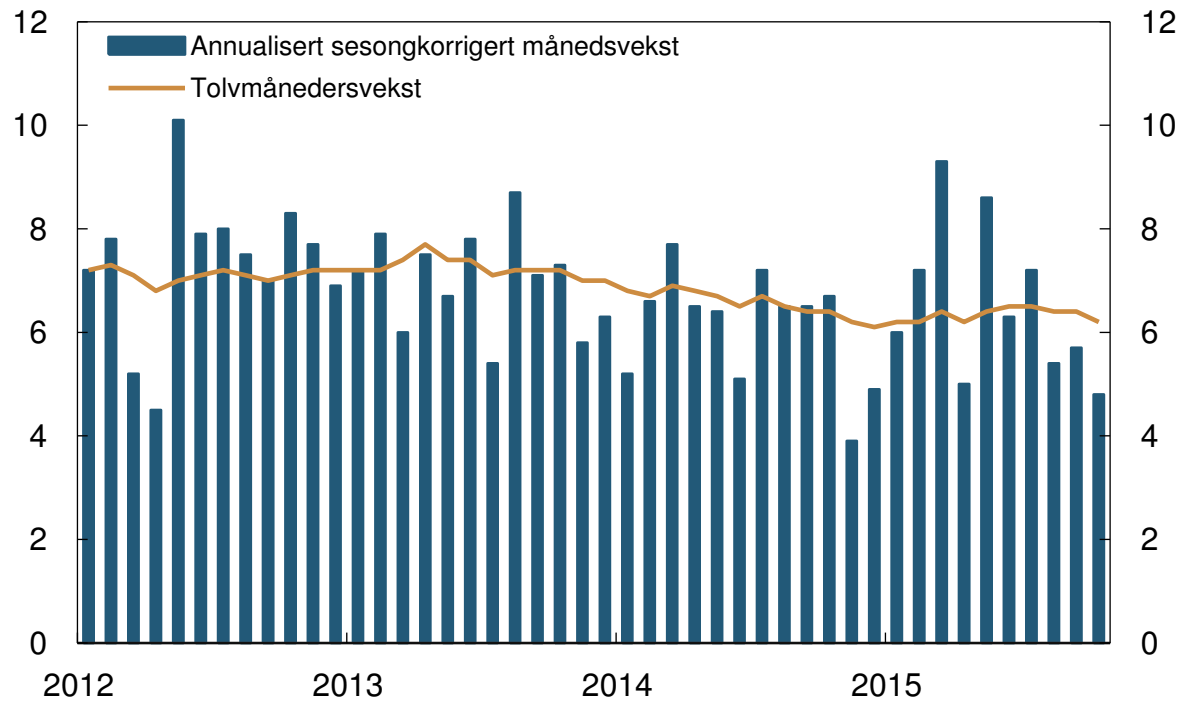

1) Beregnet basert på kredittbeholdning målt ved utgangen av kvartalet

2) Sum K2 ikke-finansielle foretak og utenlandsgjeld i Fastlands-Norge

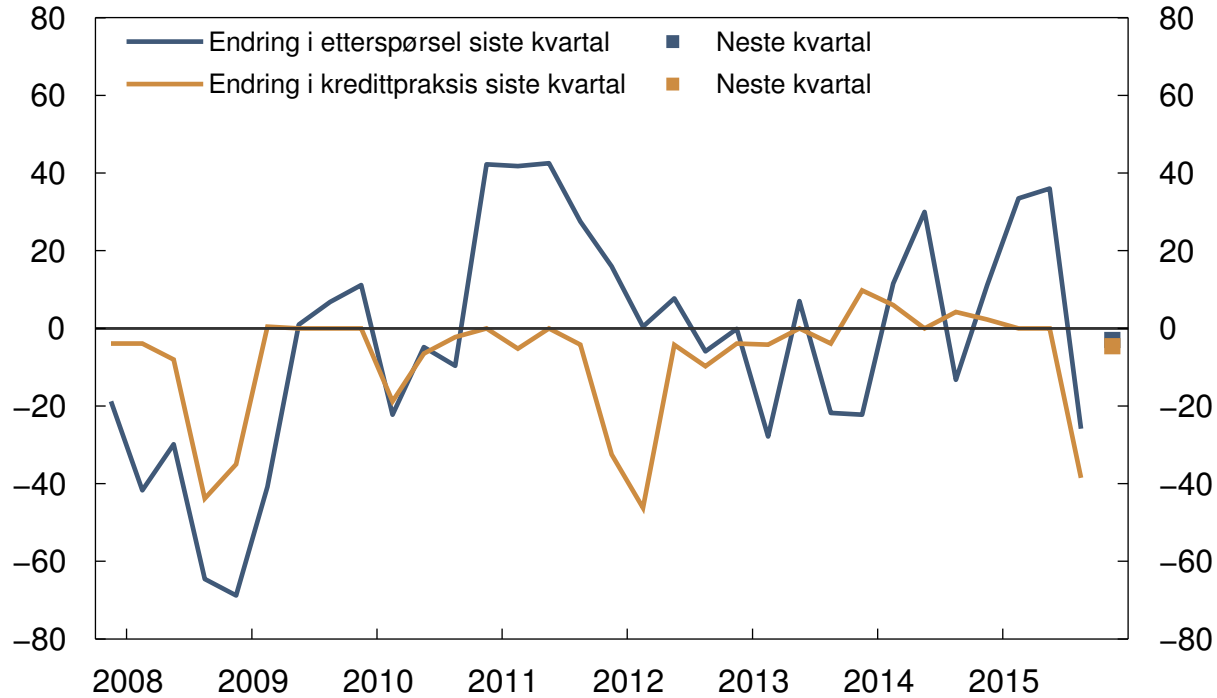
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.3 Kreditt til husholdninger (K2). Tolv månedersvekst og annualisert sesongkorrigert månedsvekst. Prosent. Januar 2012 – oktober 2015

Kilde: Statistisk sentralbyrå

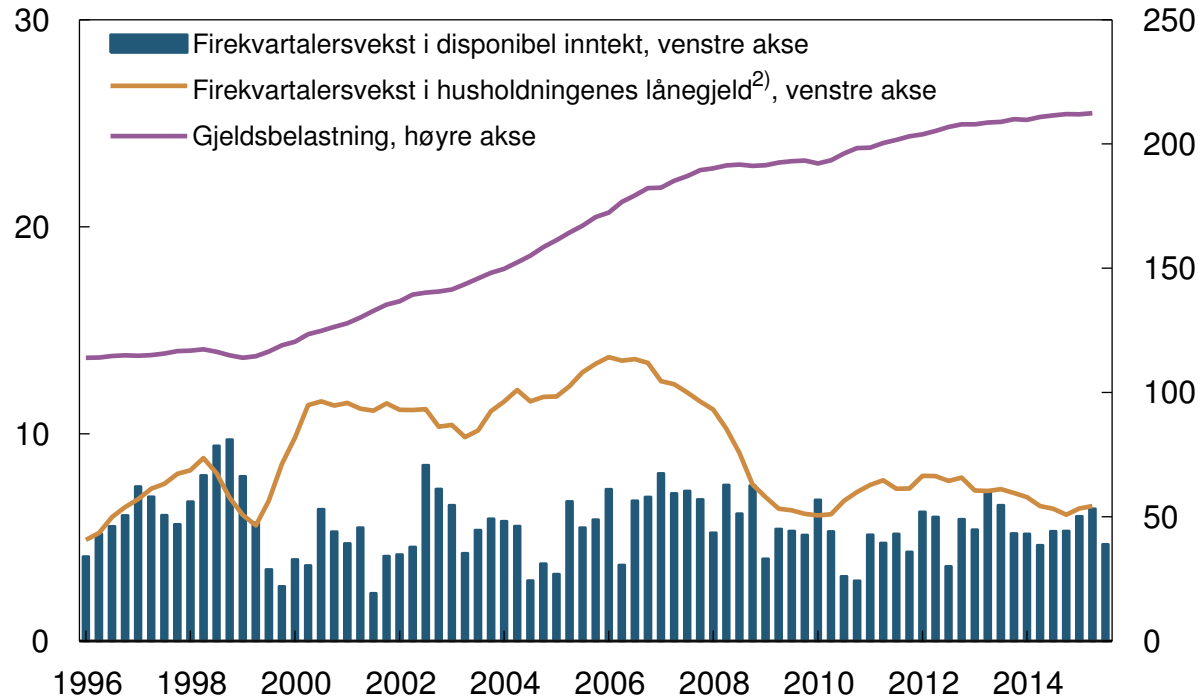
Figur 3.4 Endring i etterspørsel etter lån og bankenes kredittpraksis siste kvartal og forventet endring neste kvartal.¹⁾ Husholdninger. 4. kv. 2007 – 3. kv. 2015

1) Negative tall innebærer strammere kredittpraksis
Kilde: Norges Bank

Figur 3.5 Husholdningenes gjeldsbelastning.¹⁾

Prosent. 1. kv. 1996 – 3. kv. 2015

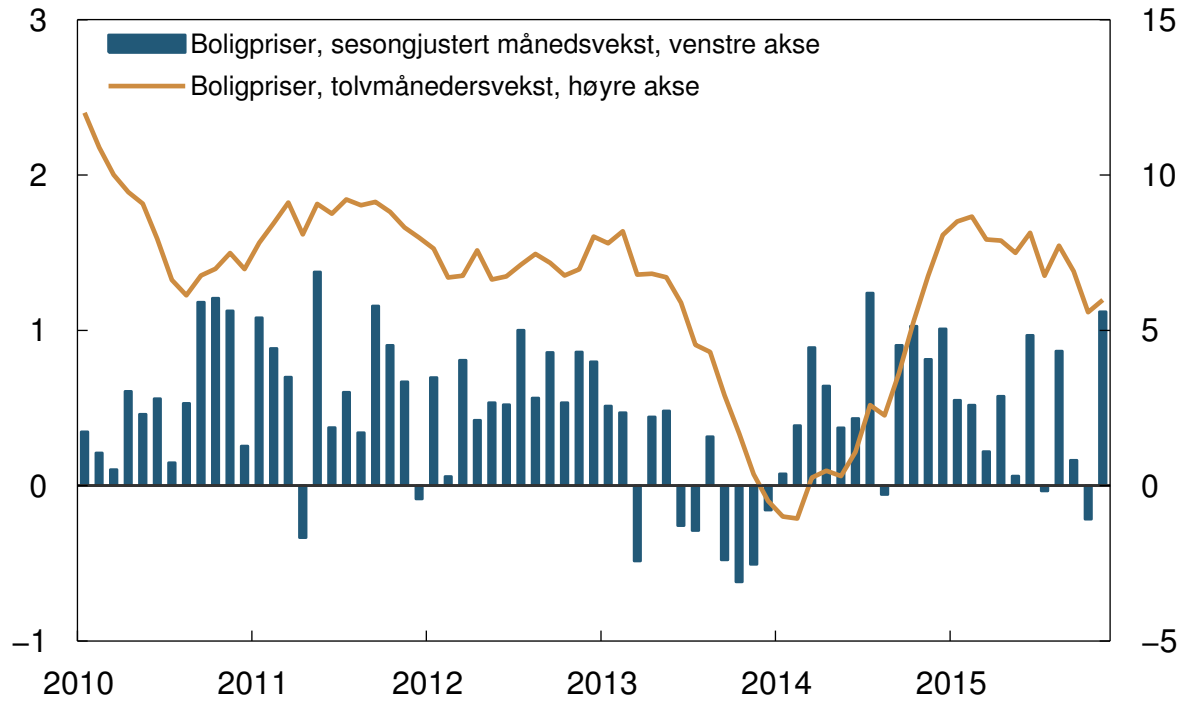

1) Lånegjeld for husholdninger og ideelle organisasjoner i prosent av disponibel inntekt korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte for 2000 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012

2) Endring i beholdning målt ved utgangen av kvartalet. Siste observasjon 2. kv. 2015

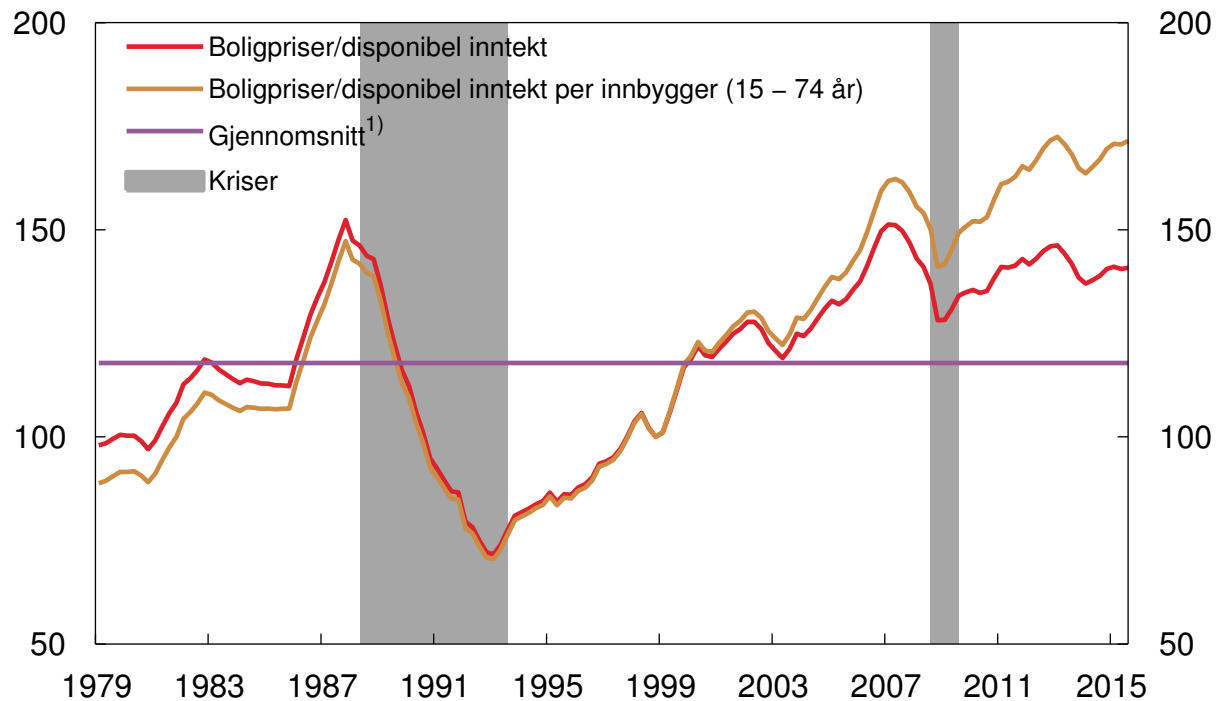
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.6 Boligpriser. Tolvmånedersvekst og sesongjustert månedsvekst.
Prosent. Januar 2010 – november 2015

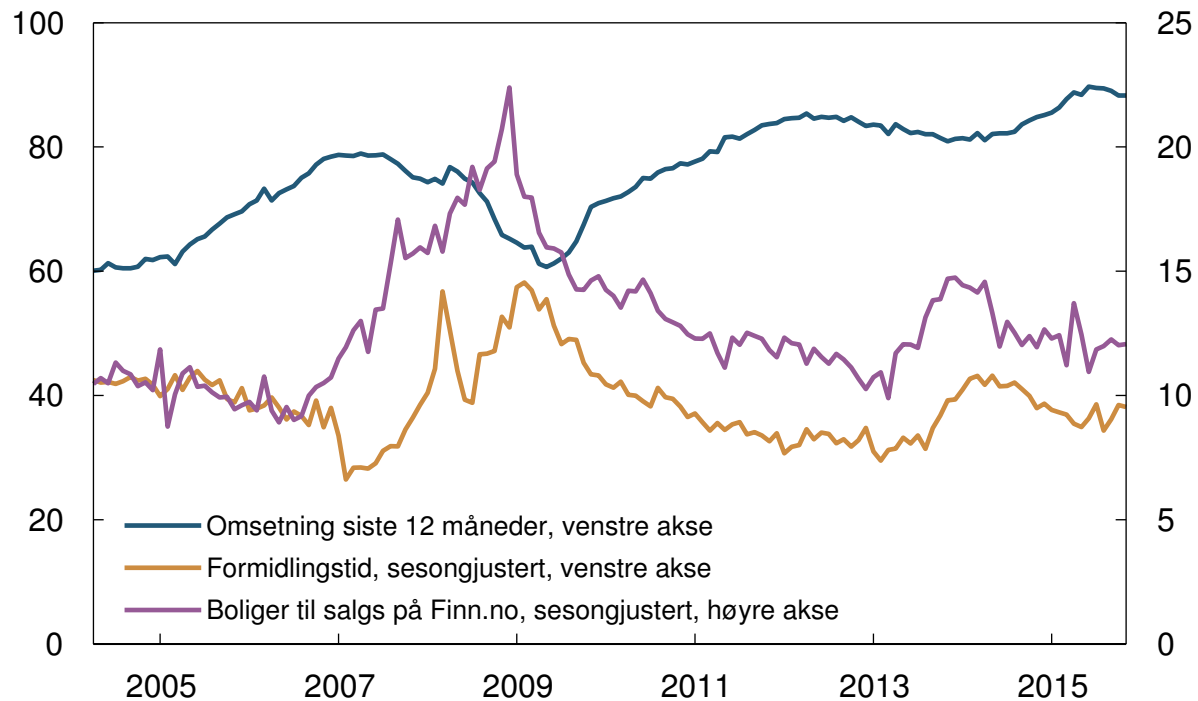
Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

Figur 3.7 Boligpriser i forhold til disponibel inntekt.
Indeks. 4. kv. 1998 = 100. 1. kv. 1979 – 3. kv. 2015

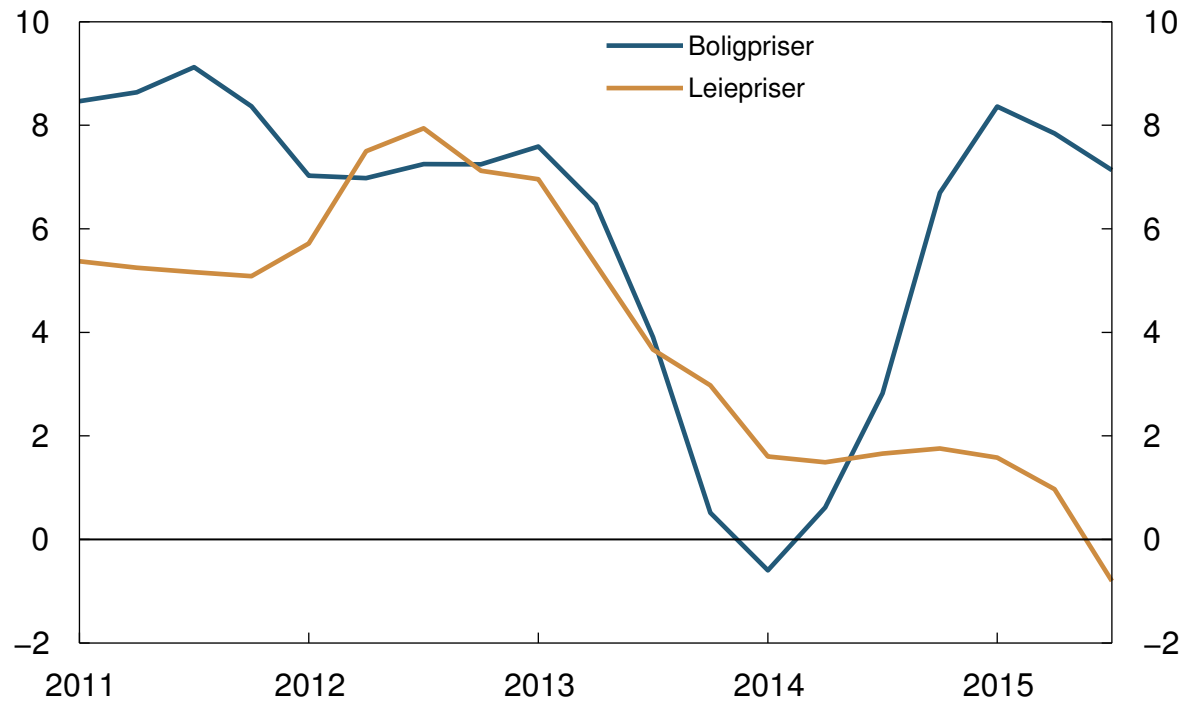
1) Gjennomsnitt boligpriser/disponibel inntekt
Kilder: Statistisk sentralbyrå, Eiendom Norge, Eiendomsverdi, Finn.no, Norges Eiendomsmeglerforbund (NEF) og Norges Bank

Figur 3.8 Antall omsatte brukte boliger og boliger til salgs i tusen boliger.
Formidlingstid i antall dager. April 2004 – november 2015

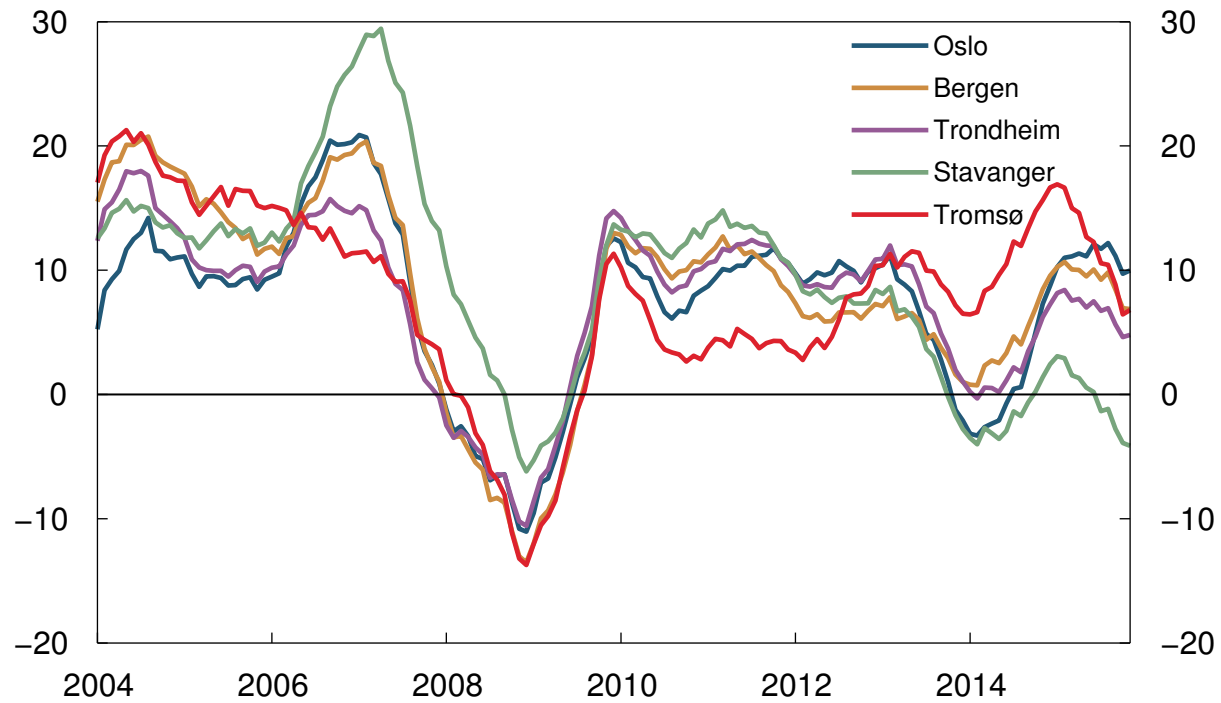
Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

Figur 3.9 Utvikling i boligpriser og leiepriser.
Firekvartalsvekst. Prosent. 1. kv. 2011 – 3. kv. 2015

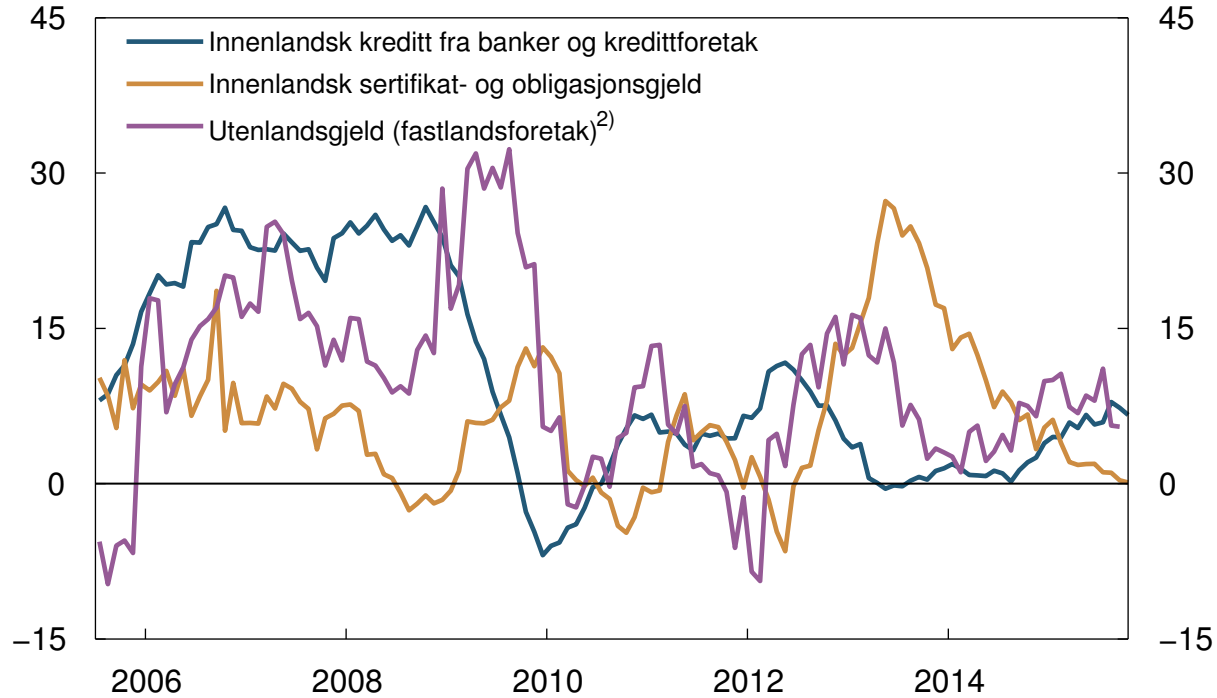
Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

Figur 3.10 Boligpriser i utvalgte byer.
Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2004 – november 2015

Kilder: Eiendom Norge, Eiendomsverdi og Finn.no

Figur 3.11 Kreditt fra utvalgte finansieringskilder til norske ikke-finansielle foretak. Tolvmånedersvekst.¹⁾ Prosent. Juli 2005 – oktober 2015

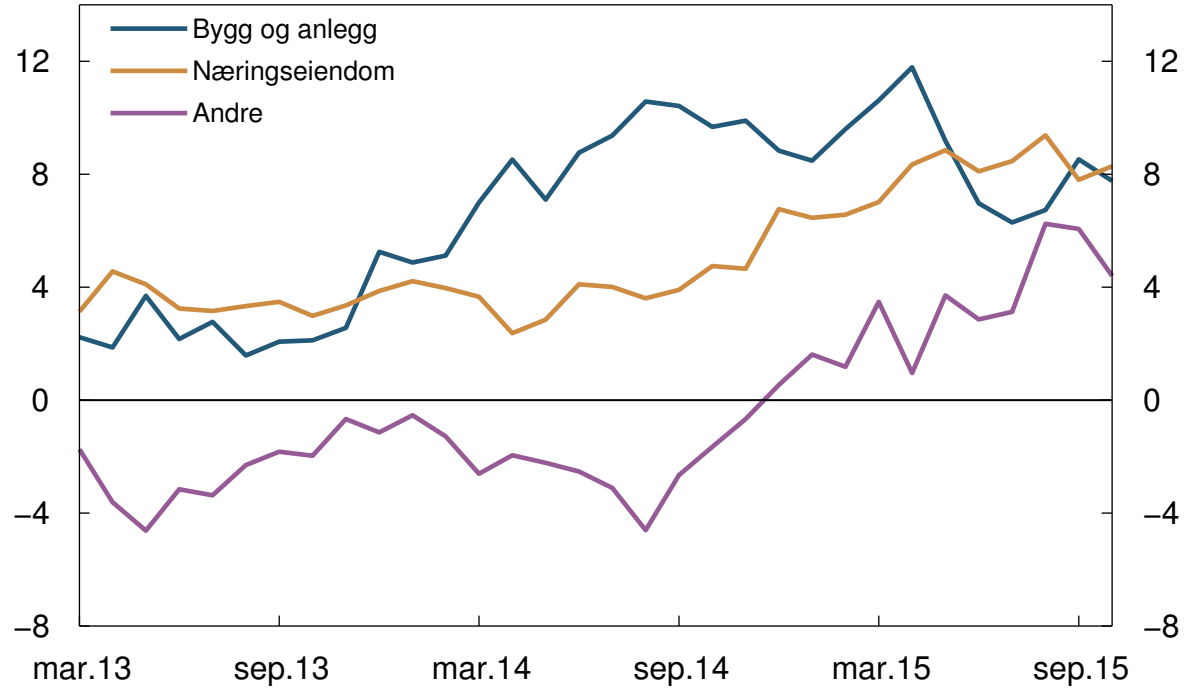

1) Beregnet basert på beholdning

2) Vekst basert på transaksjoner. Til og med september 2015

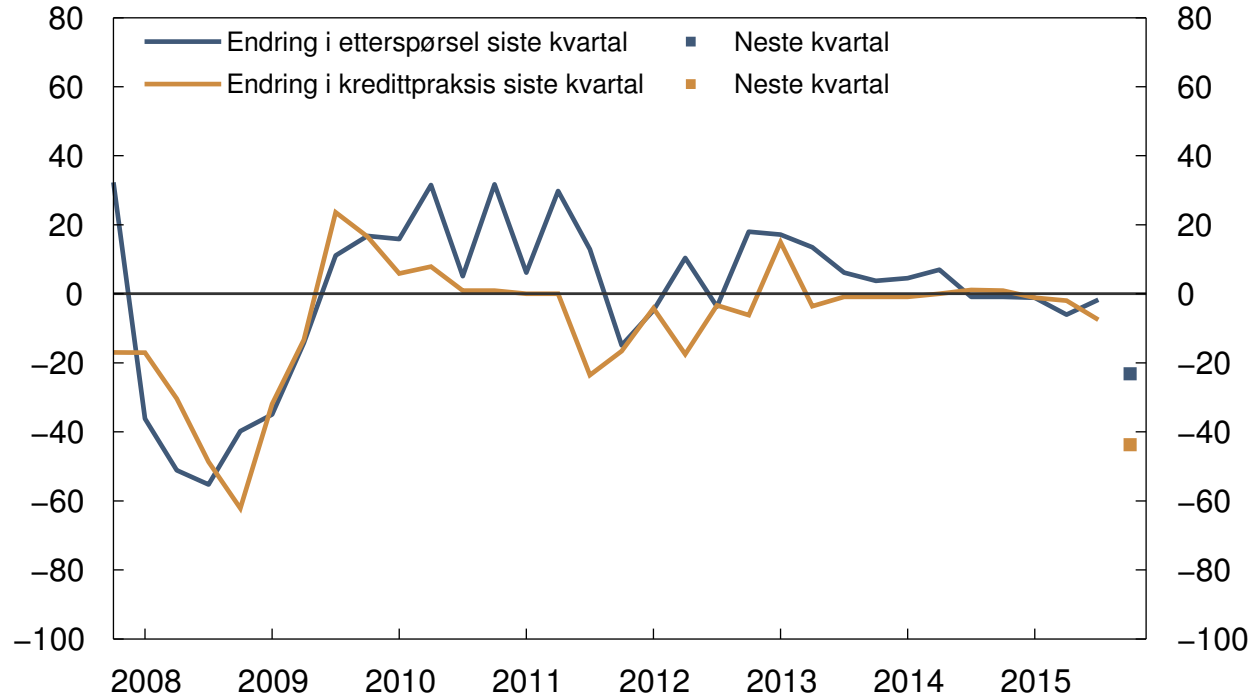
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.12 Innenlandsk kreditt til norske ikke-finansielle foretak i utvalgte næringer fra banker og kredittforetak. Tolvmånedersvekst.¹⁾
Prosent. Mars 2013 – oktober 2015

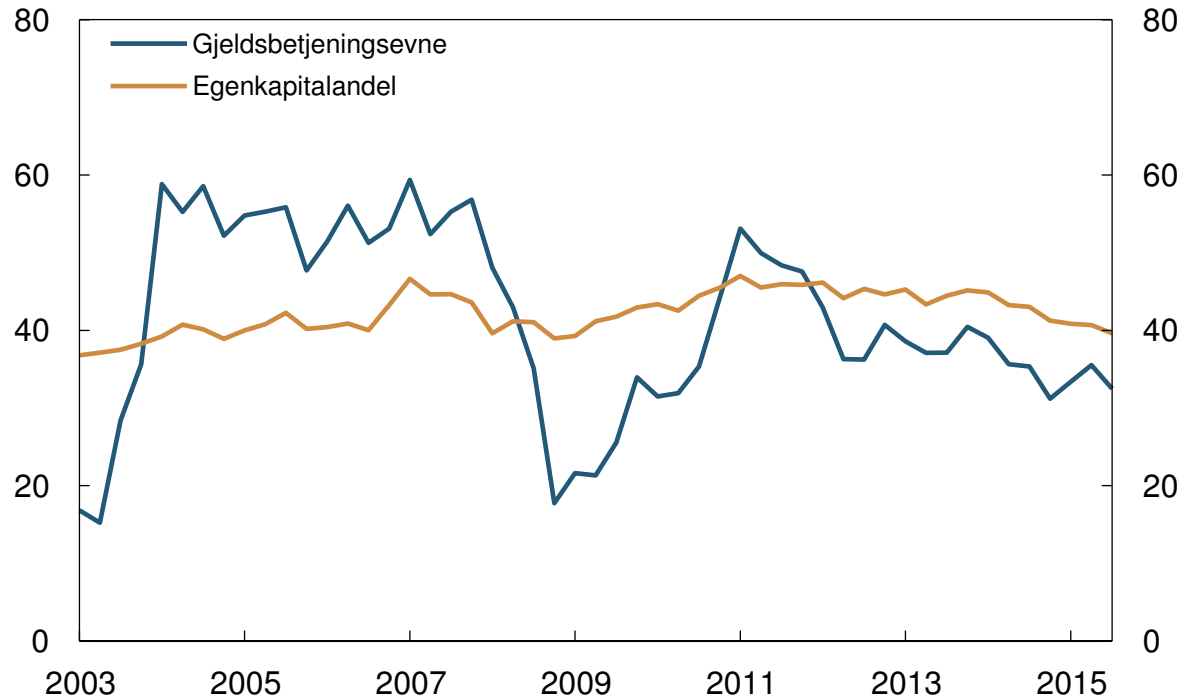
1) Beregnet basert på beholdning
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.13 Endring i etterspørsel etter lån og bankenes kredittpraksis siste kvartal og forventet endring neste kvartal.¹⁾ Foretak. 4. kv. 2007 – 3. kv. 2015

1) Negative tall innebærer lavere etterspørsel eller strammere kredittpraksis
Kilde: Norges Bank

Figur 3.14 Gjeldsbetjeningsevne¹⁾ og egenkapitalandel²⁾ i børsnoterte foretak³⁾.
Prosent. 1. kv. 2003 – 3. kv. 2015

1) Resultat før skatt pluss driftsmessige av- og nedskrivninger siste fire kvartaler i prosent av rentebærende gjeld fratrukket kontanter og kontantekvivalenter (netto rentebærende gjeld)

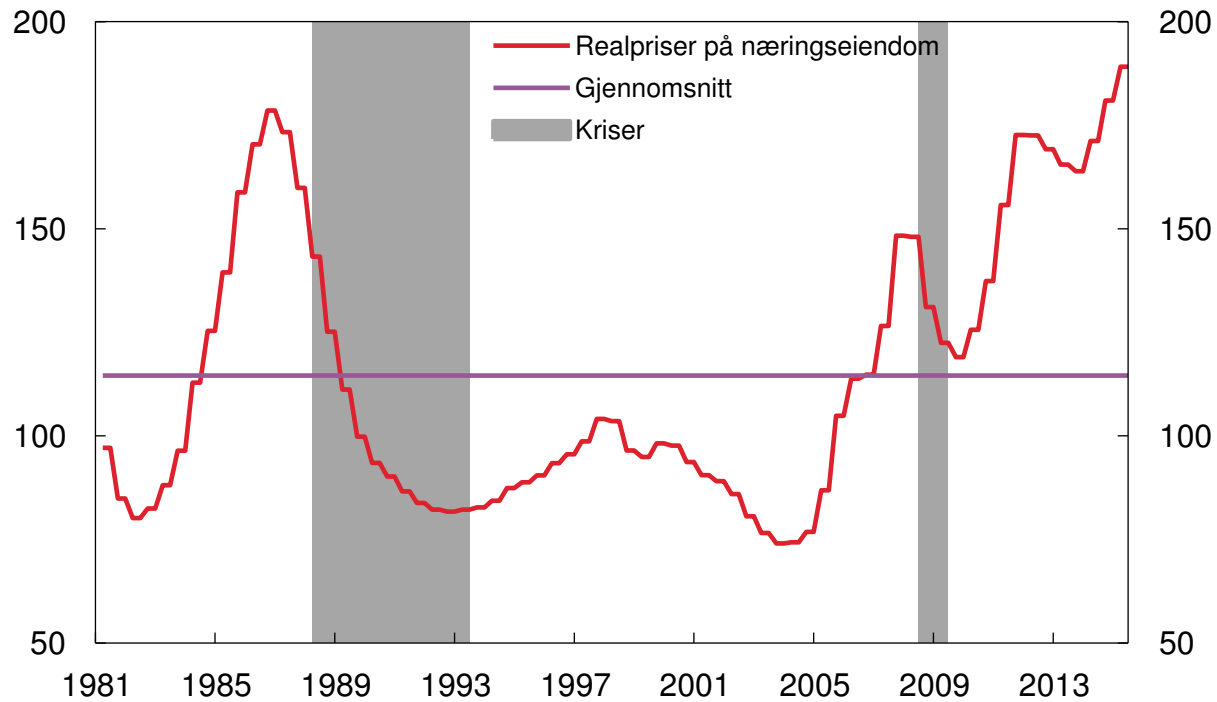
2) Bokført egenkapital i prosent av totale eiendeler

3) Norskregistrerte ikke-finansielle foretak på Oslo Børs. Norsk Hydro er ekskludert t.o.m. 3. kv. 2007.

Statoil er ekskludert hele perioden

Kilder: Bloomberg, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

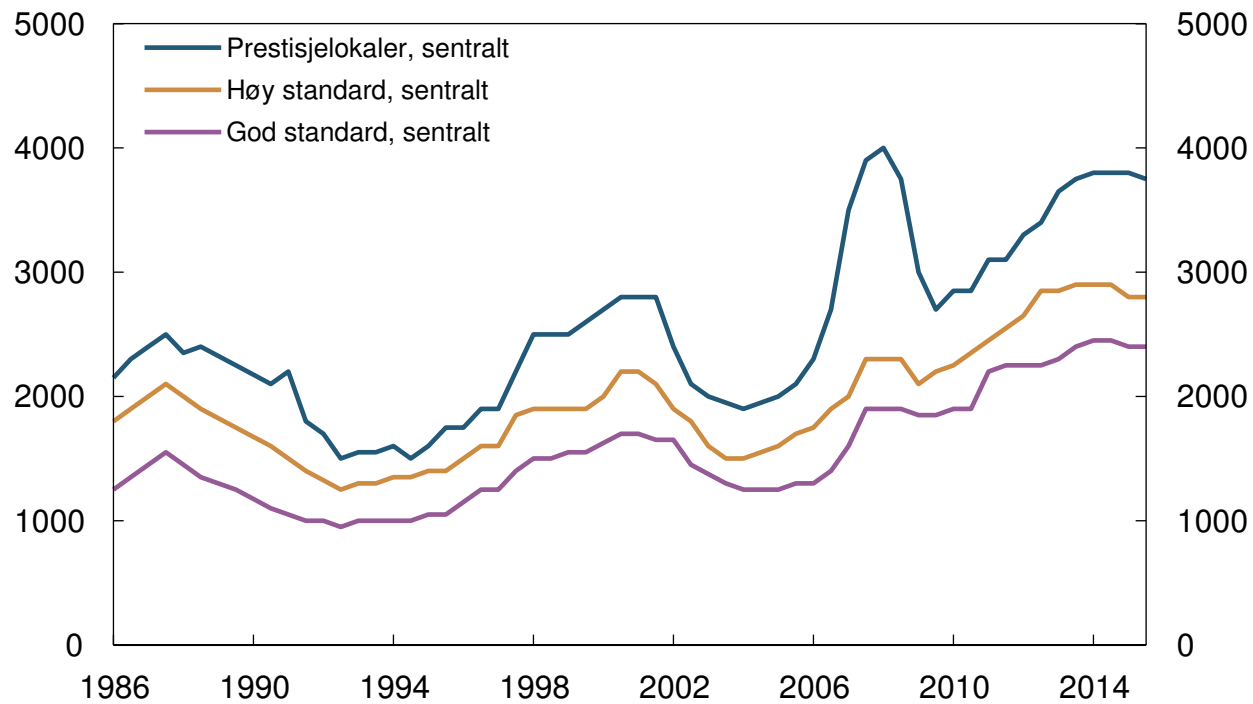
Figur 3.15 Realpriser på næringsseiendom.¹⁾
Indeks. 1998 = 100. 2. kv. 1981 – 3. kv. 2015

1) Beregnede salgpriser på kontorlokaler av høy standard, sentralt i Oslo deflatert med BNP-deflatoren for Fastlands-Norge

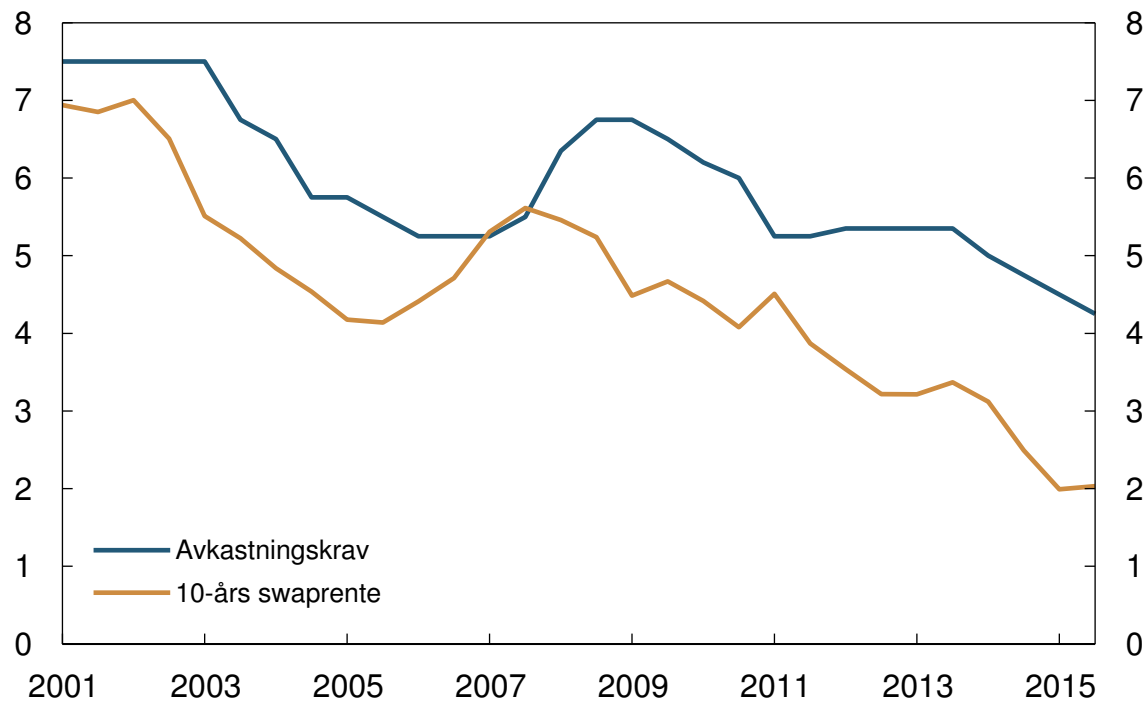
Kilder: Dagens Næringsliv, OPAK, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.16 Leiepriser for kontorlokaler i Oslo.
Kroner per kvadratmeter per år. 1. halvår 1986 – 2. halvår 2015

Kilder: OPAK og Dagens Næringsliv

Figur 3.17 Avkastningskrav¹⁾ for de mest attraktive kontorlokalene i Oslo og 10-års swaprente.²⁾ Prosent. 1. halvår 2001 – 2. halvår 2015

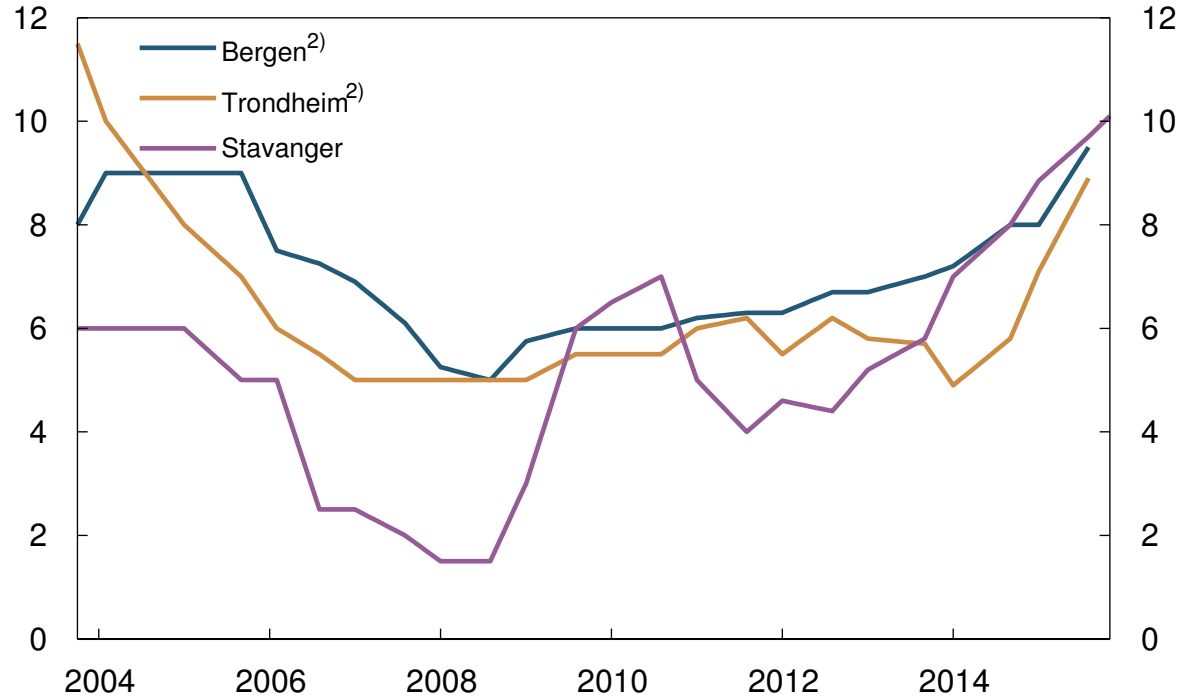

1) Avkastningskravet er basert på vurderinger gjort av Dagens Næringslivs ekspertpanel på næringseiendom

2) Halvårlig swaprente er beregnet som et gjennomsnitt av daglige renter. Swaprenten for 2. halvår 2015 er gjennomsnittet av daglige renter for 1. juli – 11. desember

Kilder: Dagens Næringsliv og Thomson Reuters

Figur 3.18 Kontorledighet i utvalgte byer.¹⁾ Prosent. Oktober 2003 – november 2015

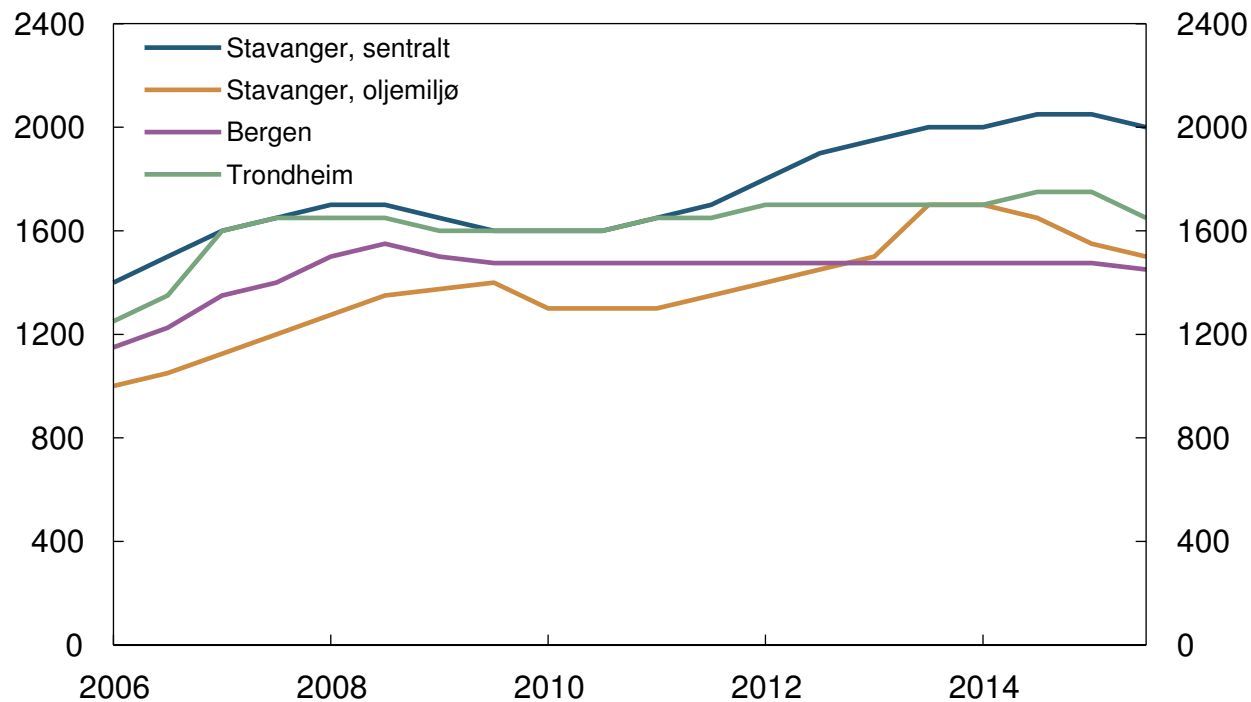

1) Tallene publiseres normalt to ganger i året. Månedstall er beregnet ved lineær interpolering

2) Tall til og med august 2015

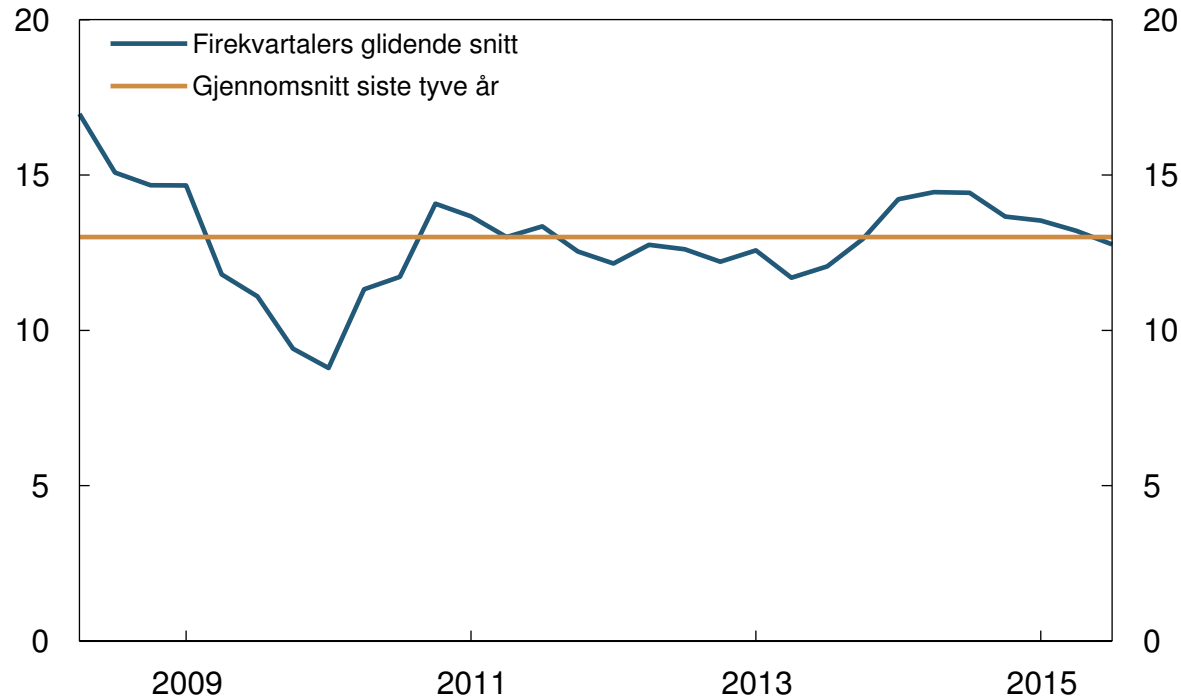
Kilder: Eiendomsmeidler 1 Midt-Norge, Eiendomsmeidler 1 Rogaland, Kyte Næringsmegling og Akershus Eiendom

Figur 3.19 Leiepriser for kontorlokaler i utvalgte byer.
Kroner per kvadratmeter per år. 1. halvår 2006 – 2. halvår 2015¹⁾

1) Tidligere besto statistikken av ett leieprissegment per område. 2. halvår 2013 ble prisene inndelt i segmentene "god standard" og "høy standard" per område. For seriene "Stavanger, sentralt" og "Stavanger, oljemiljø" ble "høy standard" videreført, mens for "Bergen" og "Trondheim" ble "god standard" videreført
Kilder: OPAK og Dagens Næringsliv

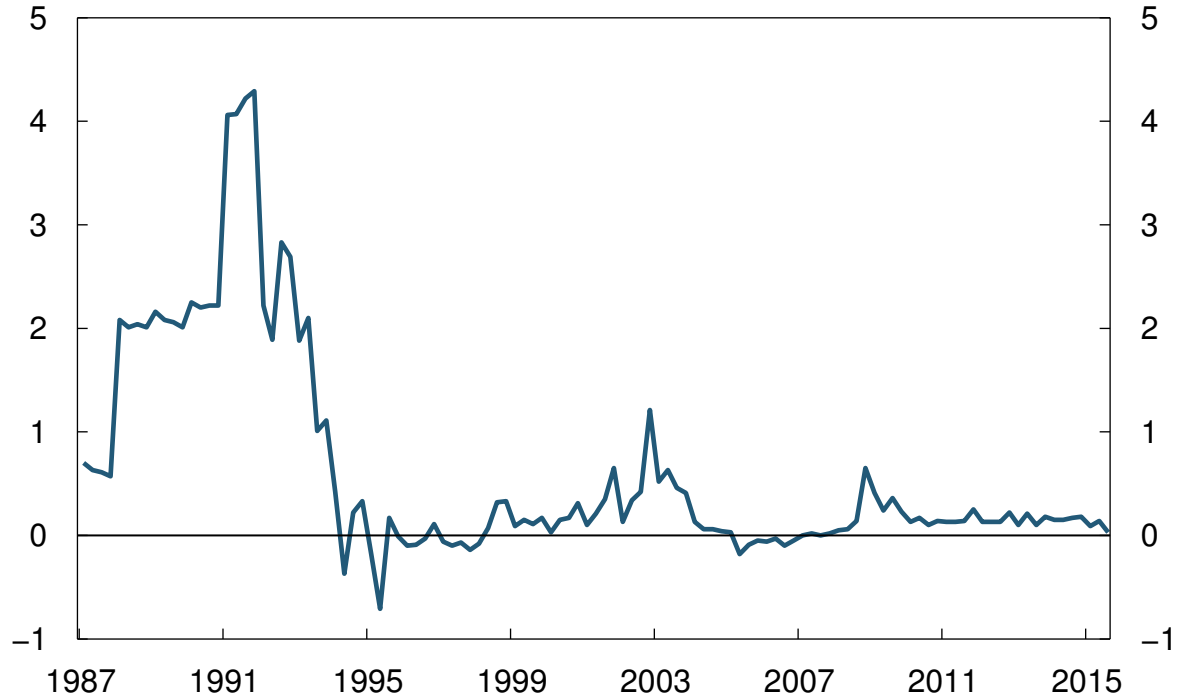
Figur 3.20 Egenkapitalavkastning i norske banker¹⁾.
Prosent. 2. kv. 2008 – 3. kv. 2015

1) Vektet snitt for syv store banker i Norge: DNB Bank, Nordea Bank Norge, SpareBank 1 SR-Bank, Sparebanken Vest, SpareBank 1 SMN, Sparebanken Sør og SpareBank 1 Nord-Norge (eksklusive Sparebanken Sør fram til og med desember 2013)

Kilder: Bankkonsernenes års- og kvartalsrapporter og Norges Bank

Figur 3.21 Bankenes¹⁾ utlånstap i prosent av brutto utlån til kunder.²⁾
Annualisert. 1. kv. 1987 – 3. kv. 2015

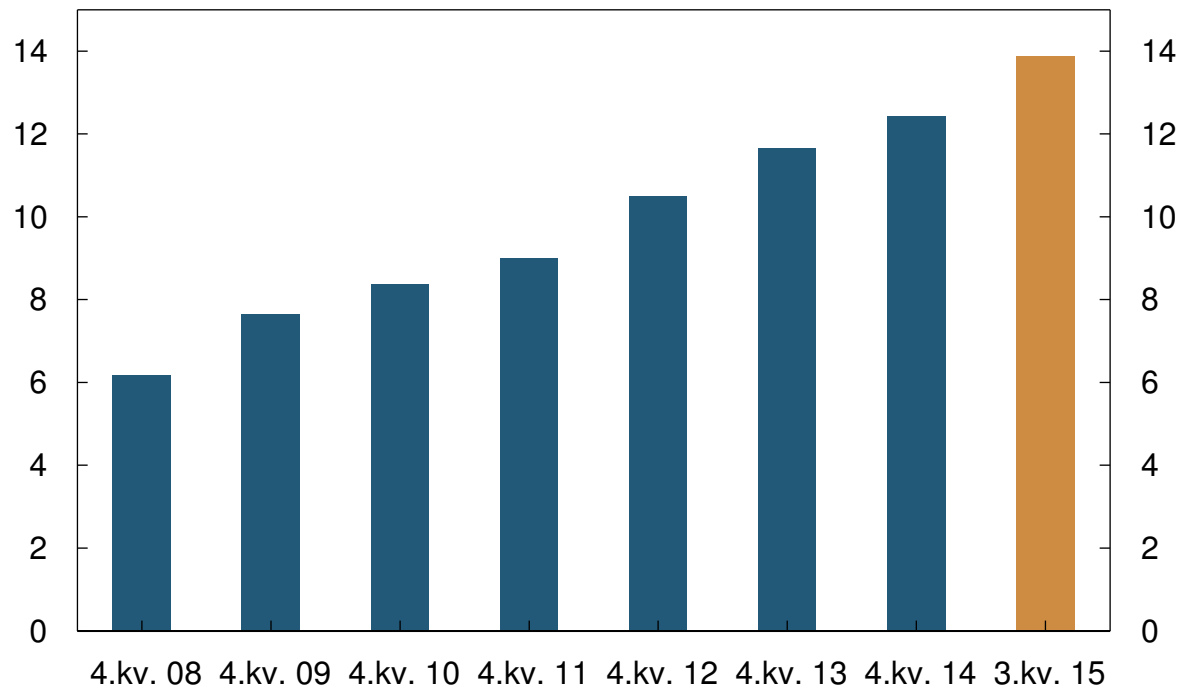

1) Alle banker og kredittforetak i Norge

2) Utlånstap i 3. kv. 2015 er påvirket av reverseringen av utlånstap i DNB grunnet salg av tidligere nedskrevne utlån. Uten denne effekten ville utlånstapsprosenten for alle norske banker ligget på om lag samme nivå som i 2. kv. 2015

Kilde: Norges Bank

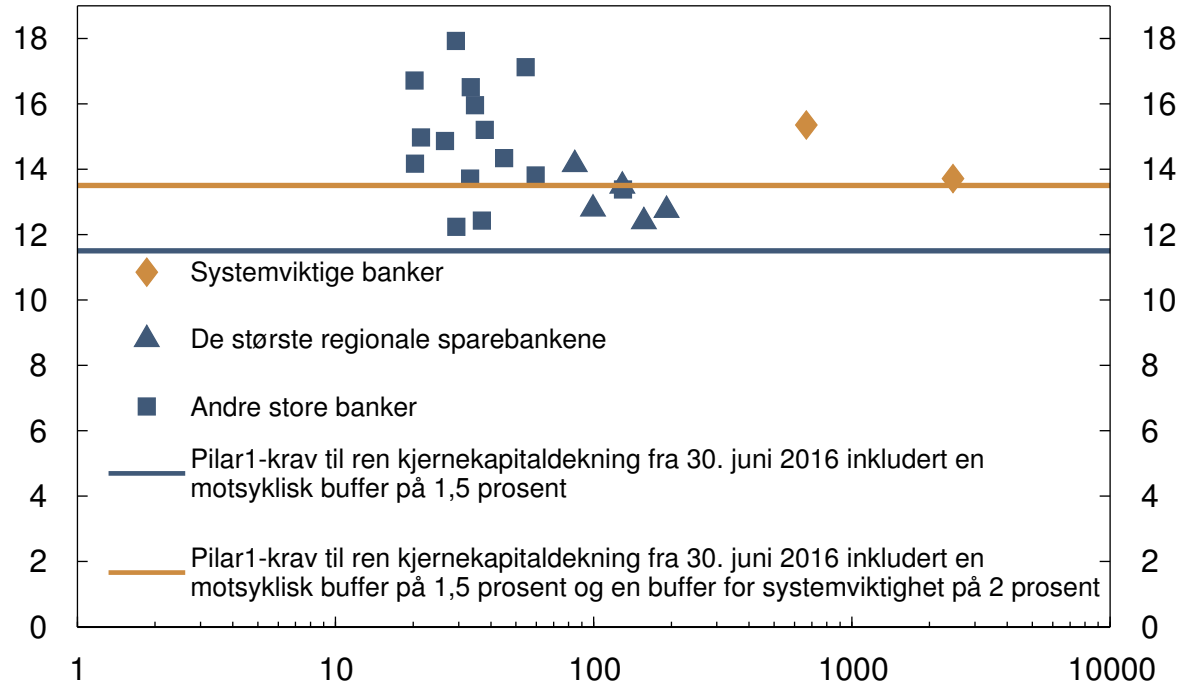
Figur 3.22 Ren kjernekapitaldekning i bankene.¹⁾ Prosent. 4. kv. 2008 – 3. kv. 2015

1) Vektet snitt for syv store banker i Norge: DNB Bank, Nordea Bank Norge, SpareBank 1 SR-Bank, Sparebanken Vest, SpareBank 1 SMN, Sparebanken Sør og SpareBank 1 Nord-Norge (eksklusive Sparebanken Sør fram til og med desember 2013)

Kilder: Bankkonsernernes års- og kvartalsrapporter og Norges Bank

Figur 3.23 Bankkonsernenes¹⁾ rene kjernekapitaldekning.
 Prosent. Forvaltningskapital.²⁾ Milliarder kroner. Per 30. september 2015³⁾

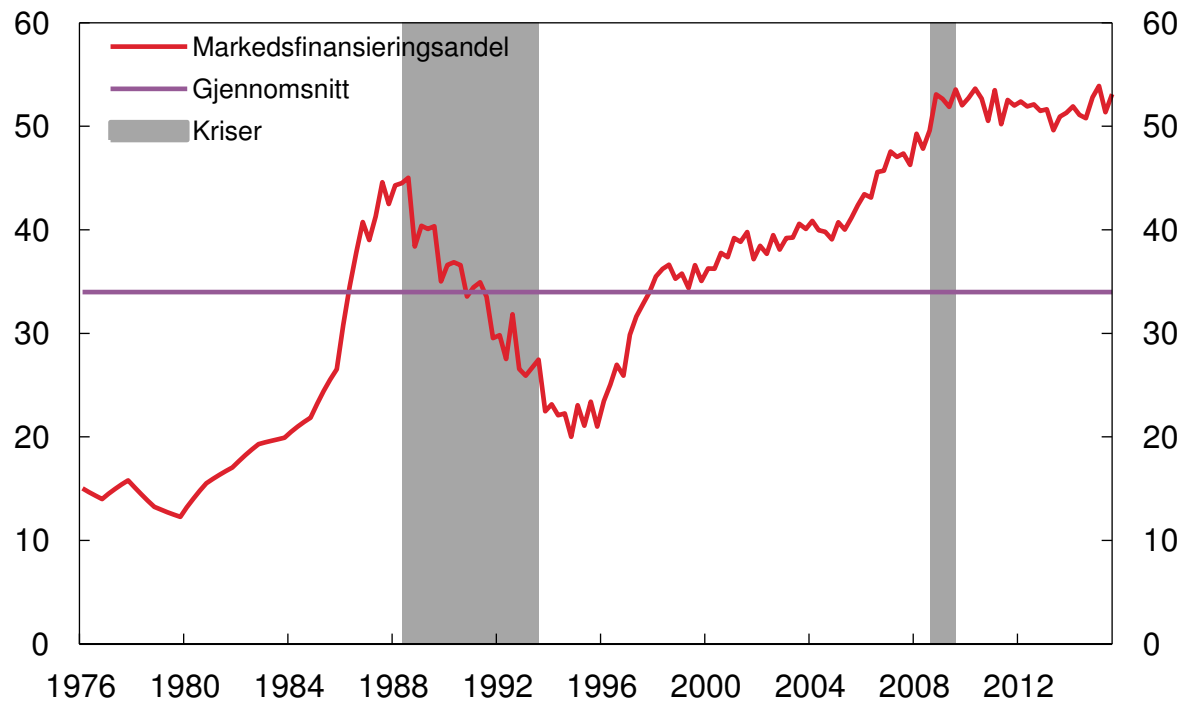
1) Bankkonsern med forvaltningskapital over 20 milliarder kroner med unntak av filialer av utenlandske banker i Norge

2) Logaritmisk skala

3) Det er antatt at hele resultatet for 1. – 3. kv. 2015 legges til den rene kjernekapitalen

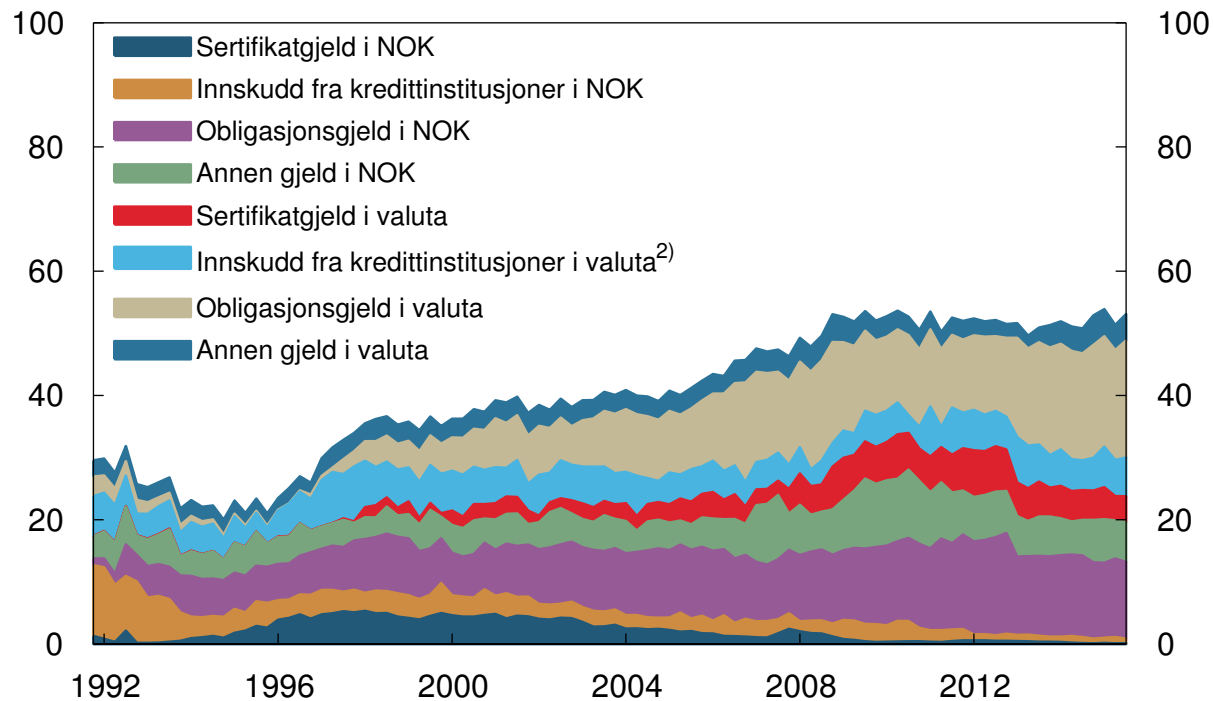
Kilder: Bankkonsernenes kvartalsrapporter og Norges Bank

Figur 3.24 Bankenes¹⁾ markedsfinansieringsandel.
Prosent. 1. kv. 1976 – 3. kv. 2015

1) Alle banker og OMF-kredittforetak i Norge med unntak av filialer og datterbanker av utenlandske banker
Kilde: Norges Bank

Figur 3.25 Dekomponering av bankenes¹⁾ markedsfinansieringsandel.
Andel av total finansiering. Prosent. 4. kv. 1991 – 3. kv. 2015

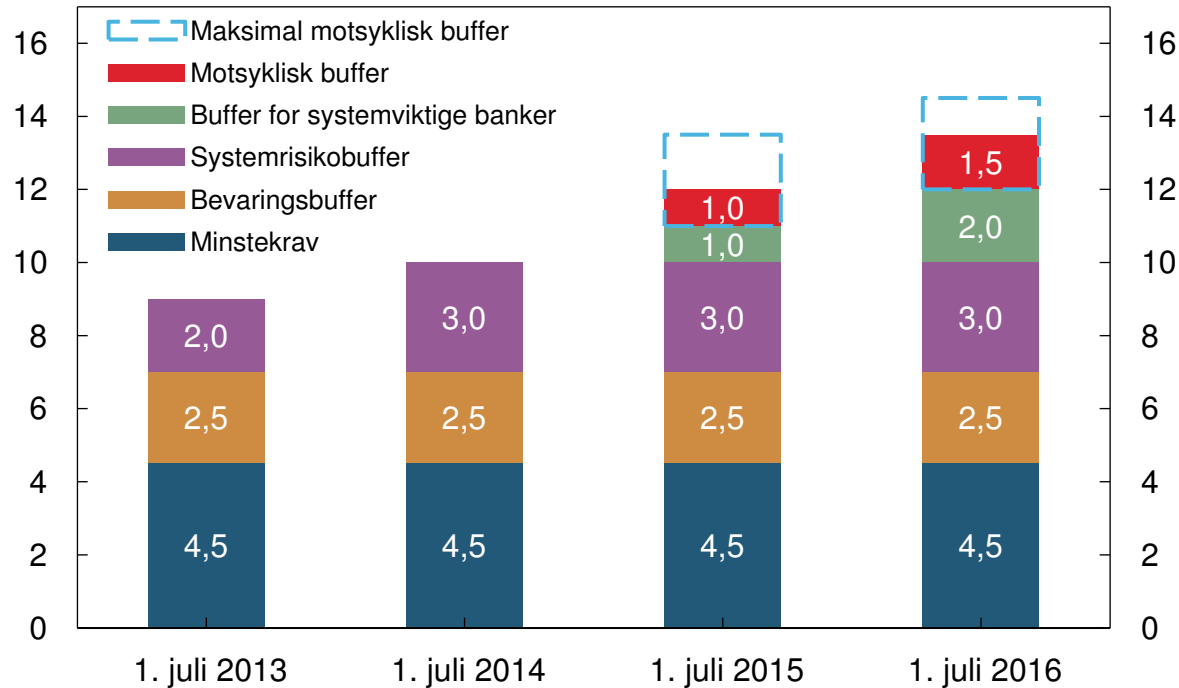

1) Alle banker og OMF-kredittforetak i Norge med unntak av filialer og datterbanker av utenlandske banker

2) Innskudd fra kredittinstitusjoner inkluderer også innskudd fra sentralbanker

Kilde: Norges Bank

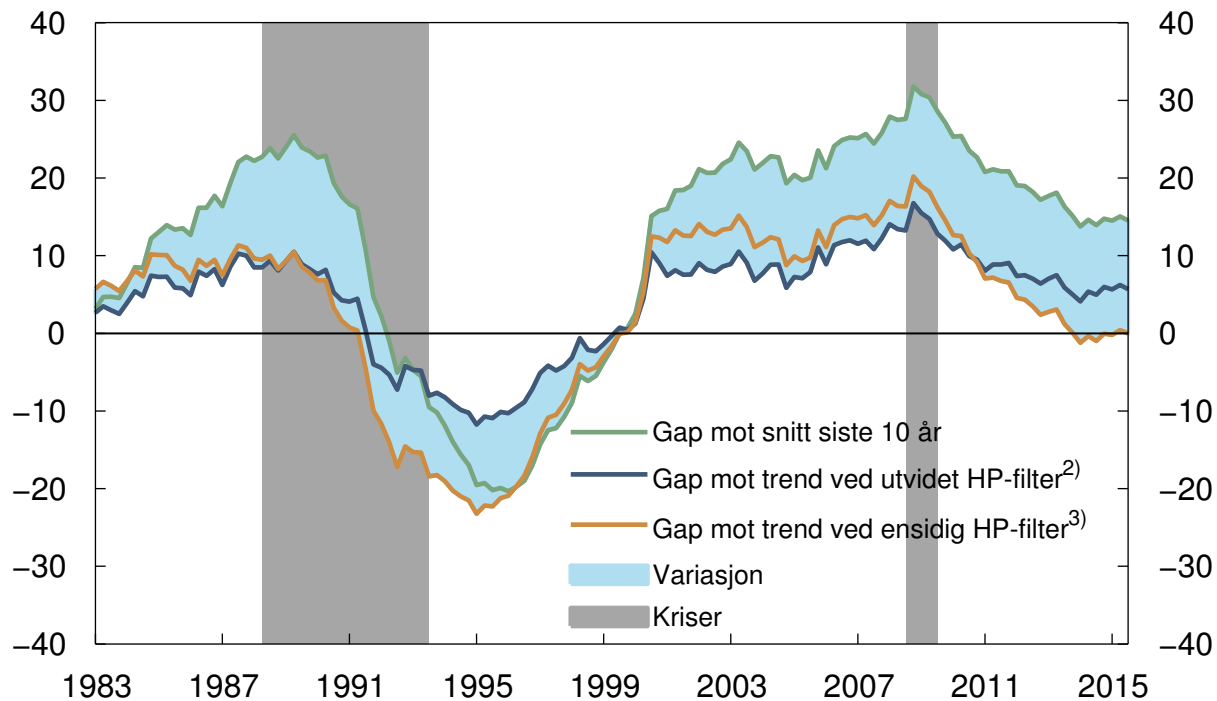
Figur 3.26 Opptrapping av pilar 1-krav til ren kjernekapitaldekning i norsk kapitaldekningsregelverk. Prosent. 1. juli 2013 – 1. juli 2016

Kilder: Finansdepartementet og Norges Bank

Figur 3.27a Kredittgap. Samlet kreditt¹⁾ for Fastlands-Norge som andel av BNP for Fastlands-Norge. Avvik fra beregnede trender. Prosentenheter.

1. kv. 1983 – 3. kv. 2015

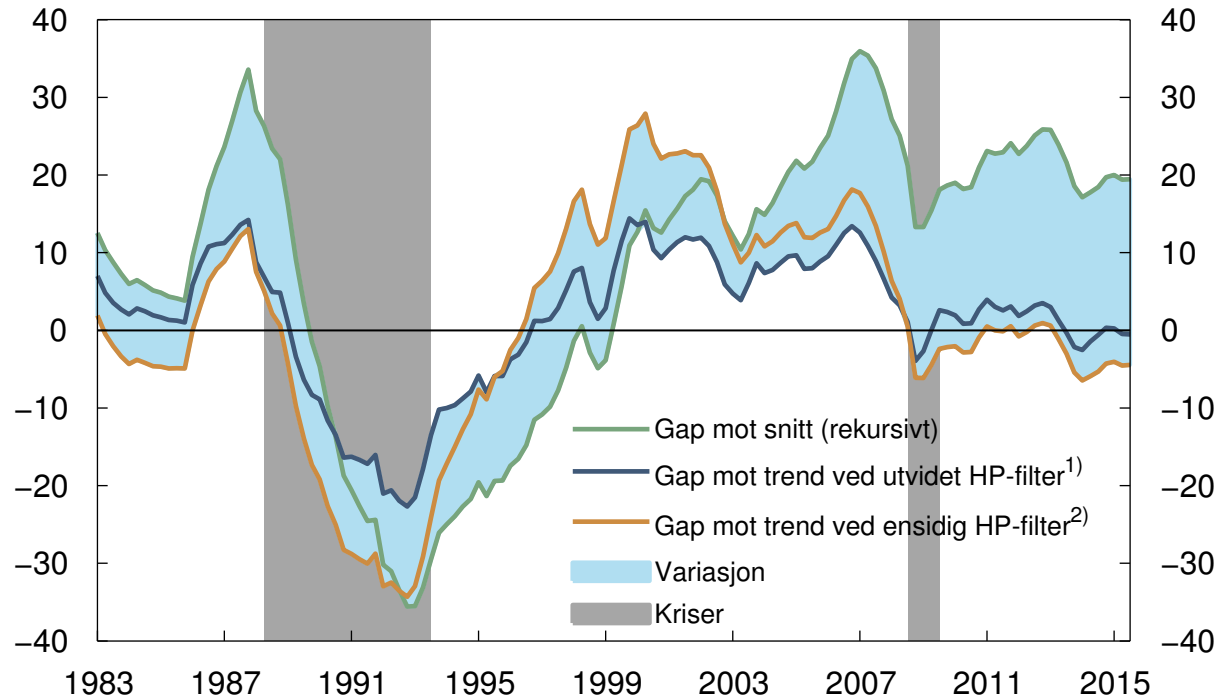
1) Summen av K2 husholdninger og K3 ikke-finansielle foretak i Fastlands-Norge (alle ikke-finansielle foretak før 1995). K3 ikke-finansielle foretak inneholder K2 ikke-finansielle foretak og utenlandsgjeld i Fastlands-Norge

2) Ensidig Hodrick Prescott-filte beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000

3) Ensidig Hodrick Prescott-filte. Lambda = 400 000

Kilder: Statistisk sentralbyrå, IMF og Norges Bank

Figur 3.27b Boligprisgap. Boligpriser i forhold til disponibel inntekt som avvik fra beregnede trender. Prosent. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2015

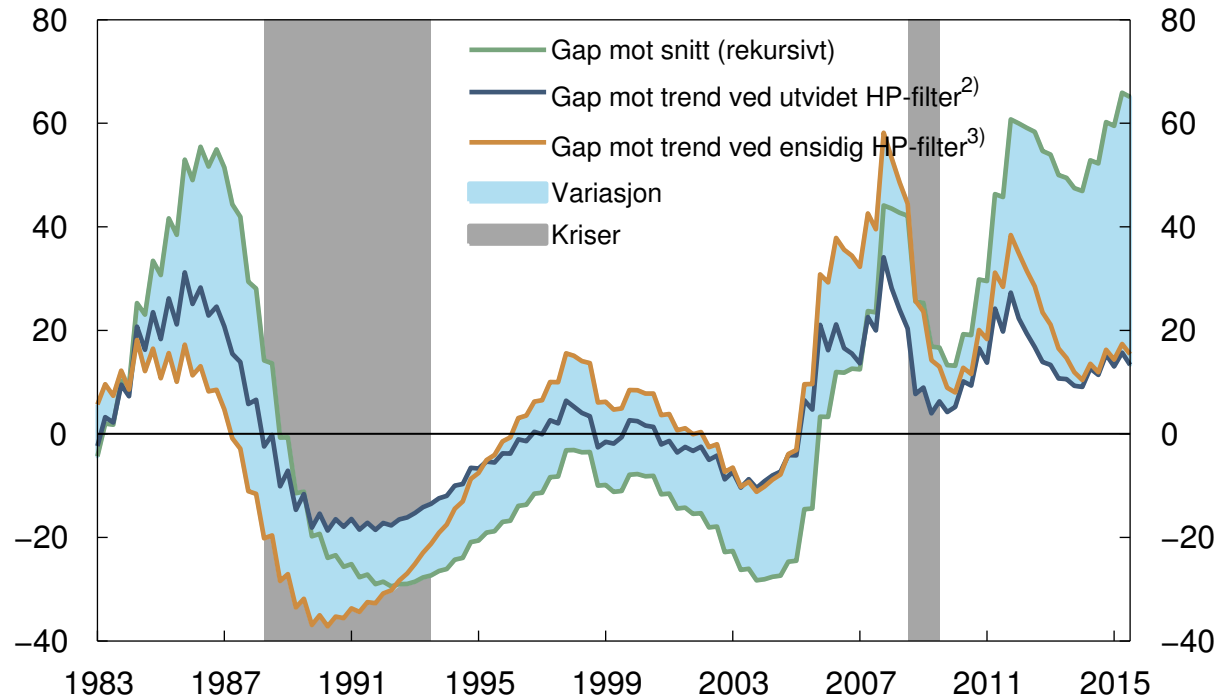

1) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000

2) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Eiendom Norge, Norges Eiendomsmeglerforbund (NEF), Finn.no, Eiendomsverdi og Norges Bank

Figur 3.27c Næringseiendomsprisgap. Realpriser på næringseiendom¹⁾ som avvik fra beregnede trender. Prosent. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2015

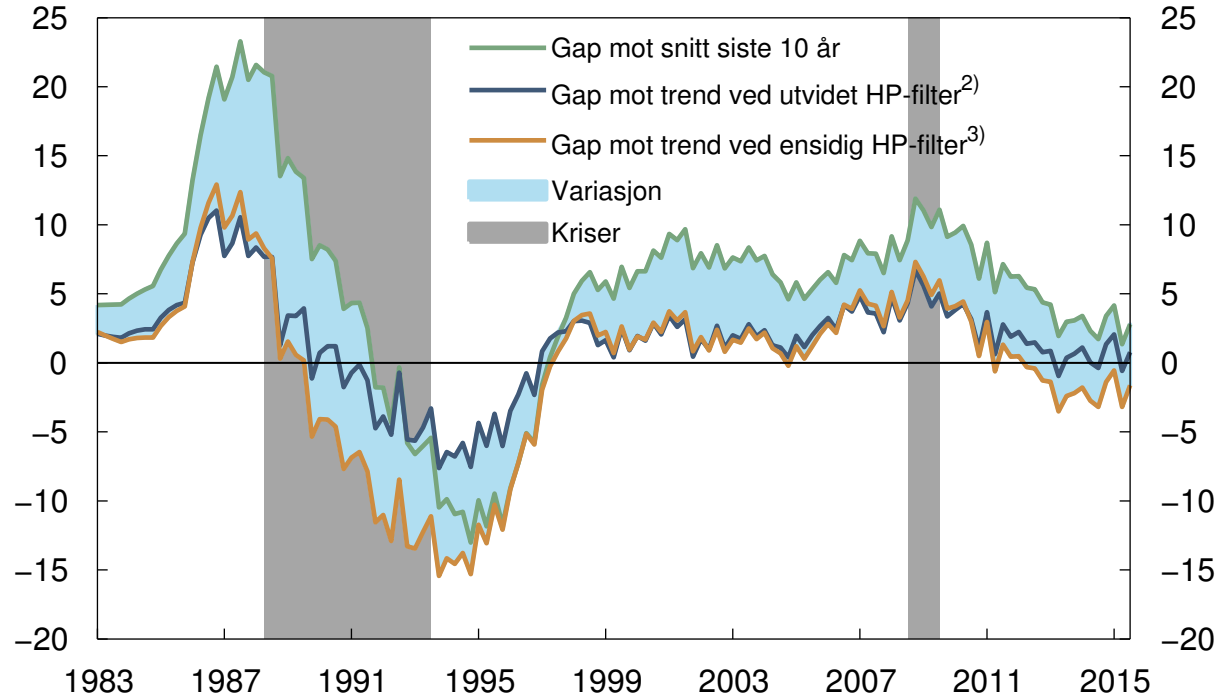
1) Beregnede salgspriser på kontorlokaler av høy standard, sentralt i Oslo deflatert med BNP-deflatoren for Fastlands-Norge

2) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000

3) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000

Kilder: Dagens Næringsliv, OPAK, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3.27d Markedsfinansieringsgap. Bankenes¹⁾ markedsfinansieringsandel som avvik fra beregnede trender. Prosentenheter. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2015

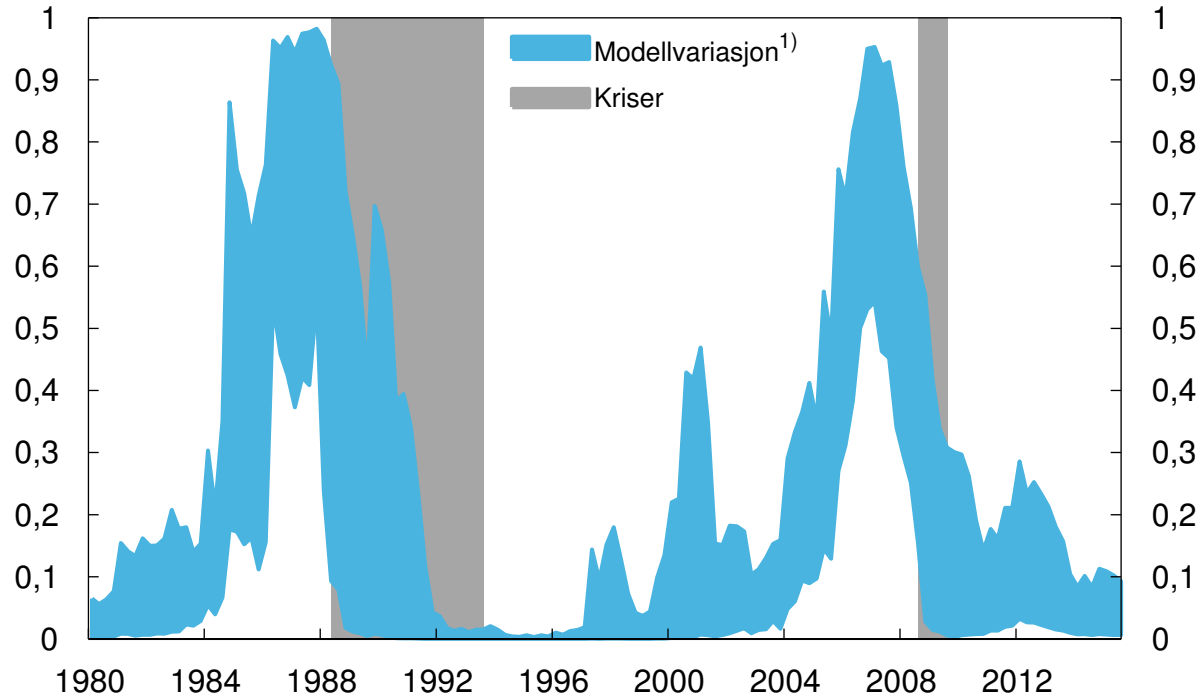
1) Alle banker og OMF-kredittforetak i Norge med unntak av filialer og datterbanker av utenlandske banker

2) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000

3) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000

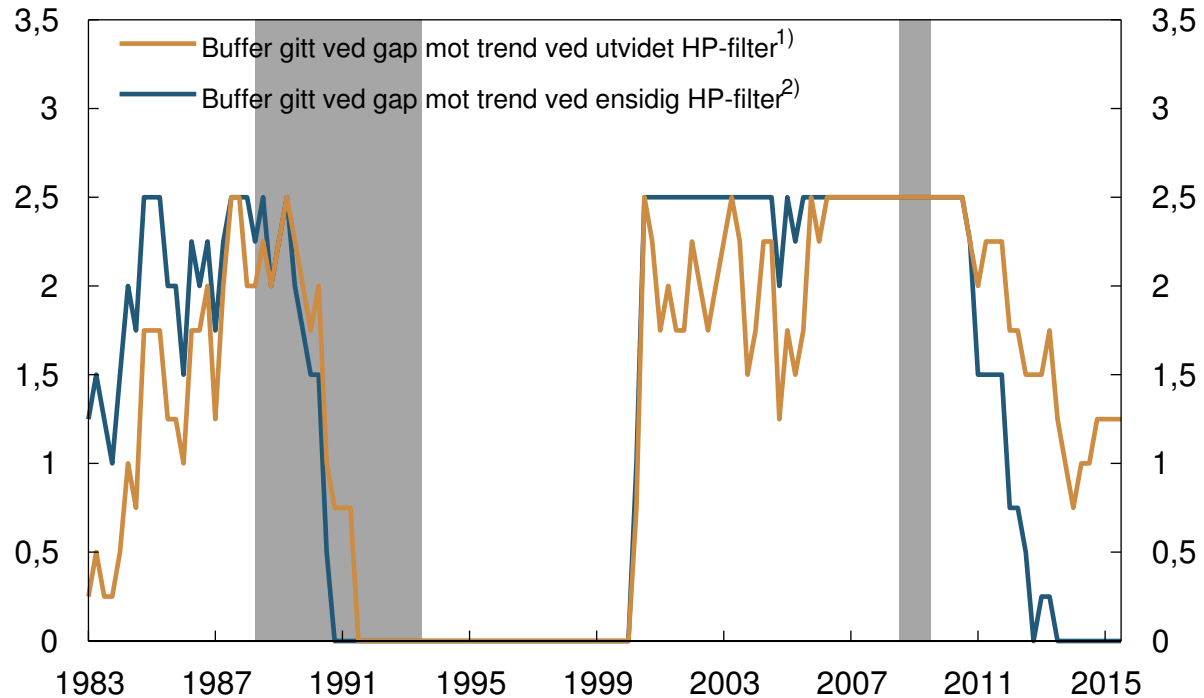
Kilde: Norges Bank

Figur 3.28 Estimerte krisesannsynligheter fra ulike modellspesifikasjoner.
1. kv. 1980 – 3. kv. 2015

1) Modellvariasjonen er representert ved høyeste og laveste krisesannsynlighet basert på ulike modellspesifikasjoner og trendberegninger
Kilde: Norges Bank

Figur 3.29 Referanseverdier for den motsykliske kapitalbufferen ved ulike trendberegninger. Prosent. 1. kv. 1983 – 3. kv. 2015

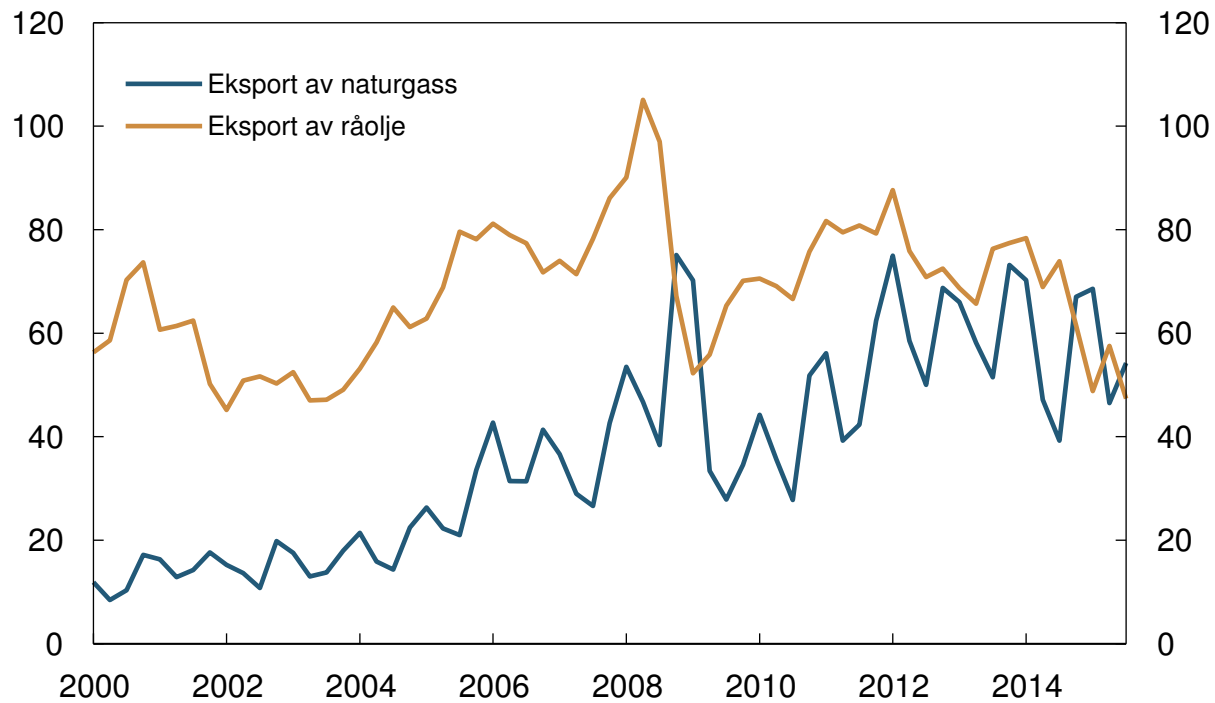

1) Ensidig Hodrick Prescott-filter beregnet på data utvidet med en enkel prognose. Lambda = 400 000

2) Ensidig Hodrick Prescott-filter. Lambda = 400 000

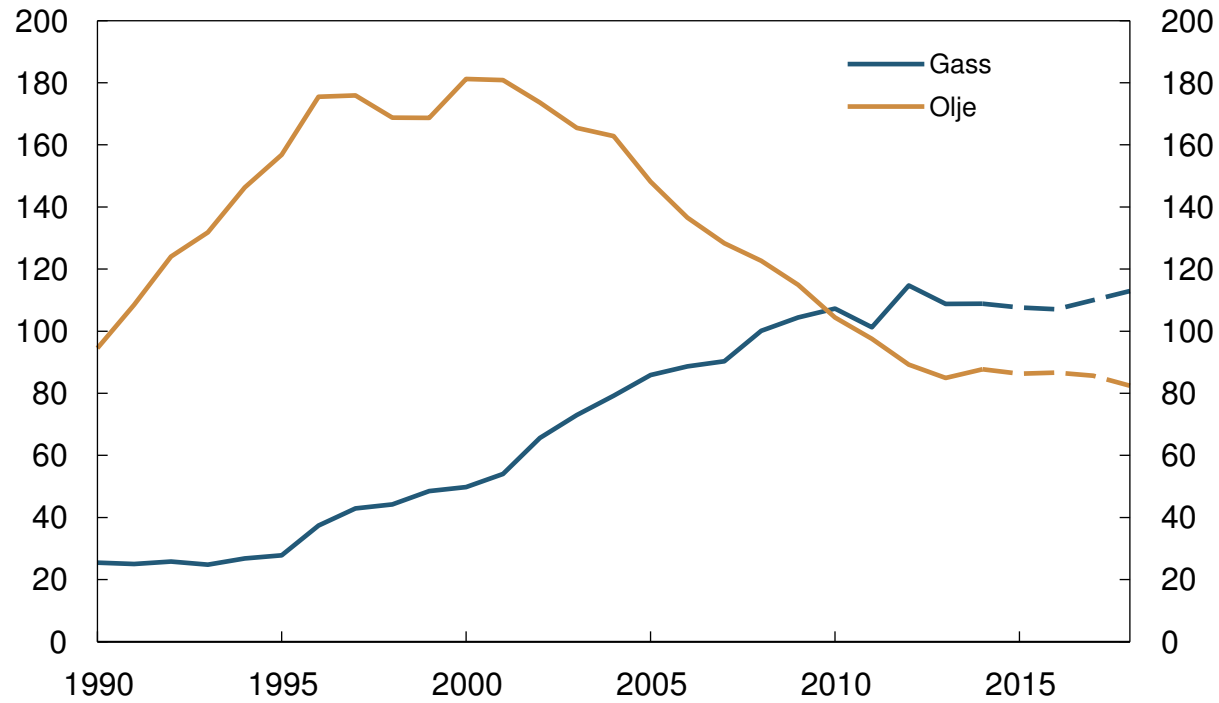
Kilder: Statistisk sentralbyrå, IMF og Norges Bank

Figur 1 Eksport av råolje og naturgass.
Milliarder kroner. 1. kv. 2000 – 3. kv. 2015

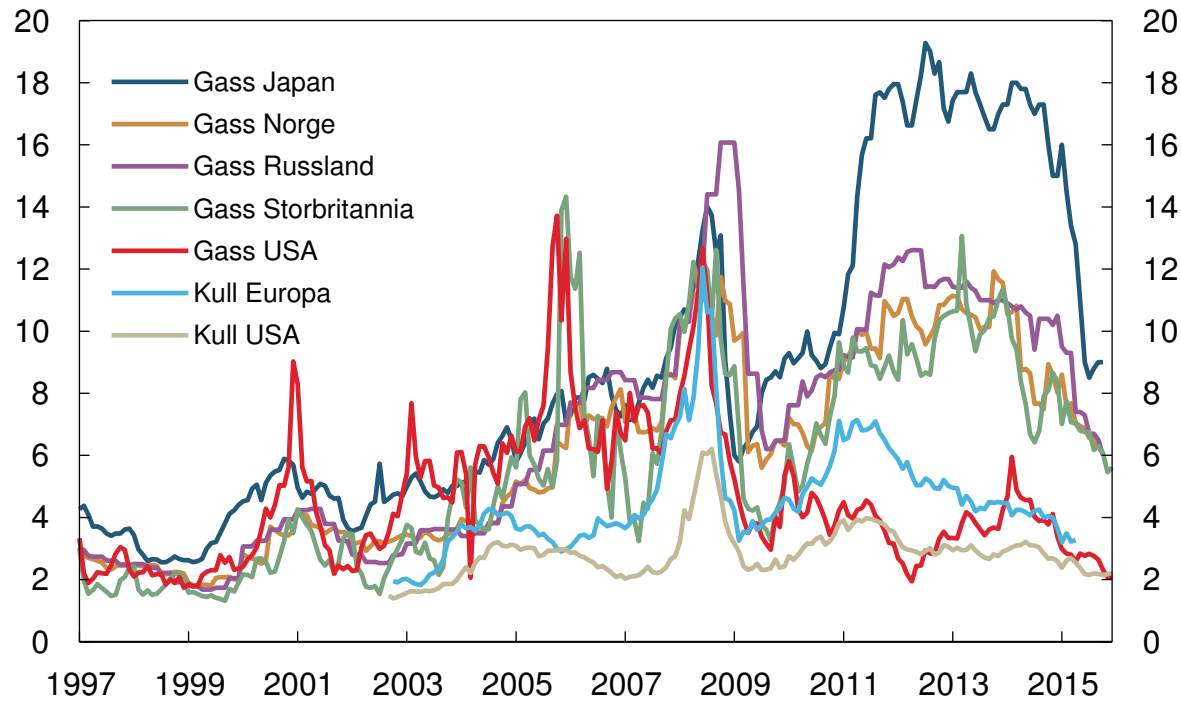
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2 Produksjon av olje og gass.
Millioner tonn oljeekvivalenter. 1990 – 2018¹⁾

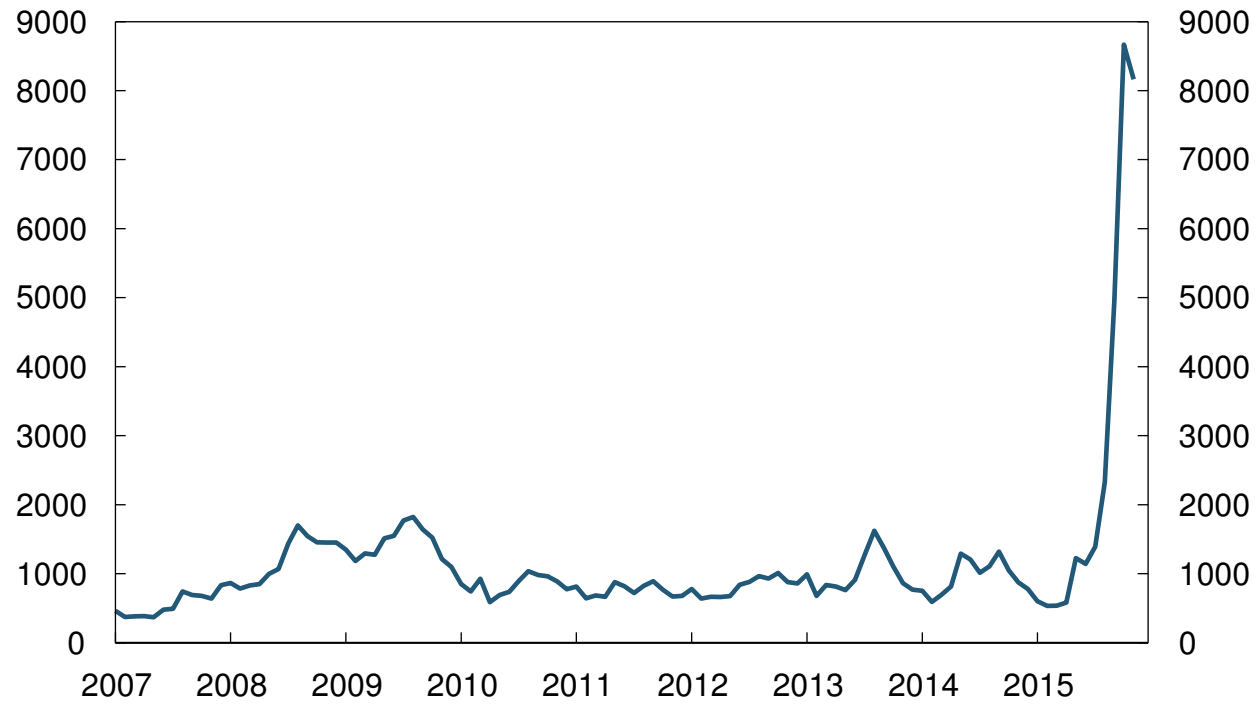
1) Anslag fra 2015 (stiplet)
Kilde: Oljedirektoratet

Figur 3 Priser gass og kull.
USD per MMBtu. Januar 1997 – desember 2015¹⁾

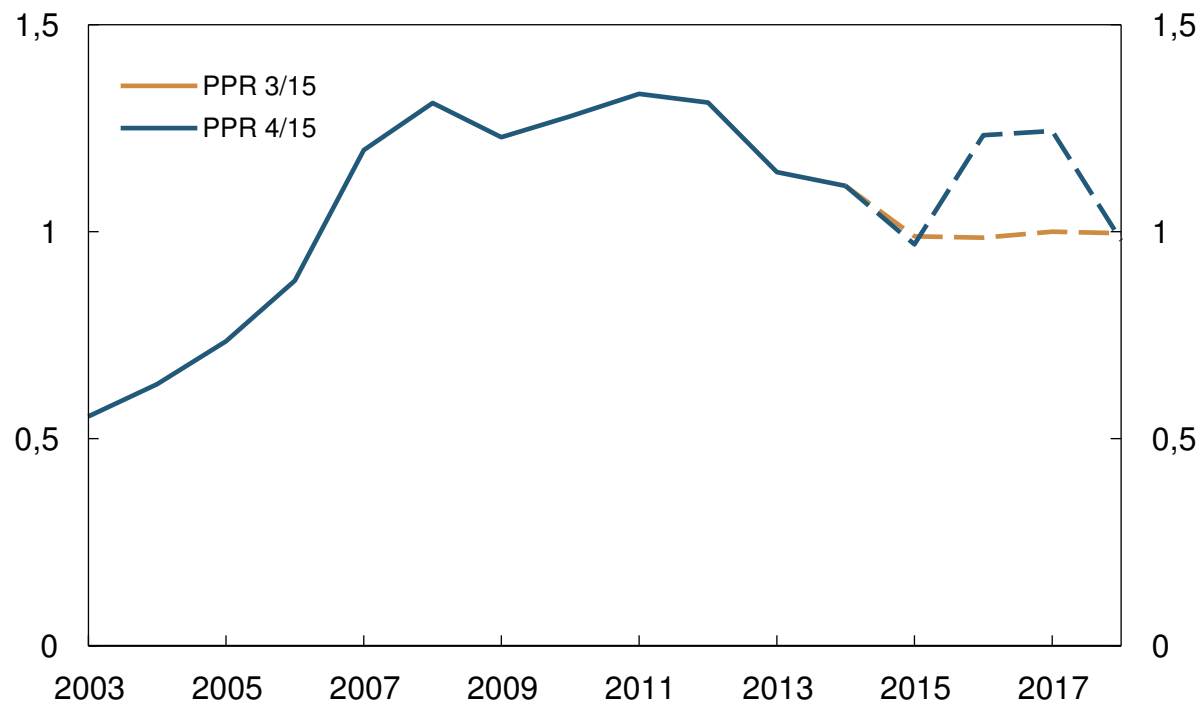
1) For desember 2015 benyttes gjennomsnitt av dagstall fram til og med 11. desember 2015
Kilder: Thomson Reuters, SSB, IMF og CME Group

Figur 1 Antall mottatte asylsøknader per måned.
Januar 2007 – november 2015

Kilde: Utlendingsdirektoratet

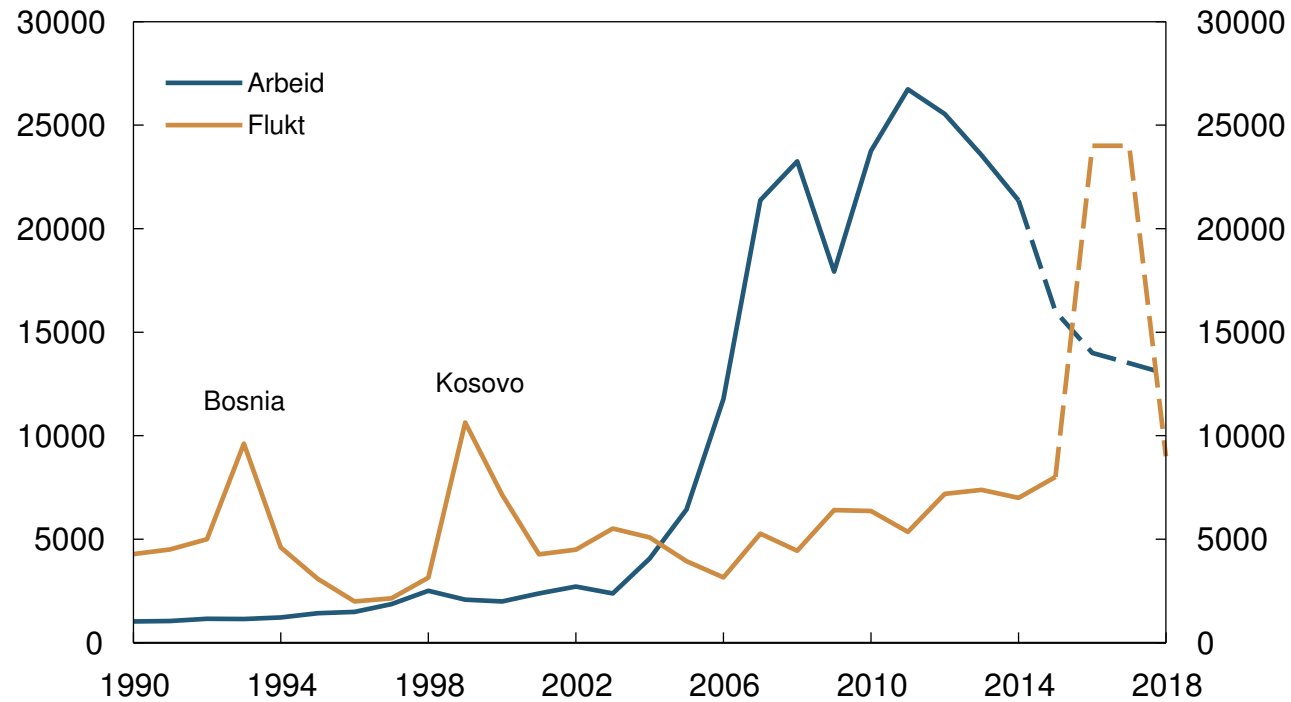
Figur 2 Befolkningsvekst.
Prosent. 2003 – 2018¹⁾

1) Anslag for 2015 – 2018

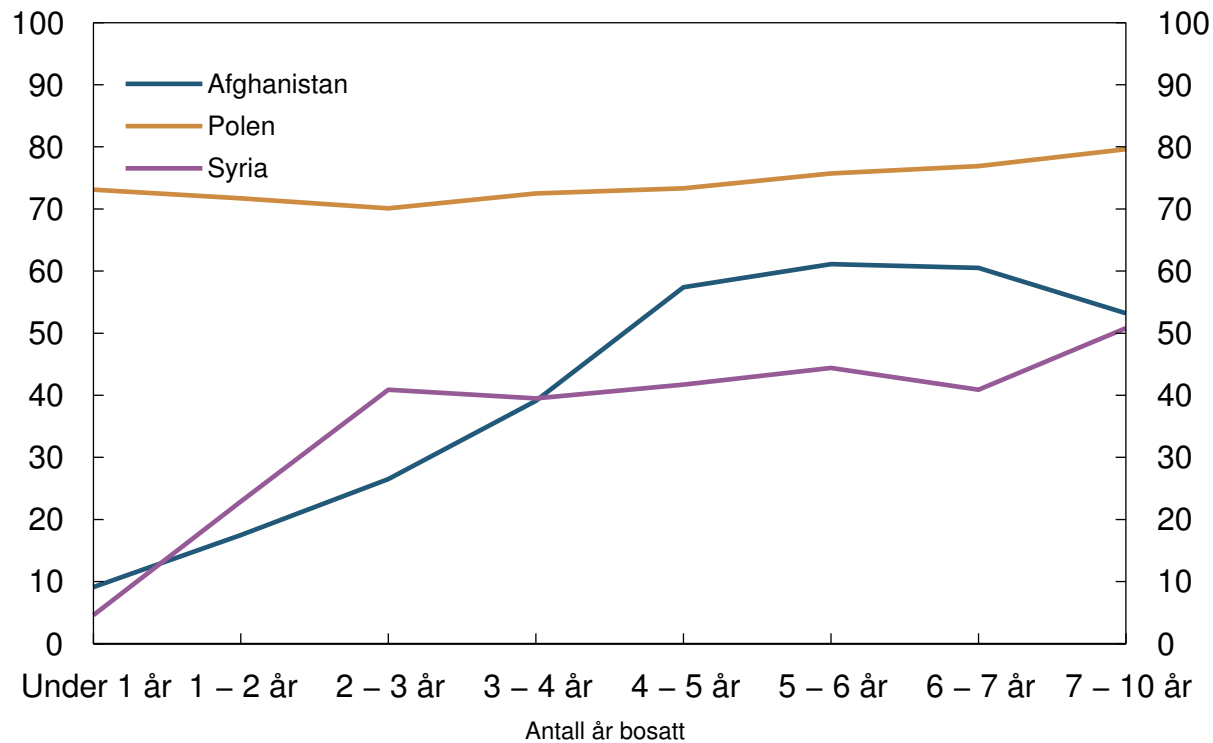
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3 Ikke-nordiske innvandrere etter innvandringsgrunn.
Antall personer. 1990 – 2018¹⁾

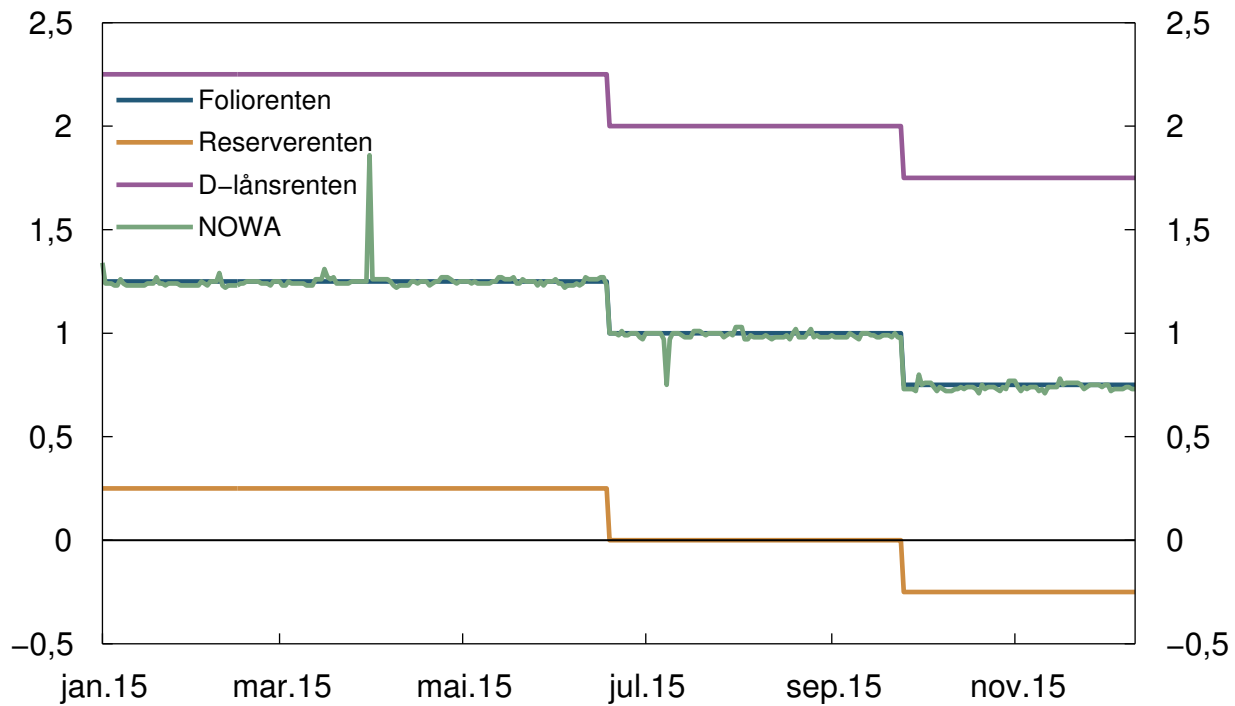
1) Anslag for 2015 – 2018
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 4 Sysselsatte i prosent av befolkningen fra 15 til 74 år i 2014.
Etter landbakgrunn og botid i Norge

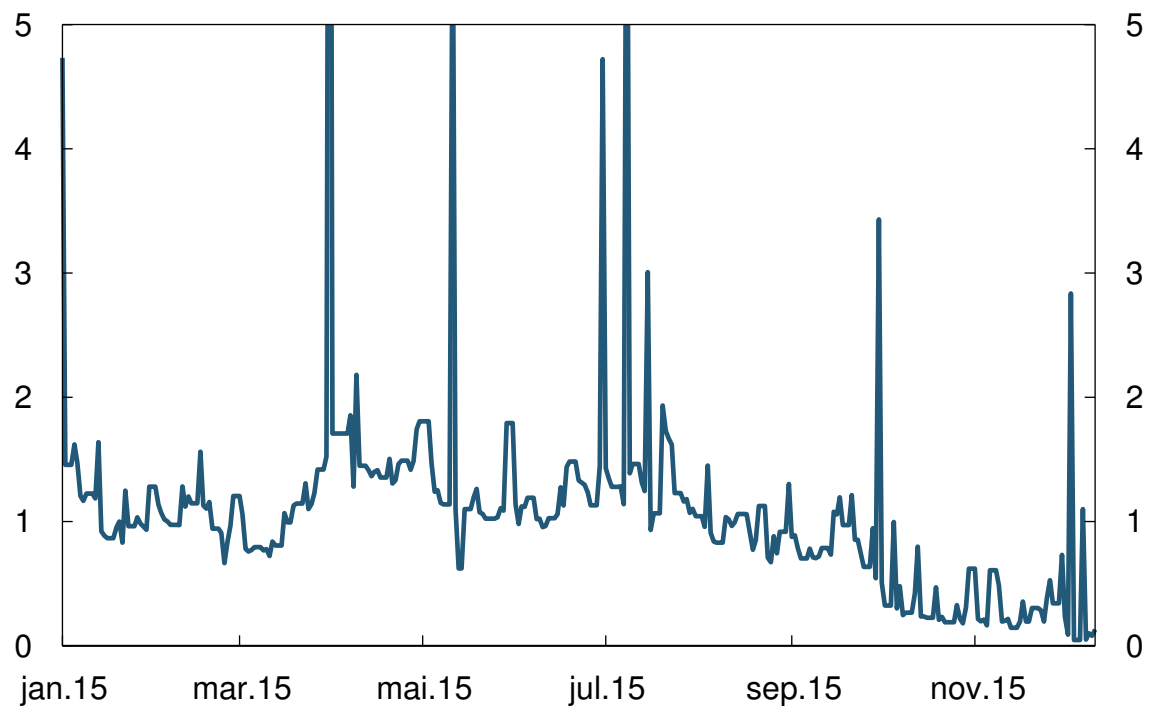
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 1 Norges Banks renter og NOWA-renten.
Prosent. 1. januar 2015 – 11. desember 2015

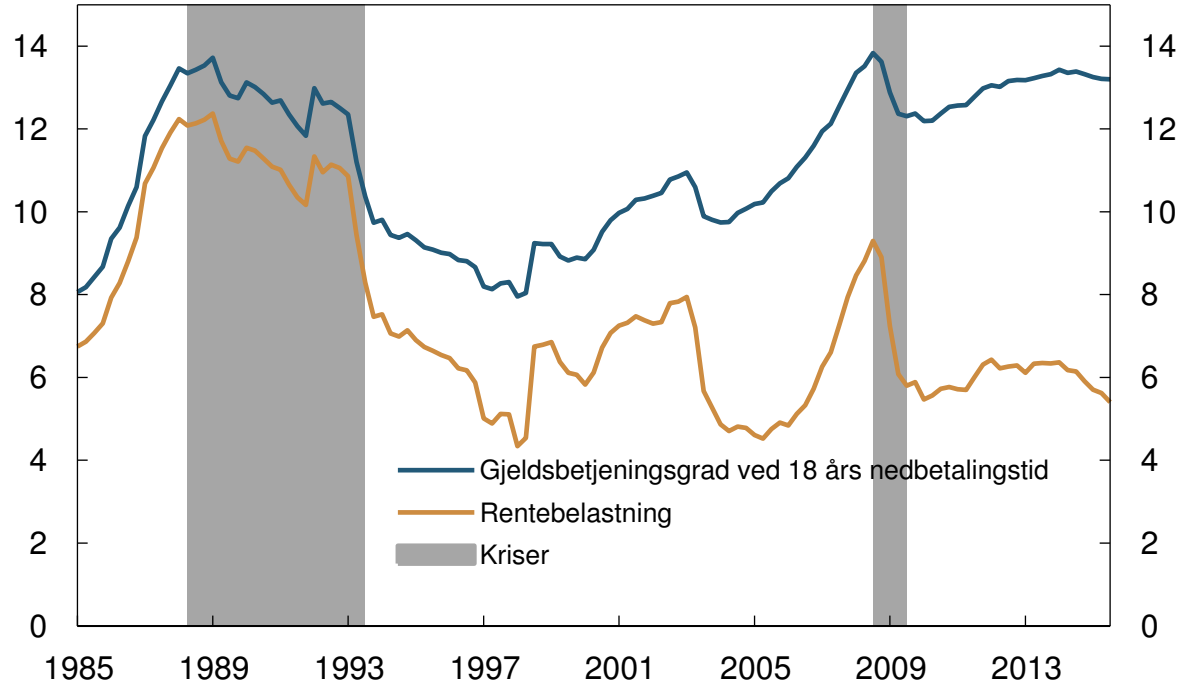
Kilde: Norges Bank

Figur 2 Reserveinnskudd i Norges Bank.
Milliarder kroner. 1. januar 2015 – 11. desember 2015

Kilde: Norges Bank

Figur 1 Husholdningenes gjeldsbetjeningsgrad¹⁾ og rentebelastning²⁾.
Prosent.1. kv. 1985 – 3. kv. 2015

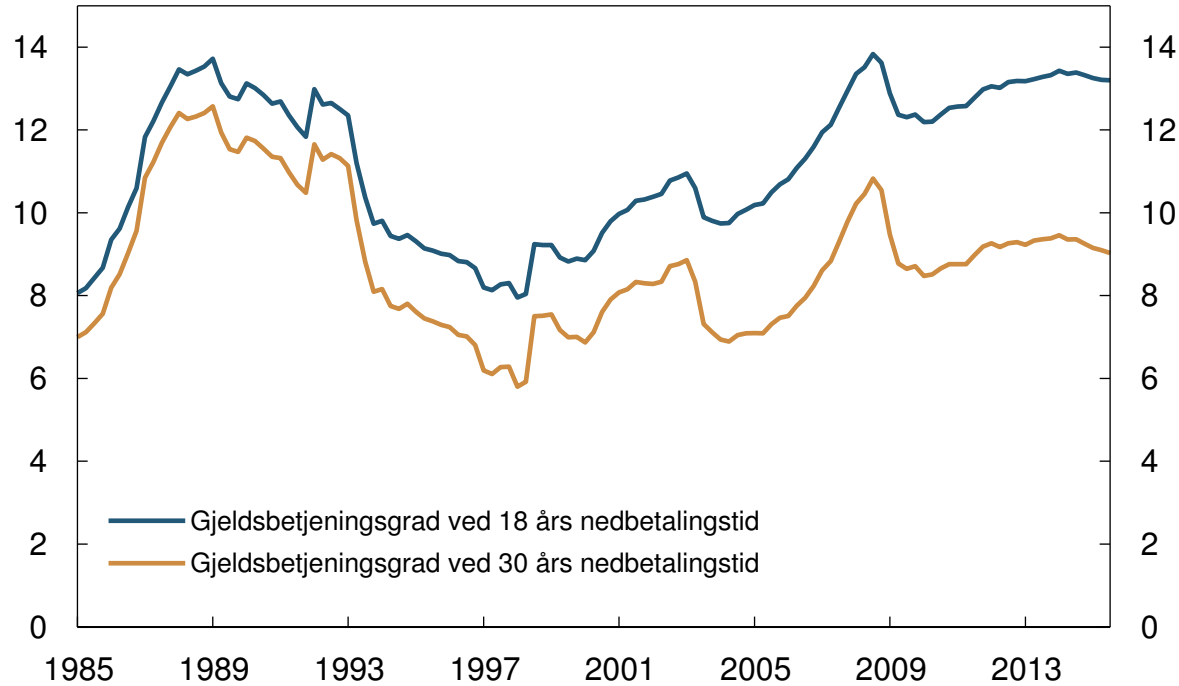

1) Renteutgifter og anslått avdrag på lånet i prosent av disponibel inntekt korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012 pluss renteutgifter

2) Renteutgifter i prosent av disponibel inntekt korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012 pluss renteutgifter

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

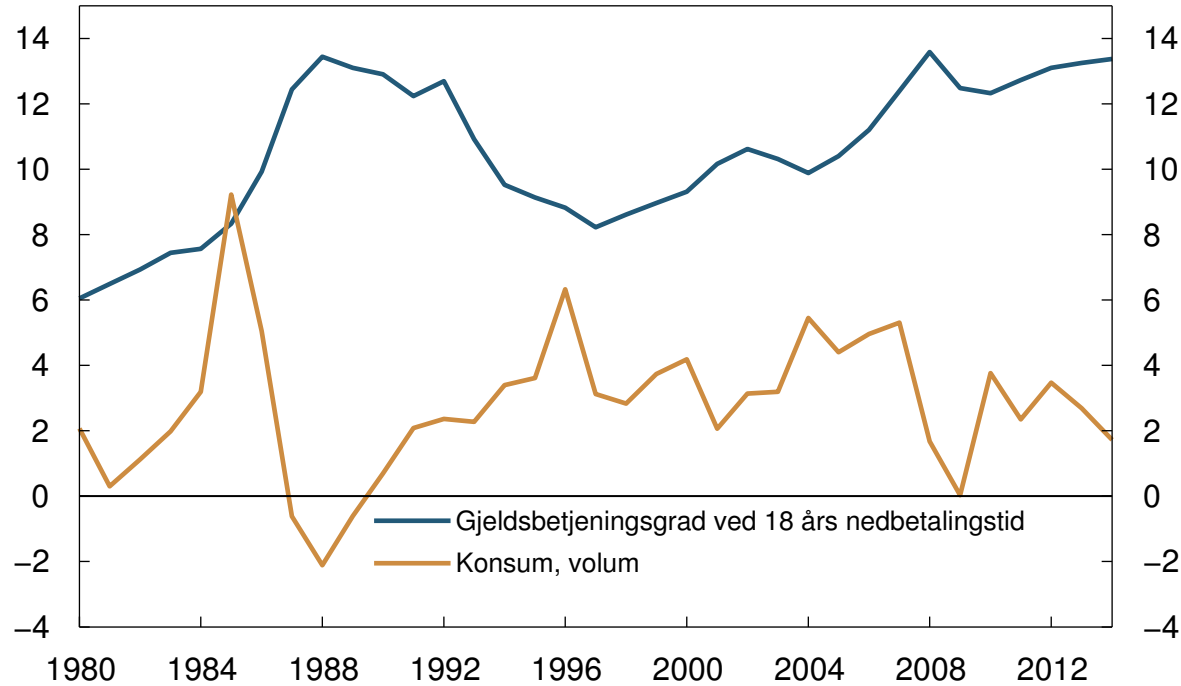
Figur 2 Husholdningenes gjeldsbetjeningsgrad¹⁾. Prosent. 1. kv. 1985 – 3. kv. 2015

1) Renteutgifter og anslått avdrag på lånet i prosent av disponibel inntekt korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012 pluss renteutgifter

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 3 Husholdningenes gjeldsbetjeningsgrad¹⁾ og konsum²⁾. Prosent. 1980 – 2014

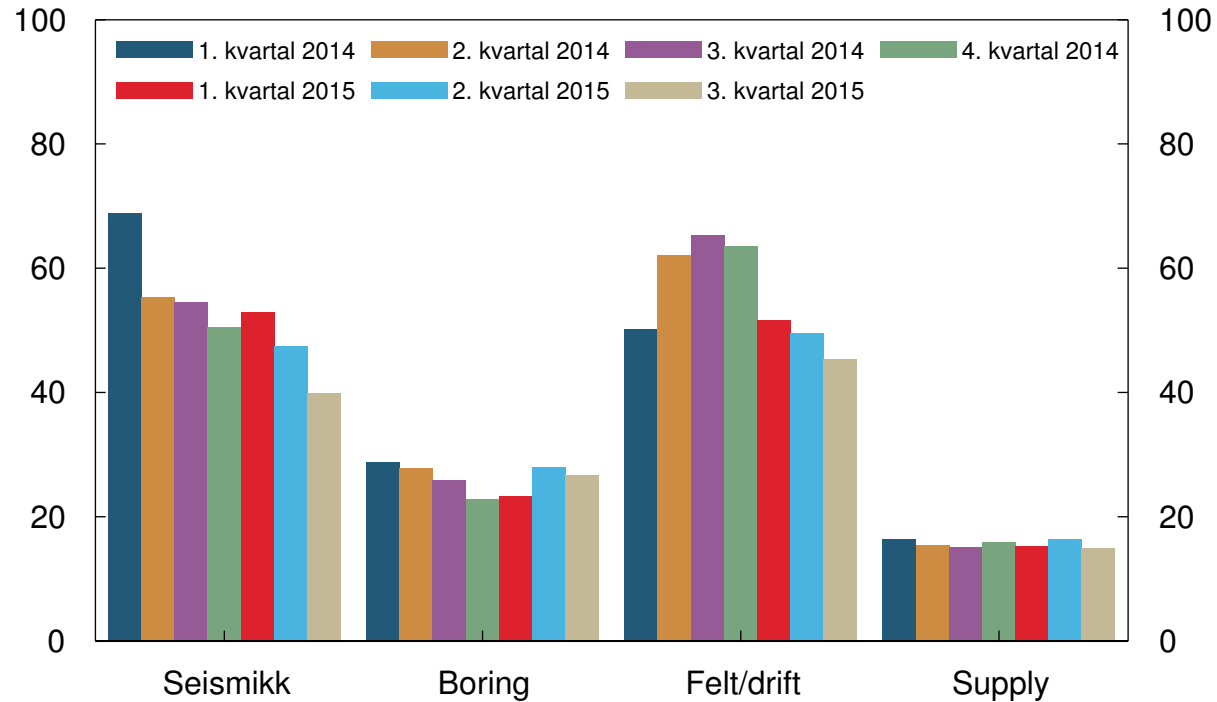

1) Renteutgifter og anslått avdrag på lånet i prosent av disponibel inntekt korrigert for anslått reinvestert aksjeutbytte i 2003 – 2005 og innløsning/nedsettelse av egenkapital i 1. kv. 2006 – 3. kv. 2012 pluss renteutgifter

2) Årlig vekst i prosent. Volum

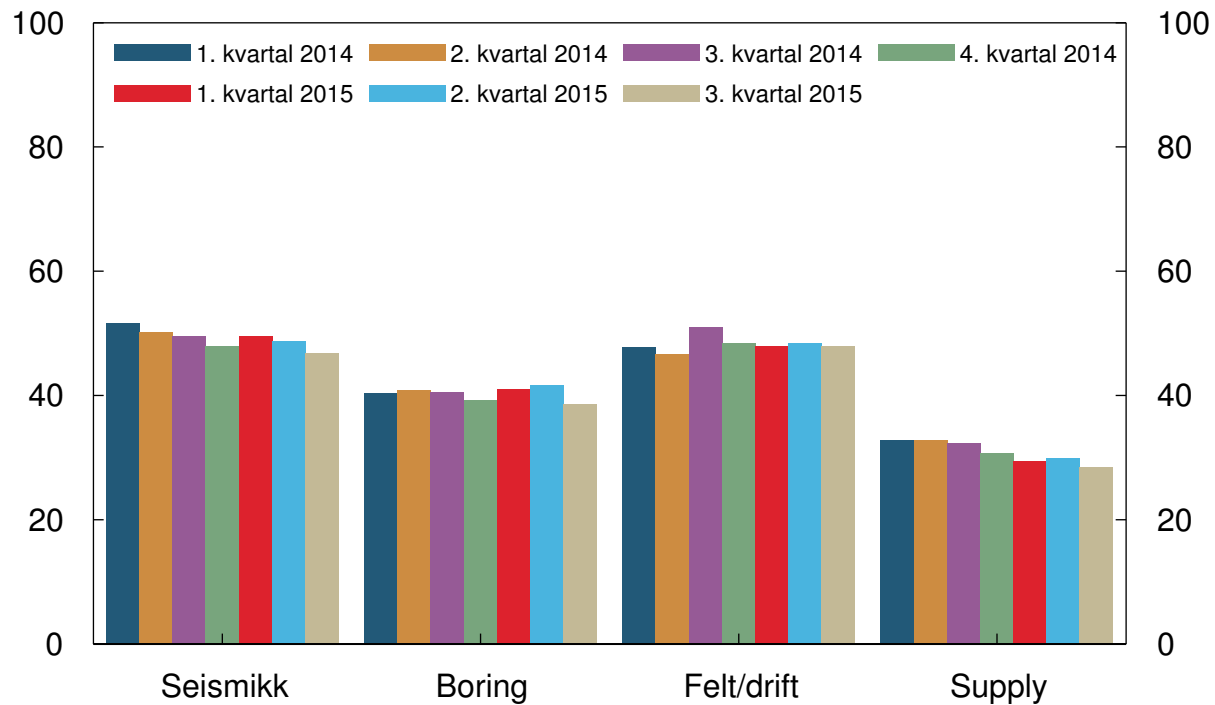
Kilder: Statistisk Sentralbyrå og Norges Bank

Figur 2 Gjeldsbetjeningsevne¹⁾ i oljeleverandørnæringen.
 Prosent. 1. kv. 2014 – 3. kv. 2015

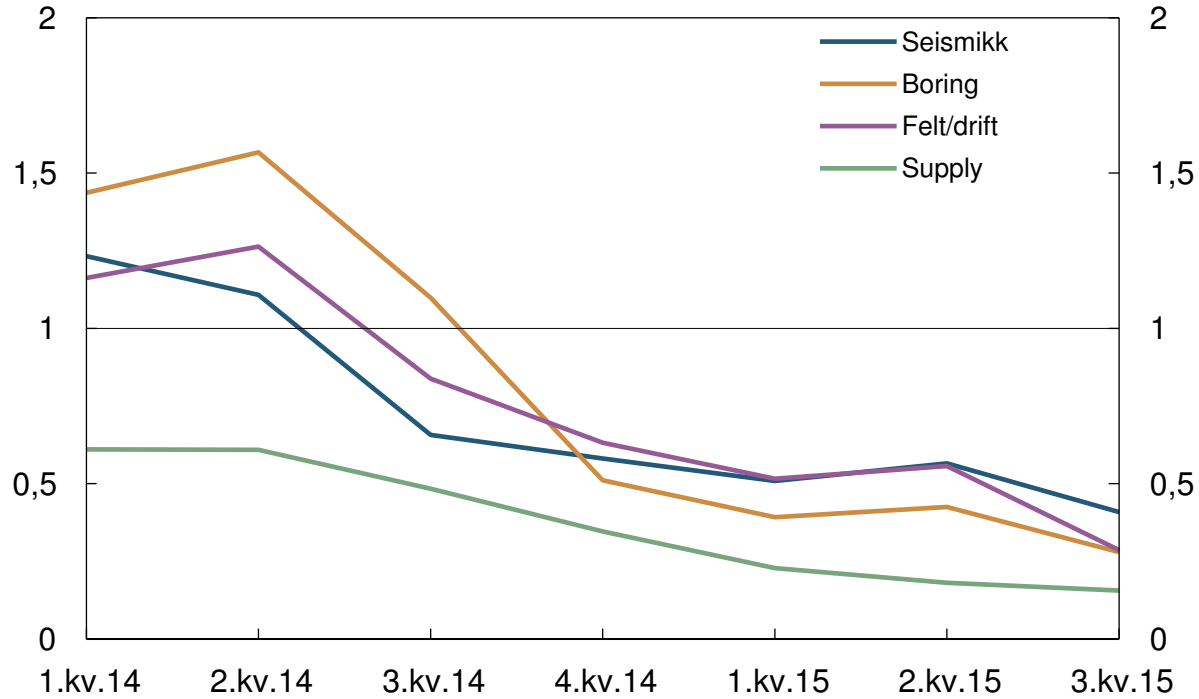
1) Driftsresultat før driftsmessige av- og nedskrivninger (EBITDA) siste fire kvartaler i prosent av netto rentebærende gjeld. Målet på EBITDA er standardisert av Bloomberg. Det er foretatt en justering for nedskrivning av goodwill for to foretak hvor dette ikke var inkludert i Bloombergs mål på EBITDA
 Kilder: Bloomberg og Norges Bank

Figur 3 Egenkapitalandel¹⁾ i oljeleverandørnæringen.
Prosent. 1. kv. 2014 – 3. kv. 2015

1) Bokført egenkapital i prosent av totale eiendeler
Kilder: Bloomberg og Norges Bank

Figur 4 Pris/bok¹⁾ i oljeleverandørnæringen. 1. kv. 2014 – 3. kv. 2015

1) Aksjepris som andel av bokført verdi per aksje
Kilder: Bloomberg og Norges Bank